

ПЕТЪР БОБЕВ

САМОТНИКЪТ ОТ ЛЕДЕНАТА ПУСТИНЯ

НАРОДНА МЛАДЕЖ

КЛЮЧЕНИЯ
НА
КАСТИКА

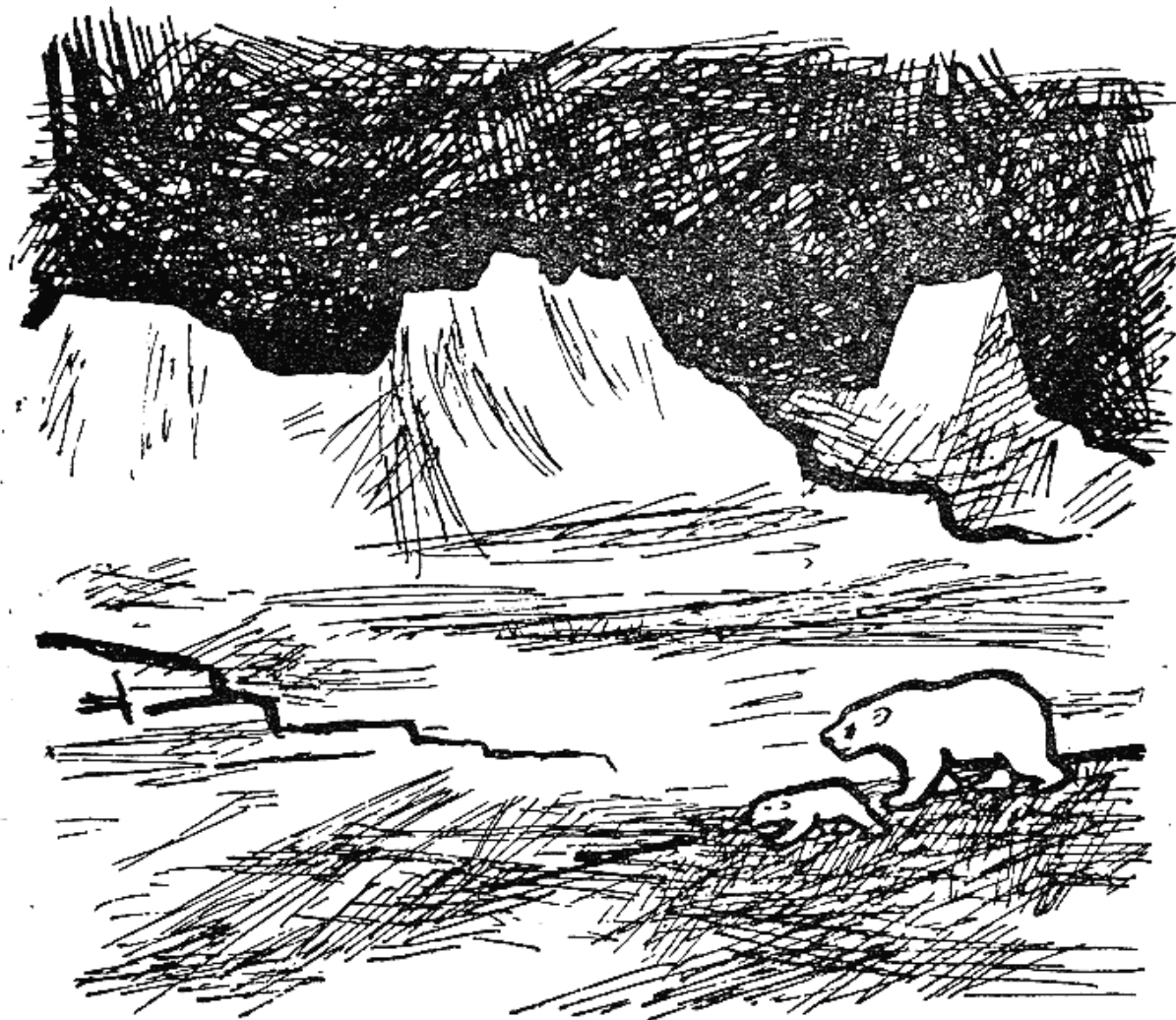

ПЕТЪР БОБЕВ
САМОТНИКЪТ ОТ ЛЕДЕНАТА
ПУСТИНЯ

chitanka.info

ПЪРВА ЧАСТ

Нищо друго. Само тая тясна дупка. Тя беше целият свят. От едната страна — твърда непробиваема скала, от другата — навян, сбит сняг. А вътре — топло, задушно... И хубаво, толкова хубаво!

Бялото мече не виждаше нищо в непрогледния мрак, нищо не съзнаваше. Усещаше само блаженство и сигурност. В малкия свят до него ръмжеше гальовно онова голямо и добро нещо, което го топлеше, което го хранеше с мляко — което, с една дума, му даваше всичко.

От време на време мечето се събуждаше от безгрижния си унес, навираше нетърпеливо муцунка в доброто нещо и почваше да бозае, като мъркаше доволно. После отново се свиваше в косматата прегръдка за сън.

Тъй, час след час. Не ден след ден. Защото в тъмната меча бърлога нямаше ден и нощ. Тук, в това тихо кътче на майчина любов, в такава ненаказано блаженство времето сякаш не течеше.

Имаше само обич и покой.

Понякога до самото му ухо от каменните стени долитаха резки трясъци като близки изстрели. Набъбващият лед разпукваше скалите. Отначало мечето се стряскаше насън от тези оглушителни залпове, ала напоследък съвсем свикна с тях. Те се сляха в едно с целия му свят. И даже когато случайно навън студът поотпуснеше и пукотът на скалите престанеше, то почваше да се върти тревожно. Тогава ухото му долавяше други звуци — далечно кънтене, като музика, леки въздишки, тъжни стонове. Стенеха снежните кристалчета на наветите преспи.

Животът течеше — все тъй безгрижен и несмутим. Все тъй приятно топлеше голямото космато нещо, все тъй нежно го облизваше с език, все тъй сладнеше в устата му ухаещото мляко.

Напоследък трясъците от скалите зачестиха, уплътниха се, приближиха. Мечето не ги забелязваше, отдавна привикнало към тях, ала майката почна да се върти тревожно. Тя не съзнаваше какво означава това. Само някакво смътно чувство, див усет ѝ подсказваше, че нещо не е в ред, че наоколо се надигаше невидима заплаха — застрашителна и зла, готова да разруши майчиното ѝ щастие. А беше тъй доволна тук с това пухкаво кълбенце до гърдите. Тя може би вече не помнеше кога се

бе вмъкнала в тая пещера над морския бряг, кога снегът бе задръстил изхода ѝ с тежките си преспи. За нея нямаше минало, не знаеше, че има бъдеще. Съществуваше само днес. И това днес, безгрижно и доволно, сега бе помрачено от неизказана угроза.

Мечката се понадигна и изръмжа. Кой е този враг, който дебне в засада, дебне подло, изневиделица да разруши щастието ѝ? Кой? Нека се покаже!

Събуди се и мечето. Смутено от майчиното ръмжене, то заскимтя провлечено и тъжно.

Изведнъж пукотът в скалата се усили, превърна се в грохот и в следния миг малкият щастлив свят се сгромоляса. Здравата базалтова скала, устояла хилядолетия срещу бурите и студа, най-сетне бе рухнала, сразена от времето. Векове наред набъбващият от мразовете лед я бе разпуквал все повече и повече, докато я откърти и запрати надолу.

Мечето усети, че се свлича стремглаво в празното, сред гърмящия хаос от лед и каменни отломъци. После го обгърна нещо меко и студено, вледени тялото му, навлезе в устата му. Студено и солено. Мечето стисна устни и водата го изнесе на повърхността. То опита да поеме въздух, но отново потъна, притеглено към дъното от жестокото мокро нещо.

Водата вече навлизаше в дробовете му, когато една грижлива уста го улови за врата и го измъкна нагоре. Уплашеното малко животно се разкашля, задиша учестено, а в гърдите сърчицето му биеше до спукване. Майката го отнесе на брега с тежко пъшкане. От козината им ручаха потоци вода. Стичаха се, замръзваха мигновено на звънливи висулки.

Ледените масиви, които сковаваха морето, трещяха в нестихваща канонада под дружния напор на вихъра и вълните. В продънения отвор сред ледената покривка се плискаше черната вода, дишаше, пухтеше, заканваше се.

Инстинктът подсказваше на старата мечка опасността от застояването на едно място, смъртната опасност от неподвижността сред беснеещата полярна зима. Тя побутна с лапа детето си.

Хайде, по-бързо! По-далече оттук! На завет!

То се подчини неохотно, премръзнало и унило, слисано от страшното, което ги бе слетяло — не разбрало още, че бе изгубило безвъзвратно своя малък и топъл свят.

Наоколо зимната буря се мятеше настървено и шибаше в очите им ревящи лавини от ледени кристалчета, сякаш дереше очите им с огнени нокти. На две крачки не се виждаше нищо. Тъмнина, но особена тъмнина — белеещ се мрак — и може би затова още по-непрогледна. И такъв студ! Такъв кошмарно суров студ, какъвто дори в тази ледена пустиня се случва рядко. Грозен, боботещ хаос от сняг — и горе, и долу, навред.

Подканено от нетърпеливата си майка, мечето опита да тръгне, но не можа да мръдне. Оцедената от козината му вода беше замръзнала и слепила лапичките му с оголения лед. То заскимтя уплашено, спънато в тази коварна примка. Мечката се подвоуми само секунда-две, после то грабна с уста и го откърти от леда. Носи го тъй, с увиснали лапички, стотина крачки. Когато го пусна, мечето припна пред нея, но внезапният порив на бурята го събори на снега. Всъщност това вече не беше само буря, а нещо по-страховито — грохотещ водопад от сняг, понесъл цели преспи със себе си, помитайки всичко по своя път. Злочестото животно запълзя по корем, обезумяло от уплаха. Добрият доскоро свят се бе превърнал по чудо в бясна настърхнала стихия, която връхлиташе да го засипе със сняг, да го замрази, да го задуши. При всяко вдишване виелицата запълваше настървено дробовете му, разпъваше ги и то нямаше сила да изтласка навън нахлулия въздух. Несъзнателно, без да разбира, без да чува ръмженето на майка си, мечето се обърна гърбом, но сега стана още по-лошо — сега пък никакъв въздух не можеше да проникне в дробовете му, увлечен от порива на урагана.

Старата мечка може би се досети какво трябва да прави, а може би съвсем случайно го поведе вляво, към скалите. Една скала сега означаваше завет, поне малко отдих сред вилнеещата стихия.

Мечето усети, че така, с обърнатата страна към вятъра, може да се диша, и това малко откритие изпълни сърцето му с радост. Спасило се от задушаването, добило първото знание в суровата борба за живот, то почувствува, че не е само и беззащитно. До него пак вървеше голямото добро нещо, огромна белезникава сянка сред измамливия сумрак на бурята.

Мечето подтичваше все още вдървено от студа, а ледените висулки по козината му прозвънтяваха напевно при всяко затихване на вятъра.

В същото време малко по̀ на юг полярната нощ бе свършила. Зад размазаните металносиви облаци бликаше виолетова дрезгавина. Макар и съвсем къс, тъмен, начумерен — това беше ден. Отдолу се блъскаше, попило здрача на начумереното небе, оловнозеленото море. Гребените на вълните нарастваха мигновено, изтъняваха, заостряха се и внезапно се пукваха, изплисквайки навън бялата си пяна. Прелитаха редки облаци от снежинки, последни пристъпи на отминалата буря. В далечината, към кръгозора, безредните тръпки на океана се сливаха в плътна синева като грапава акулска кожа. Там почваше безкрайното ледено поле, бледа сянка, сред която се извишаваше чудновато нарязаният силует на огромен айсберг, скован в царствения си ход от ледената прегръдка на замръзналото море.

Внезапно сред разлудуваните вълни се мярнаха някакви пъргави тела — стадо косатки. Те сякаш не плуваха, а летяха и гръбните им плавници разсичаха като черни мечове прозрачните гребени. Водачът им, едър деветметров sameц, се провикваше с кратки пискливи звуци и се носеше напред. А на километър-два встрани плуваше друг sameц, следваше го отдалече, чакаше случай да го издебне, да го срази, да заеме мястото му. Ала водачът не се даваше лесно. Беше стар наистина, но още силен, въоръжен с опита на много битки.

Той пак дочу нетърпеливия вик на съперника си, който опитваше да подмами стадото му. Само че сега не връхлетя отгоре му, както друг път. Тънкият му слух бе доловил смущаващ шум. Старият изпляска с плавници и се стрелна нататък. Насреща му над пенливите гребени изникна корпусът на малък кораб, облепен от върха на мачтата до ватерлинията^[1] с блестящи гирлянди от ледени висулки.

С усета на дивото животно sameцът разбра, че това е враг, срещу чиято желязна кожа са безсилни и най-яките челюсти — опасен враг, който бълва огън и смърт. Длъжен беше да го подмами, да го отвлече настрана, по-далече от стадото. Инстинктът на водача, неписаният закон на косаткиния род, изискваше безусловно тази саможертва.

Моряците го забелязаха. В очите им блесна вековната омраза на всички рибари по света към най-жестоките хищници на морето, пред които дори акулата изглежда добродушна рибка. Затрещя безредна стрелба. Куршумите зашибаха водата. Няколко оловни къса парнаха кожата му, но той, сякаш не усетил нищо, продължаваше да се подхвърля над вълните и да увлича след себе си кораба.

Внезапно случаен куршум, умерил празнината между два прешлена, заседна в гръбнака му.

Косатката sameц изпусна кратък стон и замря.

Чудно! Какво бе станало с мощната му опашка? Защо лежеше над вълните схванат и обезсилен?

Той протръби под вода господарския си призив. Самките свърнаха към него, но още по пътя, доловили болезнените нотки в гласа му, разбраха. Това вече не беше той, предишният силен и неумолим водач, а някой друг — уплашен, стенец нещастник.

Участта му бе решена още преди да се намеси дебнещият съперник.

Старият опита да го срещне смело, забравил болката и немоцта си пред дръзкото нападение. Той раззина челюсти да ухапе челюстта му, но с ловко обръщане младият отскочи над него и впи зъби в плавника му.

Наоколо самките кръжаха в нетърпеливо очакване да свърши боят, за да поемат с победителя своя път през океана.

Младият успя да му нанесе втора рана, опита да се вгризе със зъби във врата му, да стигне артерията, да свърши с него, с омразния враг, който толкова време го бе гонил и хапал жестоко.

Разбрал своето безсилие, Схванатия изпищя жално и опита да побегне.

А колко мъка таеше този писък, и срам, и отчаяние!

Победителят отслаби хватката на здравите си челюсти, пушна го и с тържествуващ вик поведе след себе си завладяното стадо.

Схванатия остана да се полюшва над вълните, обезсилен от загубената кръв. В дивите му виолетови очи се четеше само болка и пълна безнадеждност. Той беше изгубил всичко — мощта и стадото. Какво друго му оставаше?

С последни сили, ръсейки кървави струйки в помръкналото море, той се повлече подире им, размахал унило предните си плавници

и отпуснал вече безполезната, парализирана опашка.

Краткият ден беше отминал.

Над света се утаи сгъстеният мрак на залеза, пронизван от последните огънове на догарящото слънце, които успяваха да проникнат през разкъсаните облаци над хоризонта.

[1] *Ватерлиния* — линията, до която корабът потъва във водата. ↑

3

Понякога в черната вода преминаваше облак светещи скариди, като някакви полудели съзвездия върху черно безлунно небе, после рязко отскачаха назад и мракът на дълбините затисваше отново подводния свят.

Полегнала с цялото си четириметрово тяло върху морското дъно, Кривата перка, старата моржица, съсредоточено разкъртваше с бивни мидените купчинки.

Тя беше доволна. Рядко намираше такова находище, толкова много миди, едри, охранени, застлали като чакъл скалистата площадка. Тук можеше да засити по-бързо глада си и да се прибере горе, на ледения масив, където я очакваше детето ѝ.

Детето ѝ. В света не съществуваше нищо друго освен това малко, непохватно моржче, което се гушеше мълчаливо сред натрупаните тороси^[1] — нищо: нито другите моржове, нито враговете, нито морето. Нийде нямаше, немислимо беше да има по-мило същество, нещо по-хубаво от неговата усмивка, нещо по-светло, по-лъчезарно от неговите очички. Нищо друго! Само то! С него почваше — с него свършваше нейната вселена.

Моржицата къртеше припряно цели гроздове миди, примъкваше ги към устата с дългите си рогови мустаци, налапваше ги цели, както бяха облепени с водорасли, начупваше ги със зъби, изплюваше черупките, а месото глътваше набързо.

От време на време тя изплуваше на повърхността, хвърляше бегъл поглед към брега, където се мерджелееше едно тъмно петно, детето ѝ, поемаше шумно въздух и отново потъваше.

До ушите ѝ достигаше непрекъснато стържене — другите моржици, пръснати из плиткия залив, настойчиво разравяха мидената банка^[2]. Цялото море гъмжеше от звуци и сред тези звуци Кривата перка сякаш виждаше всичко, което ставаше наоколо в смолисточерния свят. Ето, това леко басово бръмчене, равно, еднообразно, издаваше преминаващия пасаж сардини. Монотонно скрибуцаха с черупки мидите скалопробивачи. Техните дупки

светлееха като тлеещи въгленчета. Морска звезда опитваше да отхлупи мидена черупка и опънатите ѝ лъчи пращяха като сухи клечки. Таралеж шареше насам-натам върху дългите си бодли. Отгоре кръжеше акула и равномерно потракваше със зъби. Върху някакъв леш се бяха струпали рояк раци, които се блъскаха нетърпеливо с хитинените си брони. Многобройните им челюсти шумоляха в предвкване на обилната плячка.

А това?

Ясно! Ракът пустинник бе забързал за пиршеството и охлювената му къщурка подрънкваше припряно върху мидените черупки, които се захлупваха една след друга по пътя му. НеЙде отдалече долитаха безредните подвиквания на многобройно стадо нарвали. А над всичко, заляло другите звуци на морето, се носеше ритмичното, непреставащо като пулса на живо същество, простенване на ледения покрив, който се повдигаше и отпускаше от дългите мъртви вълни.

Моржицата довършваше обяда си.

Още няколко миди — и щеше да изплува горе, да допълзи към детето си. То щеше да я посрещне с нетърпеливото си скимтене, щеше да потърси млякото ѝ, щеше да се сгуши до тялото ѝ и да засуче.

Щяха пак да бъдат заедно...

От блаженство майката притвори очи.

Заедно, притиснати една до друга, сред хилядите дебнещи опасности, сред ужаса на кървавата битка на живота.

Заедно...

[1] *Тороси* — струпвания на натрошени ледове. ↑

[2] *Мидена банка* — плитко морско дъно, обрасло с миди. ↑

Стихващият вятър отвя към север последните облачни парцали, като издърпана завеса пред черното теменужено небе, наръсено със златните песъчинки на звездните рояци. Изплува и луната сред разкошен резедав ореол. Звездите побледняха срамливо, засенчени от нейния блясък. Сега тя беше единствена, неоспорима владетелка на замръзналия свят през дългата полярна нощ. Светлината ѝ бликаше в призрачни струи, заливаше осеяното с ледени грамади поле, свличаше се по лъсналите отломки на струпаните тороси и се изливаше като пламнало масло върху неспокойната морска повърхност. Ту тук, ту там се въземаше воден гребен, издуваше се разискрен и се пукваше. Кипналото бяло гребенче в миг изплиташе дантела от пяна, въздушна, мимолетна, която скоро се разпридаше в смолистото море без следа. Само вълните шумоляха. Те изплуваха нейде от черната неизвестност, нарастваха, плъзваха се край ледените брегове със звучно кънтене и потъваха нататък, в далечината, в другата черна неизвестност.

Внезапно откъм морето долетяха безредни резове, шумни плясъци — и скоро водната повърхност закипя от доплувалото стадо нарвали.

Толкова много! Стотици неспокойни бели тела: мъжкар с по един източен напред, усукан зъб, беззъби женски и тъмни игриви малки. Размесени безредно, те изплуваха шумно, поемаха въздух и отново се гмурваха в дълбините.

Пред всички се носеше Острозъбия — водачът, въоръжен с най-дългия и най-острия бивен в цялото стадо. Той беше открил пасаж херинги, едно грандиозно рибено преселение. Милиони, милиарди охранени риби — безкрайни облаци неудържим живот — се източваха на юг, за да хвърлят хайвера си там някъде, по скалистото дъно в плитчините, подчинени на непреодолимите природни закони. Никой не можеше да ги отклони от целта им — нито нарвалите, нито белухите, нито акулите, нито рибарските флотилии отвъд кръгозора, които се тъкмяха да препречат пътя им с коварните си мрежи. Инстинктът за продължение на живота, тази невероятна, понякога непонятна власт

беше повела милиардите риби по определените им пътища и никаква сила не можеше да ги спре — непреодолима власт, предавана от херинга на херинга през цялата броеница на вековете.

Нарвалите налапваха стотици, хиляди риби, ала на мястото на всяка жертва изплуваха хиляди нови, цели водопади, наводнения, неудържими порои от просветващи люспи.

Нарвалите отдавна бяха заситили глада си — нима можеше да остане някой гладен в тази жива река, — но продължаваха да се реят из рибния пасаж възбудени, опиянени от безподобното изобилие, от мощта си да сеят смърт, и в същото време слисани, объркани от неуязвимостта на кипящия живот, който продължаваше да се стича към юг, към размножението, сякаш не усетил смъртта.

Огряна от лунната светлина, проблясвайки в белезникави сияния, водната повърхност изглеждаше като трептяща седефена ципа. Луната продължаваше да лее хладния си светлик, а въздухът беше тъй прозрачен, че се виждаха понесените от течението ледени блокове, а зад тях, отвъд хоризонта, се белееха остри куполи на заснежените острови.

Най-сетне нарвалите изплуваха, уморени от лова, отпускаха се над вълните, тяло до тяло, заспиваха.

Сити кореми и покой!

Какво повече можеха да желаят?

Само Острозъбия не спеше. Нямаше право. Беше водач, длъжен да бди за цялото стадо. Той се полюшваше върху вълните, които пролазваха по широкия му гръб с тих плисък, и едва помръдваше плавници.

Изведнъж някакъв особен звук докосна слуха му. Острозъбия нямаше време да проверява. Трепна и протръби под вода за спокойствие. Какъвто и да беше врагът, първо щеше да се срещне с него, да изпита острието на бивена му.

Надигнала се коварно от зловещата бездна, от която никой нарвал не се е връщал, полярната акула връхлетя върху едно малко, което случайно се бе отлъчило от майка си. Този път тревогата бе закъсняла. Акулата ги бе измамила. Тя ухапа жертвата си и я отвлече в дълбините.

Водачът улови в живия си ехолот^[1] огромното осемметрово чудовище, спусна се подире му стремглаво, следван от най-буйните

самци. Настигна го, стовари се отгоре му и с рязък замах разпра гърба му с острия си зъб. Но акулата, сякаш не усетила нищо, плясна по-силно с кривата си опашка и задълба в бездната.

Острозъбия изостана. Въздухът му се свършваше. Водните маси натискаха непоносимо гърдите му. Той обърна нагоре, подхвърли се над вълните и задиша лакомо. Изплуваха от дълбините и другарите му.

Херинговият пасаж беше отминал отдавна по своя неотменим път, преследван от неизброимите множества гриндове — черни делфини, които пръхтяха и ниреха шумно.

Нарвалското стадо отново задряма. Само една майка продължаваше да се гмурка и да вика с премалял глас рожбата си, която никога вече нямаше да се върне.

[1] *Ехолот* — уред за измерване дълбочината на морското дъно чрез звуково ехо. ↑

Бялата мечка и детето ѝ се мъкнеха през ледените полета, неспокойни и забързани. От време на време малкото спираше и с тихо скимтене молеше майка си да се върне. Щом го накърмеше, мечката се надигаше нетърпеливо, избутваше го с глава и пак поемаше напред. Стомахът ѝ се превиваше от глад, празните черва се усукваха в болезнени спазми.

И такъв студ!

Дъхът им замръзваше мигновено, превърнат в ледени иглички, които шумоляха с тихо звънтене.

Наоколо лежеше величествена и безмълвна полярната нощ. Върху бездънното черно небе мъждукаше като златна мъгла Млечният път, сред който грееше луната — далечна, студена и в същото време някак необяснимо близка. Тя лееше спокойно своя седефен блясък, под който целият свят сияеше като вътрешността на огромна раковина — и далечното море, и натрупаните ледове, и наветите къдрави преспи. Тук-там се надигаха единични базалтови грамади, може би върхове на невисоки възвишения, може би самотни островчета сред морето, от чиито неравни стъпала висяха в причудливи дантели снежните навеи. Ледена пустош, мъртва, безконечна! И самотни скали, които хвърлят дълги сини сенки. В тая сурова, угнетяваща тишина се долавяше само триенето на ледения пояс. С настъпващия прилив морето надигаше кристалната си броня, сковано от мощната ѝ прегръдка, и въздишаше с болезнени стонове.

Изведнъж мечката се закова на място, обърна се рязко и даде знак на мечето да замълчи. Носът ѝ се размърда възбудено, надушил наблизото тюлен. После тя запълзя напред, уловила като пътеводна нишка възбуждащия мирис. Прокрадваше се десетина крачки с провлечени дебнещи стъпки, неочаквано леки и безшумни за огромното ѝ, привидно тромаво туловище, спираше се и се взираше напред, като душеше нетърпеливо въздуха. Заразено от нейната възбуда, мечето я следваше настръхнало.

Прибежките на мечката ставаха все по-кратки. Все по-често се изправяше тя и оглеждаше неравното поле, безредно отрупано с гигантски ледени отломъци.

Когато го видя, до тюлена оставаха не повече от двадесет метра. Животното се бе притаило в сянката на една изправена ледена плоча. Беше една млада самка, белязана с три струпявали рани на врата, жесток спомен от зъбите на мечка или косатка. Тюленката още не бе подушила идващия враг, коварният ветреца лъхаше срещу него, не бе го видяла с късогледите си очи, не бе чула и предпазливите му стъпки. И все пак беше неспокойна. Имаше нещо подозрително. Отсреща онова бяло петно, неподвижно като ледена буца, преди малко липсваше. Как изникна тъй внезапно?

Все по-добре е до отвора, по-сигурно! Белязаната тюленка нагъна тремавото си тяло като огромен черен червей и се наведе над своя отдушник. Цяла зима търпеливо, ден след ден, тя бе чупила леда, бе го огризвала със зъби, бе запазила сред дебелината ледена кора едно незамръзнало кладенче, едно свое море, не по-голямо от два квадратни метра, което се надигаше и спадаше ритмично, сякаш дишаше. Този отдушник значеше всичко за нея. Без него беше обречена на гибел — би загинала от глад, биха я разкъсали мечките.

Както стоеше утихнало, притиснато към крака на майка си, мечето усети как някакво косъмче от майчиния кожух погъделичка носа му. То замахна с лапичка да се почеше.

В следния миг тюленката се метна в дупката. Разочарована, побесняла от глад, мечката притича, готова да я последва, но спря разколебана. Нямаше смисъл. Не би могла да я открие във водата, в нейната стихия. По-добре да я изчака тук, на брега. Опитът ѝ подсказваше ясно — тюленът все трябваше да излезе, да поеме въздух.

Минутите минаваха бавно, непоносимо бавно. Мечката стоеше на ледения бряг, готова за скок. Тя знаеше, тюленът ще изплува мигновено, колкото да вдъхне въздух, и ще се скрие. В този миг тя трябваше да се стовари отгоре му.

Белязаната тюленка още не се показваше. Мечката заръмжа недоволено, запристъпва от крак на крак. Стомахът, този безпощаден тиранин, я подканяше нетърпеливо с болезнени, мъчителни спазми. Трябваше да го напълни! Трябваше! За да живее тя, за да даде мляко,

за да даде живот и на безпомощното рошаво кълбенце, което скимтеше до нея.

А мечето, глупаво и неразбиращо, я питаше с очи какво още чакат тук, при това страшно, мокро нещо, което се надигаше отдолу и му се заканваше, посягаше да го пипне в лепкавата си прегръдка и да напълни дробовете му. Какво чакат тук, защо не се прибират в своя хубав топъл свят?

Мечката най-сетне се надигна. Никой тюлен не би издържал тъй дълго под вода. Тя изръмжа недоволно и подкара мечето пред себе си.

Трябваше да стигнат до незамръзнало море. Там все щеше да намери нещо — я морж, я тюлен, я някой изхвърлен труп на кит. Неведнъж се бе опасявала така от гладна смърт.

Двамата отново поеха на път, тъй самотни, сякаш единствените живи същества в цялата вселена. На път — за храна, за живот — напред, откъдето долиташе шумът на прибоа.

В сухия безмирисен въздух над снеговете почна да се просмуква солената влага на океана, наситена с дъх на водорасли и риба. И ето, сред ледената грамада се мярна брегът, наяден, оглозган от бурите, заливан от водните пръски, които се свличаха обратно към морето и застиваха по пътя си в приказни сталактити, в блестящи ледени водопадчета, в разлети загладени стъпала.

В този миг майката улови миризмата на морж. Козината ѝ настръхна, черната устна оголи пожълтелите зъби в зле сподавено изръмжаване. Наежи се и мечето, спря, изви гръбнак. Мечката пропълзя върху съседния блок и прикрита зад него, надзърна към морето. На двеста-триста метра пред нея лежеше моржче, неподвижно, сгушено в сянката на една ледена могилка, на пръв поглед невидимо. Само остроото око на опитната мечка можа да го забележи. Тя се хлъзна надолу и полетя върху му. Моржчето изпищя в ужас.

Кривата перка чу този писък и сърцето ѝ изстина. В някакво невероятно свръхусилие, в див порив на майчина любов, удесеторил пъргавината на всичките ѝ мускули, тя се хвърли на брега и запълзя с болезненото куцукане на сакатата става към детето си. Уви! Излишен опит за саможертва. Тя знаеше. На сухо не би могла да се справи с пъргавото зъбато чудовище. Всичко беше напразно. Страшното беше дошло. Тя нямаше сили да го предотврати. И все пак — трябваше да опита, да се пребори в тази безсмислена самоубийствена схватка. За

нея нямаше друг избор — там лежеше детето ѝ, всичко, което имаше, целият свят. За него би се сражавала не с една мечка — а със сто, с хиляда, с всички мечки от ледената пустиня.

Когато Кривата перка най-сетне доуца до леговището, вече беше съвсем късно. С един замах на могъщата си лапа мечката бе смазала черепа на малкото моржче и бе почнала да го разкъсва. Затова идването на моржицата така я разгневи. Мечката се изправи, затиснала с две лапи плячката си. Но Кривата перка не се уплаши, а продължи да пълзи срещу нея с надигната глава, проточила заплашително дългите бивни. Жалкото ѝ мучене внезапно преля в грозен предизвикателен рев, в призив за бой, за жестока разправа, за отмъщение.

За миг мечката и моржицата се изправиха една срещу друга, настръхнали и озверени. Две майки. И двете, уви, еднакво прави. После мечката отстъпи, не устоя пред отчаяната ярост на злочестата моржица и повлече със зъби окървавената жертва. Кривата перка опита да я настигне, но не успя. Къде можеше да се мери с този несравним бегач по ледовете? Изостана, отпусна глава и заскимтя.

Мечката продължаваше да бяга навътре в сушата, помъкнала плячката си, като бележеше пътя си с алени капки. Подире ѝ подтичваше мечето, развеселено, почувствувало радостта на майка си.

Моржицата остана сама... Сама сред целия свят!

Върху снега продължаваха да горят зловещите алени петна — единственият спомен от нещастното моржче.

Внезапно лъхна ветрец, усили се, зафуча, награби снега от наветите преспи и го пое нагоре. Небето се замрежи в гъст снежен прахуляк, през който надничаше луната — чудовищно кърваво око, вторачено от гълбините на безкрая, безразлично към всяко страдание.

А злочестата майка долу, сред нащърбените тороси, продължаваше да скимти тихо върху окървавения сняг, забравила и себе си, и целия свят. От тъмните ѝ очи капеха едри сълзи, които замръзваха мигновено по страните ѝ в тънки заледени струйки.

Каам се събуди. Нещо бе станало. Но какво? В ярангата^[1] беше все тъй тъмно. Под натрупаните кожи се чуваше дишането на децата и на жена му, заглушавано от свирещото похрипване на бащините му дробове.

Той усети, че трепери. Адски студ! Никаква кожа не може да стопли човека, ако стомахът му е празен, ако не го е натъпкал до насита с моржово месо. А семейството му гладуваше вече цяла луна, откак напусна родното заселище, прогонено от злите духове. На брега останаха десет яранги, пълни с мъртъвци. Никой, дори старият шаман, баща му, не бе запомнил такъв мор. Така и не разбраха от какво загина племето. Обичаят забранява да се влиза в яранга, в която се е вселил дух на болест. Никой не влиза, никой не излиза, докато се изсели духът или докато измори хората. Нищо не помогна. По цели часове шаманът биеше моржовото дайре да прогони духовете, мълвеше неразбираеми заклинания — напразно. А когато и последната яранга затихна, баща му каза да се махат оттам. Много беше разгневен Келе. Побягнаха така, сякаш морето бе излязло извън бреговете, си и се бе втурнало по петите им. Пък и какво ли можеха да вземат върху една нарта — кожата на ярангата, сечивата, оръжията и един замразен морж. Вървяха, вървяха и когато помислиха, че злия Келе е загубил дирите им, разпънаха кожата на ярангата.

Не се разболяха. Види се, измамили бяха духовете. Но храната скоро свърши. За зимата им бяха нужни поне три моржа, а те донесоха само един. При това не познаваха новата местност. Не знаеха къде могат да намерят тюленови отдушници. Месото се свърши скоро, свърши и маста за екки — лоения светилник. А екки свети и топли. Без него светът е лош, черен, омразен. Че има ли нещо по-страшно от дом без огън?

Вчера заклаха първото куче. И защо ли? Храна ли е за мръзнеци хора жилавото месо на един мършав пес? Малко месо — голяма загуба! Закъде е ловец без кучешки впряг? Как ще стигне пръснатите

тюленови отдушници, моржовите лежбища, как ще докара убития дивеч?

Не! Не биваше така! Трябваше да излезе на лов. Нищо, че още е мразовита зима. С месото на кучетата щяха да издържат малко. А после? Не случайно майка му снощи спомена, че иска да си ходи от тоя свят, че се е изморила да живее, че ѝ се ще да си отдъхне при горните хора, при майка си и при сестрите си. А не беше изморена тя. Яка, издръжлива. Можеше да живее. Друго целеше тя — да се махне, да не яде храната им, да остане за тях, за по-младите.

Каам се послуша. Защо не чуваше нейното дишане?

Той опипа мястото ѝ с ръка. Празно! Пръстите му докоснаха някакви ледени късчета. Приблужи едно до носа си. Моржово месо! Месо. Как бе оцеляло?

Тревожно предчувствие стисна гърлото му. Той облече набързо еленовия кожух, затегна тюленовия пояс. Нахлупи пухкавата гугла от малко тюленче и излезе вън. Сгущени в своите дупки в снега, кучетата го посрещнаха с тихо скимтене. Но не се подадоха. И те вече бяха изгубили надежда.

Каам не ги погледна, а тръгна направо по криволичещата броеница на човешките стъпки върху последния сняг. Намери я недалеч. Дотук бяха стигнали силите ѝ. Беше се свила в снега и гледаше с доволна усмивка към ярангата си.

Със схванато от ужас сърце Каам я побутна по рамото, но тоз час отдръпна ръката си. Все едно, че докосна ледена буца. Старата вече бе отишла там, горе, закъдето се тъкмеше.

Каам стисна устни. Стори му се, че ще извика, ще изкрещи, ще завие от мъка. А не биваше. Според обичая, трябваше да се радва. Майка му се бе отървала от земните мъки, беше щастлива там, при горните хора. Трябваше и той, като добър син, да се радва, а защо скръбта така задавяше дробовете му, защо стягаше гърдите му?

Значи тъй, значи отдавна тя бе решила, бе крила месото, което ѝ се полагаше, за да го запази за тях! Оставила им го бе. И сега го гледаше отгоре с майчините си очи. Очи — звезди.

Той вдигна глава.

Изведнъж ей тъй, като с един замах, върху черното небе пламна полярното сияние, от хоризонт до хоризонт се проточи огнена дъга. Над света плисна някакъв прилив от безплътна лава. По ледените

натрупци заиграха опалови сияния, навеите заискриха с елмазени купчинки. Цялата арктическа природа оживя, надигна се в своята вълшебна премяна. В следния миг всичко помръкна, сякаш невидим великан заля лумналия пожар с океан от мрак. Звездите засияха по-ярко, по-блестяща се надигна месечината. Високо в зенита, като закована в черното нищо, мигаше Полярната звезда, Побития кол, а наоколо ѝ се въртеше небесният свод. Съзвездие подир съзвездие обикаляха като привързани край нея и отмерваха незабележимите денонощия, отмерваха неизмеримото време. После чудният огън отново избухна и изтъка гигантска завеса от бисерни ресни, по които от край до край пробягваха огнени вълни. Ресните трептяха, меняха багрите си, преливаха една в друга и сякаш шумоляха като истински кристални ресни. Над стихналия свят звучеше чудна музика, звучеше нечутата симфония на светлината.

Там е празник — помисли си Каам. — Горният народ посреща майка му. Затова е запалил кладите си. И колко много пламъци! Толкова ли се радват на нейното идване?

Внезапно светещата драперия се сгърчи, изчезна. Стопи се в бездънната глъбина на небето.

Каам извади ножа и нарязва дрехите на покойницата. Остави я там, където я намери. Така неговото племе погребваше мъртвците си. После се обърна и пое към ярангата. Очите му бяха сухи, но сърцето се късаше от жал. Знаеше, че тя беше щастлива. Знаеше, че се бе отървала от страданията и все пак... Всяка раздяла къса сърцето. Тъй и майката плаче и се радва едновременно, когато праща омъжената си дъщеря в далечно селище.

Няколко падащи звезди раздраха черния небосвод. Каам задържа погледа си в техните светливи дири. Празникът беше свършил. Горните хора изхвърляха изгорелите светилници.

Той се прибра, измъкна байдарката си, взе пушката, харпуна с ремъка и тюленовите мехури и тръгна към морето. Не се обади никому. Сигурен беше, че баща му няма да го пусне. Никой ловец не излиза на лов поне една луна, след като е умрял някой от семейството му. Иначе злият дух Келе ще се разсърди. Старият шаман не би се решил да го дразни. Би предпочел смъртта.

Но Каам не мислеше като него. Ако отидеше на лов, Келе можеше да го накаже. Вярно, можеше и да го погуби, но само него.

Ако ли останеше, всички щяха да загинат от глад — децата, жената, баща му. И той с тях.

Келе и без туй беше разгневен. Измори племето им, прогони ги от богатия залив, остави ги без храна посред зима.

Каам се послуша. Стори му се, че дочу далечен рев на морж. Сърцето му заби ускорено. Морж — толкова месо! Той забърза, прегънат под тежестта на кожената байдарка и на оръжията, обезсилен от глад. Ако намереше месо, щеше да се върне, да даде живот на близките си. Не намереше ли, тогава по-добре да не се прибира! Не би издържал да гледа как децата му предъвкват сухите моржови ремъци, как умират пред очите му, изсмукани от безпощадните духове на глада.

Духовете на глада! Все те!

Каква беше тая орис? Цял живот ли щеше да се бори с тях? Нямаше ли някога да се омиловичят, да се махнат?

[1] *Яранга* — колиба от кожи. ↑

7

Черното сукно на небето към юг неусетно избледня в тъмногълбова омара, като надигаща се сребърна мъгла. Там, отвъд кръгозора, в топлите страни, сега слънцето се бе издигнало на зенита си, а тук едва-едва се отгатваше далечният му забулен отблясък.

Тъмно звездно пладне.

После леката дрезгавина се стопи, изчезна и над света отново легна победилата нощ.

Схванатия се мъкнеше из морето със сковани мъчителни тласъци, изоставен, побеснял от глад. Дни наред не бе хапвал нищо — ни тюлен, ни делфин, нито поне една риба. Всички, дори най-тромавите обитатели на морето, вече му избягваха.

Раната бе заздравяла отвън, обаче куршумът стоеше в гръбнака му, парализирал мускулите, сковал мощната му опашка.

Вятърът се усилваше. Вълните нарастваха, накъдряха се отдалеч и се носеха насам като освирепели чудовища, които налитаха върху ледената крайнина, гризяха я, деряха с нокти. Слабо споените тороси се откъртваха от кристалните клещи, които ги задържаха. Надигнати от вълните, те връхлитаха върху брега, разбиваха се на по-малки късове и отново нападаха, решили наведнъж да излеят мъстта си за дългото ледено пленничество.

Вой и грохот!

Изведнъж сред виелицата се дочуха близки подвиквания на нарвали. Схванатия се гмурна под водата и заплува тихо нататък. Някога той пищеше яростно, за да предупреди жертвата си, да я подлуди, да се наслади изцяло на опиянението от преследването, от догонването, от ужаса, който вдъхваше на всичко живо по своя път. Но сега беше станал предпазлив. Беше болен, тромав, по-тромав от всеки тюлен. Вече не можеше да живее със сила. Разчиташе само на хитрост и коварство.

И ето, затаил дъх, той се примъкваше с неуловими помахания на плавниците към безгрижното стадо, което лудуваше сред вълните. Ту тук, ту там се мяркаха беззъбите глави на женските нарвали, сред които понякога се подаваше триметровият рог на играещ мъжкар.

Но и сега въпреки мрака, въпреки бурята Острозъбия го усети навреме. Той изпищя пронизително и в миг стадото се юрна след него напред, под леденото поле. Без да мисли, подире им се устреми и косатката.

Минута-две-пет!

Не свикнали на такива дълги преходи под леда, малките нарвалчета не можеха да следват възрастните и цялото стадо ги изчакваше. Забавяше се.

В същия миг, когато повярва, че може да ги настигне, Схванатия усети недостиг на въздух. Трябваше да изплува, да напълни дробовете си. Напоследък все така ставаше — изморяваше се лесно, задъхваше се. Той обърна назад. Нищо, че плячката пак щеше да му избегне; нищо, че пак трябваше да гладува! Сега имаше друга нужда, по-силна, непреодолима — въздух!

Ненадейно ледената покривка свърши. Схванатия излетя нагоре, за да поеме дъх. Беше попаднал в тесен проток, отвъд който продължаваше леденото поле. Към другия бряг нарвалите изпускаха късите си фонтани, вдишваха шумно и потъваха. Получил нова сила и надежда, Схванатия ги последва начаса.

Ето, ето! В непрогледния мрак живият му ехолот улови две тела, по-голямо и по-малко. Дочуваше се уплашеното цвърчене на измореното нарвалче. Вече нямаше да му избягат! Нямаше!

Той удесетори силите си. Още малко! Още!

Но и сега проклетият задух спъна устрема му. Схванатия разбра. Повече не можеше. Искаше въздух. Много въздух. А напред се ширеше все същото черно море, захлупено под тежкия леден покрив, който скърцаше и трещеше заплашително отгоре.

Мъчителна спазма сви гърдите му. Въздух, въздух! И той отново обърна назад, забравил близката плячка, забравил жестокия глад.

Въздух!

Схванатата опашка се гънеше в болезнени усилия да го отведе по-скоро назад, към тесния проток, където можеше да диша. Назад! А сякаш стоеше на едно място, в някаква кошмарна неподвижност. Отдавна трябваше да го достигне. Къде го загуби?

Пред очите му изплуваше червена мъгла, като огромна светеща актиния, гигантско чудовище, което развяваше огнените си пипала, обхващаше го.

Къде е протокът?

Той продължаваше да се носи по обратния път, полузадушен, стиснал в стръвна конвулсия дихалото си да задържи въздуха, да не позволи на водата да напълни дробовете му. Отде можеше да знае, че

бурята вече бе сближила двете ледени полета, мразът ги бе сковал мигновено с кристалната си поялка и бе заличил спасителната ивица открита вода?

Чак когато съзнанието го напускаше, загубил напълно борбата, Схванатия усети, че ледът е свършил. Той изплува над вълните, задиша учестено, ненаситно и накрай, съживен, освежен, отново се насочи към залива с моржовете.

Все пак при тях имаше повече надежда.

А нейде далече назад през водния простор долитаха писъците на нарвалите, които се лутаха под ледения похлупак в напразен опит да се доберат до откритото море, до свежия въздух, пленени в тази коварна кристална клопка.

Бурята стихна тъй неочаквано, както се разрази. Вдигнатият снежен прахуляк бавно се утаи като сребриста мътилка и насипа върху ледените грамади педя сняг. Замъглената луна се избистри, а болнавата ѝ светлина заискри в броката на снежните кристалчета. Небето отново запримига с призрачните зари на полярното сияние.

Мечката се измъкна от закритието си до самотната скала, която стърчеше над леденото поле, украсена с причудливите, накъдрени стрехи на снежните навеи. Мечето изгърси от гърба си натрупания сняг и припна край нея да стопли премръзналите си лапички.

Мечката го близна с големия си морав език, после го поведе през гигантския леден трошляк. През мразовитата буря бе огладняла отново, затова бързаше към мястото, където бе заровила недоизяденото моржче. Подире им се гърчеха китки от сенки: тъмната синкава сянка от луната и множеството бледи сенчици, които се раждаха при всеки изблик на небесното сияние.

Изведнъж мечката изрева и се втурна напред. При нейното приближаване глутница полярни лисици се пръснаха с уплашен лай.

Когато майката и детето пристигнаха, от прибраната плячка бяха останали само разхвърляните кости. Нито късче месо.

Мечката се въртя, ръмжа недоволно, помирися тук-там и реши. Към брега имаше моржове. Все щеше да хване някой! И с това решение поведе детето си надолу.

Тогава придойде мъглата като някакво вълнесто чудовище и погълна във влажната си утроба целия свят. Отначало между отделните кълбета от пара все успяваше да се мерне луната, забулена, почервеняла, но скоро целият свят потъна и се стопи, разтворен в безличната белезникава тъмнина, по-непрогледна от най-черния мрак.

Мечето се уплаши. Разтреперано, слисано от новото страшно чудо, безпомощно, почти ослепяло, то се притисна към майка си, взе да се мотае в краката ѝ, да я препъва. Заскимтя. Страшното влажно нещо нахлуваше на задушливи глътки в дробовете му, сякаш ги запълваше с някаква пухкава козина. Задавяше го. Наоколо не се

виждаше нищо. Светът ставаше все по-тъмен и по-заплашителен, слял се в една белееща се невидимост, сред която едва се мерджелееше кракът на майка му. Един крак и нищо друго. Мечето се притискаше към тази крак е разтуптяно сърце. Какво щеше да прави, ако загубеше и тази опора?

От време на време, разбрала смута на детето си при първата му среща с мъглата, майката изръмжаваше ободрително, спираше се и се обръщаше да го погали. Нищо! Ще свикне! Трябва да свикне и с мъглата, с неоспоримия властелин на суровата им родина, както трябва да свикне с всички други врагове — със студа, с глада, с бесните виелици.

В глухата тишина долиташе на пулсиращи тласъци шумът на прибойа, който се блъскаше нейде си в ледения пояс.

Мечето се озърташе смутено, уплашено от тоя плясък, който се носеше отвред, съвсем наблизо, на няколко крачки може би, сякаш отвред настъпваха боботеците талази и всеки миг можеха да връхлетят отгоре му, да го залееят. А старата мечка продължаваше уверено пътя си, без да се смущава от непрогледната мъгла и грохота на морето. За нея, опитния жител на Арктика, светът не представляваше никакъв тъмен хаос без начало и без край, никакъв мъгляв лабиринт сред ледените грамади. Чувствителният ѝ нос подушваше отдалеч дъха на морето, острият ѝ слух познаваше по пукота на леда докъде достига сушата. Всяка скала над снега за нея беше крайпътен камък. Но дори да загубеше понякога пътя си — какво от това? За нея цялото поле беше дом, еднакво суров и неприветлив. Навсякъде можеше еднакво да се подслони на завет зад някой леден къс, навсякъде еднакво можеше да изрови яма в снега, за да се сгуши с детето си. Всъщност, където се намираще то, там беше и нейният дом.

Изведнъж носът ѝ потръпна, досегнал мириса на морж. Скоро и слухът ѝ долови близки сподавени скимтения, тежко дишане. Мечката настръхна. Обърна се и бутна с муцуна детето си да го умълчи, да не я издаде. Защото наблизо, на същото място, където улови малкото моржче, сега лежеше друг морж. Само да не я усети, да не избяга. Морето е близо.

А това? Дали мечето излая така? Тя спря и се извърна към него. Послушно, тихо, то се мъкнеше мълчаливо зад нея.

Значи лисиците! Като не могат сами да си уловят плячка, те я следват, дебнат да се нахранят пак с остатъците от обяда ѝ. Дано не са уплашили жертвата ѝ. Тогава и те ще останат гладни.

Но не!

Моржът продължаваше да сумти на същото място, не чул, неподозиращ смъртната опасност.

Когато наближи съвсем, мечката изведнъж се метна напред в мъглата, насочвана от миризмата на плячката си. Чак тогава Кривата перка я усети. В първия миг тя остана неподвижна, устремила в далечината печални очи, под които бяха замръзнали две вадички сълзи — отчаяна, безразлична към всичко. После мисълта ѝ заработи. Животът заговори в мощното тяло. Ето, насреща е врагът, който ѝ отне всичко, който иска да отнеме и нейния живот! Най-страшният враг, наследственият враг на моржовия род!

Тя се надигна на предни лапи и с дързък рев изправи глава, насочила в убийствена закана остриите бивни като две бели ками. Нападателята се спря пред тази решителна готовност. Насреща ѝ лежеше могила от месо, богата, пребогата плячка, храна за дълго време, но затова пък опасна. Нямаше да се даде леко, без жестока борба. Това не беше тюлен, на когото можеше да смаже черепа с един удар.

И ето, мечката отстъпи в мъглата, крачка, две, три, после изведнъж връхлетя натам, където смяташе да намери незащитения тил на противника си. Но и моржицата, която знаеше слабото си място, се бе обърнала навреме и пресрещна врага със зъби. Зверът пак отстъпи пред замаха на тези опасни бивни.

Останало само в мъглата, изплашено от рева на борците и от близостта на нахалните лисици, мечето изскимтя тревожно.

Майката се върна при него, успокои го с тихо изръмжаване, после отново налетя върху моржа. Но Кривата перка бе използвала момента и куцукайки с болната си лапа, се бе довякла до спасителното море. Мечката я настигна на няколко крачки от водата. В последния миг моржицата успя да се превърти и заедно с врага си се отърколи сред вълните.

Битката продължи и там, без да отслабне. Захапала здраво врата ѝ, мечката не пускаше. Оставаше само едно. Освирепяла от мъка, от страх, от болка, моржицата задълба с перки към дъното. А хищницата

не се бе приготвила за това, не бе поела достатъчно въздух. Тя отпусна хватката на мощните си челюсти и изплува нагоре да си поеме дъх.

В този миг връхлетя Схванатия. Връхлетя ненадейно, с цялата стръв на глада и отчаянието.

Кривата перка чу грозния плисък на кипналата схватка и побърза да изплува колкото може по-далеч. После отново, по някакъв незабравен навик, изпълзя към опустялото леговище. И отново болката от жестоката загуба вледени съзнанието ѝ, отново спря дъха ѝ, отново сълзите преляха от очите ѝ. Без да си дава сметка за това, което бе станало, безучастна към своето избавление и към неминуемата гибел на врага си, в някакво безсмислено очакване на това, що бе изгубила безвъзвратно, тя пак се свря на завет под ледения блок в онова скъпо кътче, където доскоро лежеше детето ѝ, кътчето на загубеното щастие.

Свря се — сама, толкова сама...

На няколко крачки от нея скимтеше едно друго създание, самотно като нея. Самотно и безпомощно.

А мъглата притискаше целия свят в сурово безразличие.

Острозъбия продължи да води племето си под ледените грамади. Писъкът на косатката бе заглъхнал отдавна, ала страхът, унаследеният ужас пред този кръвожаден враг не го оставяше да помисли за връщане. А дори да опиташе, стадото щеше да го изостави, устремено напред и все напред, все по-далеч от безпощадната озъбена смърт.

Ту тук, ту там в мрака се чуваха тревожните стонове на майките, които подканяха децата си. После тези стонове изоставаха назад, стопяваха се в далечината. Ужасът овладяваше цялото племе. Задъхани, почти замаяни от задушаването, губещи сили, нарвалите плуваха, забравили другарство и ред, втурнали се всеки сам да спасява себе си, да достигне най-сетне края на този коварен похлупак, да поеме въздух — втурнали се в луда гонитба на живота.

И може би само Острозъбия още преценяваше, още опитваше да намери изход. От време на време той се надигаше към ледения таван и го удряше с бивена си.

Уви! Все още над главите им висеше дебел няколкометров лед, който кънтеше глухо, отсечено, като каменна скала. Жестока, непробиваема преграда, над която лежеше океан от въздух, океан от живот.

Внезапно — при кой ли опит — Острозъбия позна, че ледът е изтънял. Кристалната броня прокънтя звънливо. Нямаше време за двоумене. Той беше водач на едно загиващо племе и беше длъжен да действа. Секунди ги делиха от гибелта. Нарвалът задълба надолу, после се извърна отвесно, размаха лудо опашка и връхлетя срещу ледения покрив стремглаво, като изстреляна торпила. Такъв беше неговият дълг на водач и на самец. Природата не току-тъй го бе дарила с острия зъб. Длъжен беше да пробие леда, да го разкърти, да направи пробив за дишане на беззъбите женски и деца.

Но преградата се оказа по-дебела, отколкото очакваше — и по-яка. Мощният бивен се прекърши с трясък. Осакатен, замаян от несполучливия удар, оглушал, Острозъбия потъна, все още стиснал в дробовете си въздуха, все още непобеден.

Слухът му се връщаше бавно. В ушите му отново нахлуваше пороят на безчислените морски звуци: неспирният трясък на ледовете, далечното бръмчене на рибните пасажи, стонове на давеците се нарвали, които с глухо бълбукане изпускаха от дихалата си последните въздушни мехури.

Внезапно Острозъбия се озова в някакъв огнен облак. Милиони, милиарди светещи животинки, увлечени от подводното течение в пламтяща вихрушка, го обгърнаха и замаяха с пищния си блясък. Сред тях преплува едра медуза, сияещо зеленикаво полукълбо, надигна се край него и отмина, развяла пипала като студени синкави пламъчета. В луда гонитба се стрелнаха две дълбокоморски риби, блеснаха като светкавици и изчезнаха, погълнати от мрака. Тогава ухото му долови ехото на собствения му глас, отразено от приближаващото тяло, и в следния миг насреща му изплува полярната акула, огромна бяла сянка, озарена от мъждукането на светещия пасаж.

При новата заплаха Острозъбия се опомни, силите му се върнаха. Плясна с опашка и връхлетя в диво отчаяние срещу опасния враг. Този път строшеният бивен не успя дори да одраска яката броня, но не очаквала такъв отпор, акулата се смути, отклони се от пътя и сви нагоре.

В следния миг се чу писъкът на нападнатото нарвалче, последван от рева на майката. Но сега никой не откликна на безпомощния зов, никой. Само злочестата майка се спусна след похитителя в безполезна саможертва.

Тогава, когато гибелта на цялото стадо изглеждаше неминуема, един млад самец се спусна в последен порив за спасение да премери и той сили с ледения враг. И дали защото налетя по-устремно или защото зъбът му беше по-дебел, по-здрав, а може би просто бе попаднал на по-тънък леден слой — изведнъж със звучен звън кристалният покрив се разломи. Острието изскочи над леда. Победителят пое шумно въздух, дръпна се назад и с тържествуващ рев връхлетя повторно. Върху леда избликна нова пробойна. Възбудени от надежда, самците нападнаха вкупом нацепената, разтрошена броня.

Водата закипя. Всички нарвали, мъжки, женски и малки, бързаха да подадат глави над водата, сред разплисканите ледени отломъци да погълнат свеж въздух, да погълнат самия живот.

Последен се измъкна Острозъбия, все още зашеметен от удара, от болката на счупения бивен. Промъкна се между няколко скупчени тела и жадно засмука влажния въздух.

А отгоре мъглата лежеше все тъй непрогледна, затиснала света. Такава страшна, безнадеждна пустош, безжизнена и безучастна, прихлупила с величествено безразличие страшната драма, която се бе разиграла под нейното закритие, прихлупила милионите всекиминутни драми на грозната бездна.

Мъглата продължаваше да се вее над снежната пустиня в разчепкани повлекла. Вълните боботеха и се блъскаха яростно в брега. Ледът скърцаше като живо същество, разпъван от мраза и напора на прилива.

От морето не долиташе никакъв друг звук, ни рев, ни плясък на плавник. Битката бе завършила отдавна, а заситената косатка бе отплувала нанякъде по своя морски път.

Осиротялото мече трепереше сред снега, премръзнало, уплашено и гладно. То скимтеше сподавено и не смееше да мръдне от мястото си, загубено в този страшен, мразовит свят, в този влажен хаос, който го обгръщаше отвред с ледените си пипала, който го облъхваше с мразовитото си дихание. И само от време на време завиваше проточено и жално. През влажния мрак политаше кратък, боязлив вопъл, зов за помощ към доброто топло същество, което бе отишло някъде и не се връщаше. Защо го стави само? Не знае ли, че то се бои, че мръзне, че е гладно? Защо не се връща?

А наоколо шаваха малките зверове. Мечето не ги виждаше в белия мрак, но чуваше техните стъпки, късите им излайвания и злобните изръмжавания. То се озъбваше гневно, докато страхливите нападатели отстъпят, после отново проточваше безнадеждния си призив.

Мъглата продължаваше да се хлъзга над снежното поле, сякаш изригната от безкрая, предопределена да го притиска в гадната си прегръдка до самия му свършек.

Зверчетата губеха търпение. Ставаха по-дръзки. По-често връхлитаха върху самотната жертва, все повече приближаваха. И когато най-смелата лисица се подхвърли към гърлото му, мечето само я отметна с лапа и побягна, сподирено от цялата глутница. Заслепено от мъглата, схванато от студа, обезумяло от ужас, то се блъсна в леда, пропадна в яма, изпълзя, праметна се през глава и внезапно се удари в някакво огромно тяло. Що беше това? Нов враг — или...

Полярните лисици не посмяха да го доближат, а продължиха да джафкат отдалече невидими и затова още по-заплашителни.

Усетило топлината на това голямо тяло, почувствувало несъзнателно някаква закрила, мечето се притисна плътно в него.

Кривата перка трепна. Неудържима сладост обля сърцето ѝ. Но скоро изчезна, стопи се. Отново безутешният мраз скова гърдите ѝ. Не! Това не беше нейното дете, а друго — различно, чуждо дете!

Тя протегна задната си лапа и отхвърли сирачето. Лисичата глутница зави възбудено. Учудено от тази грубост, мечето скочи на крака, изгледа я смутено, после пак се свря до топлото ѝ тяло. Защо го гони? То иска топлина, само малко топлина и защита! Защото е само, защото се страхува, ужасно се страхува!

Втори път моржицата го бутна встрани, но този път вече не тъй раздражена, не тъй груба. От допира с тръпнещото телце в нейното бедно съзнание се бе разбудило отново незатихналото майчинско чувство. Споменът за онова, за другото малко създание, което изчезна безвъзвратно, отново бе залял цялото ѝ същество, бе съживил незагасналото майчинство в непреодолим порив за нежност, за грижа, за всеотдайност.

И когато мечето се свря отново до нея, тя вече не се дръпна, не го отблъсна.

Мъглата изтъня. Надра се в безброй прозрачни воали, които прелитаха из въздуха като гигантски паяжини. По черния небосклон покълваха звездите. Вълните се плакнеха с неравни плисъци в ледения бряг, белите им гребени се мерджелееха в мрака, раждаха се и тутакси умираха без следа, а в далечината към юг небето неусетно просветваше. Бледите оранжеви отблясъци върху гълъбовата ивица на кръгзора издаваха далечното слънце. Изредялата мъгла засия като розов дим. Избледня и морето, затрептяха атлазените му гънки. Огънят на утрото се разгаряше. Мракът бягаше на север и се разтапяше в някаква размазана мъждукаща сивота. Още малко, още няколко минути може би — и слънцето щеше да изскочи. Но не! Ето, сред топлата багра на юга се появи едно разжарено крайче. Застоя се няколко секунди, после изчезна обратно. Зората затихна, отдръпна се назад, победена от връхлетялата тъмнина. Изгревът преля в залез, без да се разгори в ден. Полярната нощ отново прихлупи света. Остана едно — бездънното небе, черно, непрогледно, отгоре и отдолу, отвред. И сред

него — един запокитен в празното леден къс. Само тук, до брега, то се оплътняваше, превръщаше се в накъдрени зашумели вълни, които миеха леда.

Плясък след плясък! И изрядко — дълбока въздишка на ледения пояс, въздишка на великан, като оръдеен трясък. После отново тишина и плискащи вълни.

Най-сетне, изгубили надежда, полярните лисици побягнаха към сушата. Но мечето продължаваше да се притиска към новата си закрилница. Полуизправена на предни лапи, извърнала назад глава, Кривата перка се вираше смаяна в чудното същество, което диреше нежността ѝ. Познаваше го... От рода на смъртния ѝ враг... И все пак Малко Дете, което дири майка.

А тя беше майка, любеща майка, но уви, без рожба. Неизбозаното мляко разпъваше вимето ѝ, напираше в болезнена неудовлетвореност, в дивата мъка на прекъснатото майчинство. И ведно е него от цялата ѝ същност, от всяка клетка на мощното и тяло напираше непреодолим порив — да обича, да закриля, да кърми. Порив за рожба.

Мечето все още проскимтяваше, но вече не така тъжно, не така безнадеждно. Внезапно, подушило мириса на напирещото мляко, то завря муцунка в корема на моржицата и жадно засука. Сладостна топлина обля тялото му. Заситено, намерило такова сигурно убежище, то замърка доволно. Светът отново беше станал хубав — топъл и сит. Нищо, че новото добро нещо нямаше такава мека шуба като другото, изгубеното добро нещо. Нищо, че кожата му беше гола и хладна. Нали беше живо нещо, нали не го гонеше, нали му даваше мляко — и най-важното, нали не го оставяше само.

Кривата перка виждаше, че това не е нейното дете, нейното прелестно голокожо детенце, а друго — грозно, бяло, космато, с щръкнали уши. Виждаше го добре, ала не можеше да го отблъсне. Спираше я нещо по-силно от нея самата. Забравила, че кърми един бъдещ хищник, наследствен враг на племето ѝ, тя потръпваше доволно, притваряше очи от блаженството на изтичащото мляко и прегръщаше с лапа прегладнялото си хранениче, без да подозира какво можеше да произлезе от тая противоестествена, невероятна връзка, от тая злорада шега на случайността.

Мъглата отново връхлетя като космато, дъхащо мраз чудовище и затисна света с безличния си мрак. Но сега мечето лежеше притиснато до новото добро нещо, затова светът не изглеждаше толкова страшен. Заситено, сгрято от близостта на голямото тяло, повече сгрято от неговата закрила и нежност, то заспа дълбоко.

Каам отнесе на гръб байдарката и я спусна във водата по наведената площадка. После се вмъкна в отвора и го затегна около кръста си. Сложи до себе си пушката, както беше увита в калъфа от тюленова кожа, провери харпуна и надутия тюленов мях, опипа ремъка от кожа на белуха с остриите куки и грабна веслото. Лодката се хлъзна над вълните леко, безшумно, сякаш полетя върху белите им гребени.

Ловецът беше навлязъл доста в морето, когато лунната светлина взе да избледнява, а на юг, над хоризонта, избликна розовият предвестник на идващия ден. По разпръснатите облачета се наслои златна пара. Изгревът се разгоря все по-ярко, по-неудържимо и накрай избухна в някакъв гейзер от пламъци. Започна късият мразовит ден. Въздухът беше свеж, резлив от студа, надъхан с уханието на водата и снега. А отдолу се люлееше просветналото зелено море, по което белите гребенчета кипваха ту тук, ту там като стадо лудуващи белухи. Наоколо — само вода и пяна, едри и дребни парцали от пяна като разтопен зелен мрамор.

Каам запали лулата си и сви към брега. Стори му се, че върху паковия^[1] лед, довлечен есенес от течението и споен за скалистия фиорд, се чернее тюлен. Той прилепи лодката на двеста метра от животното, извади пушката и тръгна към него предпазливо. Стъпките му бяха съвсем безшумни, защото бе пришил върху ходилата на тюрбазите^[2] си меча кожа. Всеки път, когато тюленът поемеше дъх, той правеше крачка напред и мигновено застиваше на място. После запълзя по корем. А жертвата му, измамена от опитния пълзач, се взираше с късогледите си очи, без да мигне. Може би си казваше: „Това е животно като мене. Защо ли се страхувам?“ Каам шепнеше полугласно: „Кх... Кх... Кх...“ Точно тъй се обаждат един на друг тюлените.

Ловецът провери ремъка с куките, надигна цевта, мушката кацна в мерника. В този миг тюленът, изведнъж познал най-опасния си враг, със силен плясък се метна от леда с главата надолу.

Каам сви рамена. Нямахме смисъл да чака. Знаеше какво означава това шумно гмурване. Животното беше потънало дълбоко, щеше да изплува след дълго време — и то кой знае къде. Той метна пушката през рамо и пое обратно към байдарата. Съмнението отново го овладя. Духовете още бяха разгневени, още се сърдеха.

Първите слънчеви лъчи се хлъзваха по заснежените простори и разпалваха в топла розовина всяко възвишение. В падините се утаяваха тъмните сенки на отминалата нощ, по-право не сенки, а някаква неземна светлина, сияещи виолетови и лазурни полутонове, сякаш езерца от лунни лъчи, още не попили из пукнатините. Нощните сенки се смаляваха, потъваха в най-дълбоките ями, отстъпваха място на победилия ден. Лунните езерца се изпаряваха бързо. И изведнъж целият свят избухна като взрив от брилянтни искри.

Каам постави защитните очила от китова балена. Отслабнали през дългата нощ, очите му нямаше да издържат снежния блясък. После пристъпи с отпуснати рамена до байдарката, която се подмяташе, привързана край ледения пристан.

С приближаването си към брега водната повърхност се нагъваше, издуваше се в едри дипли и се устремяваше в нависнали, заканващи се гребени. Водните пръски замръзваха по брега в причудливи зърнести висулки.

Издебнал затишието между две вълни, Каам се отлепи от брега. В очите му под баленовите очила надеждата беше помръкнала, отстъпила място на нови съмнения. По ръба на байдарката висяха безброй амулети, изрязани от моржови зъби, от китови ребра, от изхвърлени край морето почернели клонки. Сам Каам ги изрязва със същите ръце, които по-рано убиваха толкова много тюлени, моржове, бели мечки. А сега? Нима и амулетите губеха вълшебната си власт?

Денят беше още много къс. Дали опитният ловец и днес щеше да се прибере с празни ръце?

Изведнъж сърцето му трепна. Моржица! С малко! До нея друга, сама! Дремят! Не са го усетили!

Той отправи лодката си към тях, срещу вятъра, да не доловят миризмата му. Извади отново пушката, насочи я към самотната моржица. Трябваше да мери точно. Трудно се улучва морж смъртоносно. Костите на главата му са дебели. Само през очните

ябълки може да се достигне мозъкът. А куршум в тялото му, в това огромно туловище, е все едно бодване с карфица.

Между две вълни Каам натисна спусъка. Гърмежът прокънтя над ледената равнина и заглъхна мигновено, удавен от простора. Моржицата клюмна, без да издаде звук. Прекрасен изстрел! Толкова месо с един куршум! Толкова ядене!

А сега другата! Той щракна затвора и мушна втория патрон. В този миг моржицата майка изрева като бик и с един скок се метна във водата. Беше видяла враг и бързаше да го прогони, да запази детето си.

Додето ловецът съобрази, пред лодката изплува страшната мустаката глава. От яростно зиналата уста висяха дълги жълти бивни. Очите гледаха злобно и заплашително. Моржицата замахна да забие зъбите си в лодката. А това значеше гибел. Северяните не умеят да плуват. И наистина как могат да се научат във вечно леденото море?

Каам мушна цевта в устата ѝ. Дори не чу дали пушката изгърмя. Само видя как зверът се отпусна и потъна. Човекът въздъхна. Нищо, изпусна богатия лов, но нали спаси живота. На леда лежеше цял морж. Едър, охранен.

В тоя миг от зелената дълбочина изплува друга мустаката глава. Нима и то?

Моржчето връхлетя, преди ловецът да се опомни. Бивните му закачиха реброто на лодката, потънаха в опънатата кожа. Каам реши бързо. Стисна изпразнената пушка за цевта и нанесе силен удар с приклада върху ръмжащата муцуна. Но ударът попадна не на място, не в главата, а върху наскоро поникналия, още кух зъб. Върхът отскочи с пукот. Животното изрева от болка, метна се по гръб и изчезна под водата, а ловецът загреба назад, към убития морж. Трябваше да се прибере час по-скоро. Защото всяка вълна впръскваше в кухнята на лодката му струйка вода. Каам усещаше как покрай тюрбазите му от морски заек се плиска малка локвичка. Когато тази локвичка напълнеше половината байдарка, Каам щеше да се запъти към прадедите си, след майка си...

Краткият пролетен ден клонеше към заник. Едва-що изскочило над кръгозора, слънцето отново се тъкмеше да се скрие. Над ледения свят трептеше червеникава омара, която се наслаяваше като розова ръжда върху натрупаните тороси, по навейните преспи и по гребените на вълните. Мрачината от пукнатините се надигаше, оплътняваше се,

преливаше навън и се сливаше с удължените сенки на безредните ледени блокове. Над света лягаше мек теменужен здрач.

Осиротялото моржче се бе свило на плиткото дъно до мъртвата си майка, буташе я с муцуна, опитваше да я подигне с лапи. С широко отворени безжизнени очи тя се взираше в мрачната синева, неподвижна и безчувствена. От време на време моржчето изплуваше на повърхността да поеме въздух и отново потъваше. И отново с тихо скимтене продължаваше напразните си опити. Какво беше станало? Защо не се събуждаше? Наоколо по каменистото дъно, засипано с миди като черен чакъл, се полюляваха оголените, още необлистени врежове на ламинариите, сред които щапучаха на дългите си зелени шипове морски таралежи. На десетина крачки оттук дремеше върху дъното тюлен, а наоколо, почти до носа му, пърхаха рояци трески. Знаеха, че е сит. Затова сега не се бояха от него. През две-три минути тюленът се издигаше до повърхността, вдишваше и пак се отпускате на дъното за сън.

Само старата моржица лежеше безжизнена, поклащана от мъртвите вълни, а детето ѝ, почувствувало най-сетне безвъзвратната загуба, изплуваше за въздух и тоз час се връщаше при нея.

Морето неусетно помръкваше, попило настъпващата нощ. От дълбините се надигаше непрогледният мрак и заливаше света, сякаш изригваше вулкан от черна лава. Само отгоре по накъдрената повърхност продължаваха да блещукат огънчетата на отразения заник като странен Млечен път от алени звезди.

[1] *Пак, паков лед* — многогодишен лед в полярните морета. ↑

[2] *Тюрбази* — обувки, ботуши. ↑

Тих безветрен ден.

Премрежило ириси с белезникавата си мигателна ципа като защитни очила, мечето бродеше сред ледените грамади.

Над света тегнеше напрегната тишина. Слънцето блестеше през матовата пелена на ледената пара, увиснало сред дъгоцветния пръстен на разкошно хало^[1]. А долу, ниско над кръгозора, на изток, на юг и на запад преливаха нежните си багри още три дъги. Скрежът бе попъзлял върху оголените скали като кристален мъх, в който мъждукаха брилянтени светулки. Из въздуха прелитаха с радостно чирикание снежни овесарки — предвестниците на пролетта.

Белязаната тюленка все още не смееше да напусне отдушника, през който влизаше на лов в морето. Свикнала беше с това място, с това просто отворстие в леда, което бе пазила цяла зима. За нея то беше мило, любимо кътче в този бял безбрежен свят, като гнездо, като дом.

И днес тя се приличаше на слънце върху изгладената от топлината ѝ ледена площадка. Спеше, по-право дремеше с неспокойната дрямка на беззащитното животно, дебнато от толкова много врагове. Врагове навред — и на сушата, и във водата. Само врагове.

Всеки две минути Белязаната отваряше очи, оглеждаше околността и отново заспиваше за още две минути. Тежък живот, тревожен, винаги нащрек. В хилядолетния подбор на живота бяха оцелели само тия тюлени, които можеха да спят така — по две минути. Който не бе могъл, който се бе успивал — бе загивал по-рано, преди другите, преди да остави потомство. Постоплена от едва уловимата грейка на ниското слънце, с пълен стомах, Белязаната продължаваше да дреме край дупката си, в която водата се повдигаше и спадаше с лек плисък като живо кладенче.

Така я видя мечето. В гърдите му трепна нещо. Това може би още не беше гласът на кръвта, впръскана в жилите му от стотиците прадеди безмилостни ловци на тюлени; по-скоро нагонът на всяко младо

животно за игра и закачка. То може би я помисли за друг морж, по-малък, без зъби. Но Белязаната нямаше време да проверява. Тя чу приглушеното тупане на лапите му, видя връхлитащия бял кожух и с един скок се гмурна в отдушника.

Не премерило устрема си, мечето цопна подире ѝ. В същия миг го овладя отново някогашният страх от лепливата прегръдка на тази страшна влага, която тегли надолу, в черното, която пълни устата и носа, напират към дробовете — овладя го незаличеният спомен от оная черна нощ, когато загуби малкия си топъл свят в снежната бърлога.

То се измъкна от водата и се опръска. После смаяно, обезумяло от уплаха, търти обратно през мразовитата пустиня, като се препъваше, падаше и ставаше.

Най-сетне достигна леговището. Кривата перка го посрещна с рев, изпълнен с радост и укор. Радост, че го вижда, че отново е до нея, укор — че тъй често се губи, че се отдалечава от морето, че навлиза тъй навътре в страшната, заплашителна суша. Никой морж не ходи нататък, никой не смее да напусне спасителната водна стихия. Само то, единствено от цялото стадо, единствено със своята дързост. Тъй всеки ден. Тя го мамеше към водата, към своята стихия, а то само гледаше да се набозае и да се понесе по сушата. Колко грижи, колко тревоги ѝ създаваше това дълго лутане в тази непозната далечина, откъдето идваха най-страшните същества — мечките и хората.

Прегладняло от дългата разходка, измокрено, уплашено, мечето се свря до корема ѝ и жадно засука.

Десетина моржчета играеха на леда под строгите погледи на майките си. Търкаляха се смешно, премятаха се, боричкаха се с нескопосните си перки.

Заситено скоро от обилното моржово мляко, мечето се прокрадна към тях. Искеше му се да се побори, да се похапе — ей тъй, само на шега, да поиграе, както всички деца на света. Промъкна се дебнешком и внезапно налетя върху най-близкото моржче. Обхвана го с лапи, захапа го беззлобно със зъби и почна да го търкаля по леда. В борбата се намесиха всички. Играта се разгорещи.

Мечето беше пъргаво, бързо, подвижно. Моржчетата пък бяха по-едри, по-тежки, при това многобройни. Ето, две-три от тях го затиснаха с телата си, отгоре се струпаха други, камарата натежа. Мечето усети, че се задушават. Тогава то забрави, че играе. Челюстите

му бяха още слаби, но затова пък ноктите остри, не като притъпените ненужни моржови нокти. То размаха лапи, задраска по тежкия корем, който го затискаше. От болка моржчето изрева, разбута струпаната купчина и запълзя към майка си, като бележеше пътя си с кървава диря. Мечешките нокти бяха раздрали кожата му.

Майките зареваха сърдито, нагънаха огромните си туловища, повлякоха ги към мястото на борбата. Тогава мечето побягна обратно към Кривата перка. Не за пръв път го гонеха така. Не за пръв път протягаха към него бивни. Стадото се поуспокои. Раздраното моржче скимтеше сгущено до майка си, която грижовно ближеше раните му.

От тоя ден в бедните съзнания на моржовете се наслои още една представа за странния храненик, още нещо освен омразния бял цвят, някаква нова отлика, негласно име, само запечатано в паметта им, нов белег — Острия нокът.

От острите му нокти вече щяха да се пазят и малките моржчета, добили още едно познание за живота — дори когато е в твоето стадо, животното с бяла козина е опасно.

Кривата перка стана по-предпазлива, вдигна зъбата глава, наостри слух.

О! То беше тъй особено, това дете, тъй различно от всички! И на сушата, и във водата! Различно! А тя трябваше да го пази. Чувството на майчиния дълг беше просмукано в цялото й диво същество. Злочестата майка навярно беше забравила вече как стана всичко това, как на мястото на любимата й рожба се натъкми осиротялото мече, как майчиният инстинкт надви мъката й и омразата към противната бяла козина. Знаеше едно — сега до нея лежеше едно малко създание, което настойчиво диреше нежността й. И нищо друго.

Дали беше навик, отскоро придобит, или порив за обич, необмислен, нелеп инстинкт за майчинство? Тя не мислеше, не се запитваше. Само обичаше лудо, всеотдайно. За това рошаво бяло кълбо беше готова на всичко.

[1] *Хало* — оптическо явление в атмосферата, предизвикано от пречупването на слънчевата светлина в облаците. ↑

Със загубата на бивена си в страшната схватка с ледената броня Острозъбия загуби и водачеството в стадото. Винаги когато опиташе да излезе отново напред, младият му заместник, Късорога, който бе успял тогава да разбие коварния леден таван, връхлиташе стръвно отгоре му, готов да го пониже с дебелия си меч, готов да се бори до смърт за извоюваното надмощие.

Острозъбия бе почнал да разбира, че времето му е отминало — да разбира и да се примирява. Както бе побеждавал другите, така бяха победили и него. Затова все по-рядко и по-рядко оспорваше правото на съперника си.

Нарвалите се носеха през кипналите гребени на вълните в редици — мъжки, женски и деца. Носеха се плавно, спокойно, без суетня, готови всеки миг за лов и отбрана.

Вдясно сияеха с ослепителната си белота ледените грамади, хаотично натрупани по крайбрежието от някакви титанични сили. А вляво морето искреше с всяка своя гънка. По копринената му кожа пролазваха ритмично дълги брилянтени тръпки. Понесени от теченията, един след друг, плувнали като лебеди в разплискания лазур на океана и накъдрили в него белите си отражения, пъплеха на юг величествени айсберги. По снагите им зееха с тъмни виолетови сенки безброй причудливи пещери, мостове и сводове, каквито само безграничното въображение на природата би могло да извае.

Макар и осакатен, обезоръжен, Острозъбия беше опитен sameц, винаги нащрек, с остро ухо и бързи рефлексии. Не току-тъй толкова години бе водил стадото сред безчислените опасности на океана. Сега пак той пръв откри огромния пасаж полярни трески. Откри го и по навик протръби под водата радостния сигнал на водача, след което потъна в изумрудената бездна. Стадото се стъписа. Сега накъде? След стария или след новия водач? Редът му се разстрои.

Но само за миг. Късорога, ревнив за отскоро добитата власт, мигновено се стрелна подире му, като пищеше пронизително бойния си призив.

Битката се разгоря дълбоко, там дето синият здрач преливаше неусетно в чернотата на морската дълбина. Беше кратко, но яростно счепкване. Младият налетя с устрема на младостта, заслепен от ревност. Но срещна съобразителността и богатия опит на непобедения от друг sameц, предишен водач. Острозъбия отскочи ловко встрани,

пропуснал смъртоносното острие на врага само на няколко сантиметра от тялото си, после се стовари в целия си устрем върху дебелия му врат. Друг път това означаваше край. Дългият бивен пронизваше вражия гръклян и го отправяше надолу, плячка на акулите.

Сега счупеният зъб само се блъсна в дебелия кожа, като я одраска леко.

Късорога повтори атаката си и отново зъбът му не улучи противника. Отново Острозъбия стовари безполезния прицел на притъпления си бивен върху врата на младия, на познатото, добре премерено, най-уязвимо място.

Чак тогава старият водач почувствува напълно цялата си безпомощност. Обречен беше на поражение, в една предварително загубена битка. Или трябваше да отстъпи, или да загине. И той отстъпи. С болезнен стон обърна гръб и полетя нагоре за въздух, нагоре към просветващата синева. И никога вече след този жесток урок нямаше да помисли за разплата, осъзнал и примирен с участието си. Младият искаше само това. С тържествуващ рев той поведе отново стадото към открития от съперника му рибен пасаж.

Скоро под тях сред сиво-синкавия здрач заблестяха седефените блясъци на хилядите, на милионите люспести, гърбове, които се стрелкаха отдолу като сребърен поток, тяло до тяло, в плътна, замайваща върволица, сякаш извираха от синия безкрай и се стопяваха в другия син безкрай. Носеха се в сляп унес напред, към някаква далечна, само тям известна цел. И сякаш не виждаха, не чуваха, не усещаха нищо. Сред искрящите струи на този жив порой се врязваха безброй тъмни сенки — акули, белухи, делфини.

С радостни провиквания нарвалите захванаха пиршеството. Един до друг се врязаха в живата грамада. Острозъбия и Късорога, забравили скорошната свада пред обилната, опияняваща плячка.

Това страшно нападение най-сетне разбърка рибния поток. Разкъса го. Смутени, рибите се отклониха в страни, все повече и повече, преследвани от безпощадните хищници, обърнаха назад — километър, два, три, четири, докато достигнаха края на своята колона. Видели пред себе си други трески, те избързаха, смесиха се с тях, последваха ги.

Може би от страх, а може би от някакъв инстинкт на безволево, стадните риби предпочитат да бъдат водени. Все по-добре е друг да

върви отпред, да дири храната, да открива враговете. Затова първите риби с такава радост се прилепиха в края на пасажа, успокоиха се, заплуваха облекчено. Най-сетне! Вече не те, а други щяха да водят.

Целият пасаж се завъртя в нелепо, безсмислено хоро, в истински омагьосан кръг, подчинени на слепия стаден инстинкт. Всяка риба следваше рибената опашка пред себе си и нямаше да се откъсне от нея до края на силите си, докато загине от глад или докато хищници, полакоми и по-настръвени, разкъсат гибелната въртележка.

Един след друг нарвалите изплуваха към повърхността и се отпуснаха върху вълните с преситени стомаси. Белухите поемаха към далечното ледено поле. Само акулите продължаваха да гълтат, да гълтат — единствени те, със своята страхотна, ненаситна лакомия.

Изведнъж откъм брега, от далечната бяла тундра връхлетя с писък кратък, отсечен като удар порив на вятъра, наградил от снежните навеи облак снежен прах. Изплющя и затихна. След няколко минути повторно налетя.

И ето, поривите зачестиха, затишията между тях ставаха все по-къси, все по-неспокойни. После слънцето помръкна, снегът се надигна от брега като лавина и се понесе в неудържими свистящи потоци. Морето се начумери, посивя. Атлазената му кожа се и нагърчи с неравни тръпки, върху които поникна някаква наежена бяла козина. Косматите вълни нарастваха застрашително, зареваваха, налитаха стръвно върху айсбергите, като ги заливаха до върховете с гейзери водни пръски.

Акулите забиха в дълбините, морските бозайници навлязоха в морето, по-далеч от опасния бряг. А треските, увлечени в безсмислената си орбита, продължаваха да се въртят безконечно, всяка след опашката на другата риба.

Ако случаят не ги бе затворил в коварната клопка на стадния инстинкт, първите риби, челниците, щом усетеха връхлитащата буря, щяха да увлекат всички към дъното, на сигурно. Щяха да се спасят. Но сега нямаше челници. Сега всеки се мъknеше след другия. Нелепото хоро продължаваше да се върти плитко до повърхността, без да се разстрои, без да направи опит да се откъсне от гибелната магия.

Морето вече не се вълнуваше, то се мятеше с неистов рев и диво стенание като ранен звяр. Вълните нарастваха все повече, източваха се нагоре, огромни, синкаво-черни, настръхнали. Те поемаха в

кристалните си лапи цели грамади риби и ги изхвърляха на брега. Отдръпваха се назад с кикот, после отново налитаха, награбили нови живи купища.

Обезсилени от беса на морето, от грозния удар в твърдия бряг, от умора, нещастните жертви продължаваха да се мятат вяло на сухото, докато безпощадният мраз сковеше напълно движенията им и ги превърнеше в късчета лед, споени с огромните ледени блокове.

Три дни вилня дивата буря. Три кратки пролетни дни и три дълги нощи. На четвъртата сутрин вятърът изведнъж пресекна, тъй както бе налетял. Небето се очисти, засия с блестящата си синева. Слънцето се разсипа на безброй малки слънца, които изгряваха и мигновено залязваха върху притихналата, леко накъдрена водна повърхност. Морето въздишаше уморено.

Понесла на гръб храненика си, Кривата перка плуваше към близката мидена банка. Под нея, в плитчините, морето сияеше в бледа синева, напъстрена с мраморните шарки на водорасловите полянки. Постепенно, колкото се навлизаше в дълбочините, тази синева се уплътняваше, а пъстрият губер на неравното дъно изчезваше, разтваряше се, погълнат от кристалната непрогледност на водните пластове.

От лазурната мъгла изплува някаква скалиста площадка, самотен подводен остров, чиято основа се губеше в замътената от жълтите личинки на морските червеи дълбина, сякаш увиснала в безграничното зелено нищо.

Това беше мидената банка, където Кривата перка водеше детето си за първия урок в трудното моржово изкуство, за първия урок в диренето на храна. Открай докрай каменната тераса беше засипана с черните черупки на безброй миди, една до друга, една връз друга, струпани в блестящи гроздове. Сред тях се надигаха пролетните издънки на ламинариите, още съвсем свежи, меки и гъвкави. Литотамниите и фукусите пъпкуваха, пускаха и те новите си вейки. След зимната почивка, след дългата нощ подводната природа се събуждаше за нов, още по-пищен живот. Върху незасенчените камъни се припичаха на слънце оранжеви морски звезди. От стълбчетата си, подобни на нанизани едно в друго прозрачни напръстничета, закрепени за литотамниите, се откъсваха за волен живот младите медузки. По дъното щापучаха на дългите си пръсти морски лястовици. Пъплека напред-назад криви раци с широки шипести брони. Двуметров скат, наподобил плоска черна плоча, търпеливо изгриваше

скупчените раковини. Цели хергелета морски кончета преминаваха от лист на лист в ленивия си тръс и опоскваха накацалите морски бълхи.

Моржицата подкани детето си с леко изръмжаване, потопа се под водата и с два маха на перките си достигна дъното. Острия нокът се спусна послушно подире ѝ.

Щом зърна сенките им, скатът се хлъзна край скалите и изчезна в дълбочината. Раците се навряха в пукнатините, проточили напред назъбените щипки. Морските лястовици се пръснаха нанякъде. Анемоните сгърчиха разкошните си венчелистчета, превърнаха се в безформени купчинки.

Моржицата се прилепи върху черния чакъл на миденото поле и размаха бивните. После се обърна да види дали детето ѝ е разбрало урока. Ето, така се изчовъркват от дупките им мидите каменопробивачи! По-леко е с черните миди, но и техните бисуси^[1] се държат здраво за дъното. А водораслите не пречат. Гълтат се заедно с мидите. И те са вкусни. Впрочем всичко на дъното е вкусно: и миди, и водорасли, и морски звезди, и писии, и раци, и попчета, и холотурии...

Ала Острия нокът, едва докоснал дъното, неволно изплува към повърхността. Тялото му беше леко, по-леко от водата, не като тежките тела на моржовете, на неуморните мидени събирачи, нарочно устроени от еволюцията да лежат върху морското дъно.

Със сърдито измучаване моржицата се вдигна нагоре, прегърна го с предните си перки и го увлече в дълбината. Извъртя го към себе си и изпусна част от въздуха в гърдите си. Острия нокът разбра урока. От муцуната му полетя към повърхността шумолящ грозд от въздушни мехурчета.

Така прегърнати, двете животни достигнаха повторно скалата. Но сега Кривата перка остана до храненичето си, като го притискаше леко с перка към дъното. Разрови отново мидената настилка. Размърда устни, налапа плячката си, сдъвка я със зъби и изплю черупките. После с леко побутване го подкани да повтори наученото. Послушно и схватливо, тъкмо във възрастта на подражаването, когато се набира опит за живота, мечето оголи челюсти и понечи да изкърти някоя мида. Но безуспешно! За разравяното на яко споените раковини трябваша само моржови зъби, по-право не зъби, а истински костени търнокопи.

Острия нокът драскаше черупките с малките си зъбчета, упорито и добросъвестно, драскаше, драскаше, докато свърши въздуха. Тогава

се изтръгна от прегръдката на загрижената майка и излетя към повърхността.

Озадачена от явната му неспособност да усвои най-простите, най-необходимите моржови умения, Кривата перка го последва, готова отново да го увлече със себе си.

Тогава през водния простор долетя радостната вест. Някоя моржица беше открила богатата плячка. Кривата перка прекъсна за днес урока и бутна с глава детето си натам.

Отвред ехтяха весели подвиквания, шум, глъчка. Моржовете от цялото крайбрежие се събираха в съседния залив.

Острия нокът се изкатери върху ледения бряг, последван от майка си, но бързо се дръпна назад. Такова страшно струпване на животни! Моржове, тюлени — тяло до тяло, нахвърлили се стръвно върху замръзналата риба, която лежеше по цялото протежение на залива — може би километър, може би два километра купища мъртва риба! Кривата перка изпълзя до крайния куп, повика до себе си мечето и се залови лакомо да гълта неочакваната, леко добита плячка.

Вече странеше от стадото. Другите моржици все още не свикваха с белия кожух на детето й, все още го срещаха със заплашително ръмжене и вдигнати зъби, когато по погрешка вместо към дойката си се отправяше към тях.

След малко от водата изскочи Счупения зъб, осиротялото моржче, отслабнало и измършавяло. След загубата на майка си то се бе въртяло там, на онова злокобно място три дни, докато акулите отмъкнаха в дълбините трупа й. После гладът го надви. То последва стадото. Но щом се приближеше до някоя кърмачка, тя го изгонваше с гневно ръмжене. Пазеше млякото си само за своето дете.

Счупения зъб често опитваше да си налови миди сам, както правеха връстниците му. А не можеше. Осакатеният бивен не вършеше работа. При това нямаше и кой да го научи на това изкуство. И ето, дни наред той се мъкнеше след стадото, гонен и навикван, побеснял от глад. Само понякога успяваше да хване сред скалите някой калкан или морска лястовица, но можеха ли те да заситят дивия глад на растящото му тяло? И изведнъж толкова месо, толкова храна.

Счупения зъб опита да се вмести сред другите моржчета. Не успя. Майките пак го изгониха. Тогава той пропълзя до мечето, изгледа

учуден бялата му козина и толкова. Повече не му обърна внимание. Сега най-важното беше да се нахрани.

Моржовете заситиха глада си и един след друг изоставяха обилната гощавка. Някои се изпъваха да се препичат на слънце, други се гмурваха в морето и отплуваха към леговищата си.

Дръпна се назад и Счупения зъб, търкулна се по гръб, обърна се на една страна, после на друга. Вече можеше да играе — нали стомахът беше пълен.

Така го видя Острия нокът. Отгатнал в това движение призив за игра, той скочи отгоре му с беззлобно ръмжене. Ала Счупения зъб не мислеше за игра, и то с такъв другар. Наслоената през толкова поколения омраза към бялата козина разтърси цялото му същество. Той се извъртя и перна с лапа Острия нокът по носа.

Мечето се спря за секунда смаяно, обидено от несправедливата грубост. После зверът в него се събуди и то връхлетя настървено. Битката се разрази внезапно, яростно и диво. Потомците на двата вечно враждуващи рода се вкопчиха отново в непрекъснатата през вековете битка. Счупения зъб беше едър, два пъти по-тежък от противника си, с яки мускули, но затова пък мечето беше по-пъргаво. То се мятеше бързо, отскачаше, нападаше и все се оказваше отгоре, все победител, наследствен победител над моржовото племе.

Внезапно прокънтяха тревожни, отсечени почуквания. Някой морж бе усетил близостта на враг и удряше с бивни по леда, предупреждаваше. Стадото наскоча. Майките избутваха децата си сред вълните и се гмурваха след тях. Една след друга — една след друга. И само за няколко секунди брегът опустя.

Тогава от тундрата иззад наблъсканата от прилива и бурите ледена грамада се зададоха в тромав галоп няколко бели мечки. Те притичаха направо, без да се оглеждат, като прескачаха ледените процепи, свличаха се из снежните ровини и се носеха към брега, отдето долиташе миризмата на обилната плячка.

Тюлените отдавна бяха изчезнали. От водата надничаха стотина мустакати глави. Моржовете само бяха отстъпили временно, за да заемат по-изгодна позиция за бой. Знаеха, че на сушата трудно биха устояли срещу пъргавината на мечките. Във водата беше друго. Тук те не бяха ония непохватни дебелаци от брега, а силни и пъргави бойци, въоръжени с опасни бели саби. И никоя мечка не би се осмелила да ги

нападне, особено така, както бяха сега, в многобройно стадо, готови да защищават до смърт децата си.

Верен на стадния инстинкт, още при първия сигнал Счупения зъб се претърколи в морето сред другите моржове, готов да продължи борбата тук, където се чувствуваше по-сигурен, по-силен и по-ловък, нескован от тежестта на тромавата си тяло.

Само Острия нокът остана на брега, смутен и раздвоен. От водата скимтеше и го мамеше Кривата перка, не разбрала защо още стои вън, защо не се спасява във водата — неспособна въобще да разбере, че мечката, като всеки сухоземен обитател, се чувствува по-самоуверена, по-неуязвима на сушата.

Полярните мечки достигнаха камарата от риби — една майка с мече, две млади мечки и един стар салец. Снежнобелите шуби на младите се отличаваха ярко от сламеножълтата козина на старите. Загризаха лакомо заледената риба. Ето, дотичаха още няколко мечки, а след тях — вечните им спътници, полярните лисици, с посивели за лятото кожуси.

Моржовете зареваха яростно от водата. Разтреперана от страх за детето си, Кривата перка не устоя. Майчината обич отново надви. Забравила ужаса от хищниците, тя се метна на брега и с ласкаво скимтене се повлече към детето си.

Навярно с него се е случило нещо! Може би е ранено, може би оглушало. Тя беше длъжна да го отвлече във водата, да го спаси, преди да са го видели онези — безпощадните...

Грозен спомен, кошмарен и неосъзнат, изплува от гънките на дивия й мозък, спря дъха й, овлажни очите й. Някога беше станало нещо. Какво? Кога! Пак такъв звяр, ужасът на съществуването й, беше връхлетял от мрака и отнел най-скъпото й, смисъла на живота й, всичко. Останала беше само мъката, непоносимата болка — и страхът да не загуби отново най-милото си...

А в същото време под ниския череп на Острия нокът се блъскаха други спомени — пак за такова същество, с такава бяла козина, също така отдавна... Мечето стоеше на едно място, без да чуе подканянето на дойката си, объркано от спомените си. Ето, една черна дупка, а вътре — топло, приятно, сигурно! Тъй сигурно — до онова голямо топло нещо... После навън, в звездната нощ, под бликащите сияния по небето, но пак хубаво, пак сигурно и спокойно. До него крачи същото

голямо топло нещо... Заглушен, но незабравен напълно спомен, най-милият спомен. Огромно топло нещо...

А защо мисли за него сега, след като пазачът морж даде сигнал за опасност? Острия нокът трепна. Пристъпи крачка напред, две крачки. Та това е то, същото добро нещо, което някога влезе във водата и повече не се върна... Същата бяла козина, същите дълги лапи, с които може да ходи, а не ония къси, непохватни перки на моржовете... Същото... И не само едно, а няколко такива добри неща... Ето ги, на стотина крачки от него! Ето!

Замаян от ненадейната среща, Острия нокът не дочака Кривата перка, а тръгна напред, притеглен от непреодолимия призив на кръвта.

В този миг носят му долови в лекия повей на вятъра някаква непозната миризма — остра и дразнеща. Усетиха я и другите мечки, навиряха черните носове, задушиха тревожно. Острия нокът не знаеше, ала те отлично помнеха тази миризма, най-опасната от всички миризми в света. Нејде далече, на десетина километра отук приближаваше човек със своите заядливи джафкащи помощници, от които никоя мечка не можеше да се скрие. А човек — това значи смърт, изненадваща, бърза, от разстояние. Срещу него е безсилна мечешката сила. Неговите зъби и нокти са дълги, и невидими. Те пронизват подло сърцето и мозъка. Трясък, както се пукат ледовете, и — край!

С недоволно ръмжене мечките налапаха по няколко трески и побягнаха по пътя, от който бяха дошли. Привлечен като магнит към себеподобните си, немислещ и нечуващ, Острия нокът се спусна по пресните им следи, без да се обърне назад, без да погледне племето на моржовете, без да чуе тъжния стон на втората си майка, която пълзеше отчаяна по брега.

Значи пак, значи пак тези ужасни космати зверове! Отново отвличаха най-милото ѝ! Все те...

От очите ѝ отново покапаха едрите сълзи.

[1] *Бисуси* — нишките, с които някои миди се прикрепват към дъното. ↑

Острия нокът тичаше запъхтян след мечките. Несъзнателно, по усет той бе разбрал, че е подобен на тях и трябваше да отиде при тях.

Наоколо се простираше безкрайната снежна степ, залята с гладка ледена глеч, която сияеше с ослепителните отблясъци на пролетното слънце. Тук-там в падините, където бурята бе навееяла снежния прах в накъдрени дюнички от матов брокат, аленееха някакви странни петна, сякаш кървави дири.

Червен сняг!

Острия нокът за пръв път виждаше снежните водорасли, толкова очаквания предвестник на арктичната пролет, затова ги заобикаляше предпазливо и пак догонваше отминалите си съплеменници.

Мирисът на човека и на кучетата изчезна, отваян от променения вятър. Остана само свежият дъх на снежното поле и острият, но тъй близък, навяващ буря от спомени мирис на мечки, тъй различен от привичния дъх на моржовете — и тъй примамлив.

На един хълм, на припека, мечките седнаха на снега и обърнаха муцуни към крайбрежието, където се тъмнееше ивицата на изхвърлената риба. Те лежаха неподвижно, като ледени буци, привидно спокойни. Само черните им шарещи очи и подвижните ноздри издаваха тревогата им. Защото далече на юг върху ослепителната белота на тундрата пъплеха някакви черни точки — шейна, запрегната в десетина кучета.

Най-сетне Острия нокът достигна мечката с детето. Посегна да захапне вимето ѝ. От тичането беше огладнял здраво, а млякото ухаеше тъй примамливо. Мечката го перна с лапа по носа. Млякото едва стигаше за нейното дете. Острия нокът се превъртя по гръб и заскимтя от болка. Ала детето ѝ, любопитно като всяко дете, приближи и го подуши, намислило да си поиграе. Скочи, катурна го с лапи. Дали от болката в носа или от обидата, но на Острия нокът не му беше до игра. Надигна се настръхнал и налетя върху палавничето, сдави го, затисна го в снега.

Мечето едва успя да се откопчи от зъбите му и хукна презглава да се спасява. Внезапно снегът под лапите му се продъни и то тупна в зиналата дупка. Муцуната му се удари в някакъв ръбест камък, черната устна се сцепи, рукна кръв. В следния миг отгоре му се стовари Острия нокът.

Къде бяха попаднали? Наоколо — малка снежна пещера, покрита с тънка ледена корица, а отдолу — земя, застлана с гниещи треви, сред които бяха сварили да цъфнат няколко полярни макове. Над скромните жълти цветове бръмчаха рояк комари.

Уплашени, слисани, двете зверчета се оглеждаха боязливо. За пръв път виждаха цветове. Сняг и цъфнали цветя! Как можеха да свържат в едно топлината на гниещите треви с разтопяването на снега и с ледената корица отгоре, която превръщаше пещеричката в един естествен парник.

Но нямаха време да се начудят и на това ново чудо в краткия им живот. Защото старата мечка нагази в парника, измъкна ги със зъби и сърдито натупа Острия нокът. За наказание. После отведе детето си, приседна под една скала и облиза кървящата му устна.

Свит до срутената пещеричка с омачканите макове, Острия нокът се залови да ближе раните си. Заскимтя. Не толкова от болка, колкото от мъка, от разочарование, от завист. Той гледаше как мечката утешава с кротко мъркане детето си и неосъзната тъга стягаше дивото му сърце. Как жадуваше и той за такава грижа! Да се сгуши в една топла козина и да се отпусне, да заспи — спокоен, гален и обичан! Жадуваше за нежност, за мечешка ласка, за мечешко мъркане, за мечешка козина. Жадуваше взаимност — близост със себеподобни...

Най-сетне Острия нокът разбра. Не е същото. Не е онова добро същество, което той диреше. Не е голямото топло нещо от черната пещера, което отиде и не се върна.

А може би то не е съществувало, било е само сън. Един сладък сън.

Острия нокът пак се надигна. Защо пък да не опита другаде? Може би първия път е сбъркал нещо.

Но старият намръщен мечок е най-измърсения, най-оскубания жълт кожух го посрещна още по-недружелюбно е грозно предупредително ръмжене.

Острия нокът не помнеше езика на мечките. Сред моржовото племе беше забравил всичко, което някога бе успял да понаучи от майка си. Затова, без да трепне, продължи пътя си и завря муцунка в гъстата козина на мечока. Беше прегладнял.

Смаян от дързостта му, огромният жълтокож звяр го сдави с едрите си зъби. Острия нокът се превъртя с жално квичене и хукна да се спасява, изподран и раздърпан. Жълтия кожух го настигна с неподозирана бързина за огромното си, привидно непохватно тяло. Мечето се търкулна по гръб, вцепенено от ужас, примирено с всичко, с вдигнати лапи. Плътоядият дъх на стария мечок го задавяше, сърцето му биеше до спукване, а то не смееше да шавне, примряло от страх.

Най-сетне Жълтия кожух го остави. Извърна се тежко и отмина зад първата пряспа. Тогава мечето търти към брега, най-сетне проумяло, че мястото му все пак е там, при голокожите тромави моржове. Тук, сред себеподобните, уви, беше чуждо, нежелано. В малкото му диво сърце се бе натрупало цяло море от обида, от горчивина, от омраза. Омраза към собствения род, който го отхвърли. И жажда за мъст!

Никога вече Острия нокът нямаше да забрави това враждебно посрещане, болезнените рани, позорното бягство.

Подвил късата си опашка, той слизаше към морския бряг, замаян от всичко преживяно, забравил обичайната си предпазливост.

Внезапно отляво проехтя кучешки лай. Острия нокът се спусна презглава напред. Ала лаят не затихна. Напротив, усили се, догони го. Без да се обърне, мечето се носеше в луд бяг по заснеженото поле, следвано по петите от настръхналата кучешка глутница. Нямаше никаква надежда за спасение. Къде можеше да се мери то с тези неуморими бегачи?

Вдясно се надигна невисок хълм от струпани ледени плочи, наподобили сринат кристален замък. Мечето се втурна натам, шмугна се под някаква арка, сви в зиналия неравен тунел.

Каам подвижна на кучетата и заби остола^[1]. Нартата забави ход. Озъбени като вълци, животните се дърпаха, напиреха подир беглеца. Човекът скочи на снега. Зареди с привично движение пушката. После притича към ледената камара. Но при входа на тунела спря. Поколеба се. Къде може да бяга малко мече? То се знае, при майка си. Значи тук

някъде се спотайва и старата. А мечка с дете е опасна. Не е шега. Дори за храбър ловец.

Каам се приведе и запълзя в тунела, опрял пръст върху спусъка. Пред него, заднишком, задъхан, ужасен, бързаше Острия нокът.

Но тунелът свърши, задънен от кристалната стена. Мечето се свря в най-тъмния ъгъл, сред пролуката на две възседнати слоисти плочи. Свря се и притихна. А сърцето биеше, биеше до болка. Лапите, кожата, челюстите — цялото му тяло се тресеше от страх. То не познаваше новите врагове, не беше ги срещало преди. А неизвестната опасност е винаги по-страшна. Носът му попиваше непознатия мирис, запечатваше го в паметта, притуряше ново знание към бедния му житейски опит. Ушите, тръпнещи, долавяха триенето на вражото тяло в ледените стени, приглушените дебнещи стъпки, напрегнатото неспокойно дишане.

Острия нокът не удържа докрай. Не можеше да стои бездеен, треперещ, без да направи нещо, без опит да се спаси. Той хукна напред, тъкмо срещу врага. Не мислеше, не преценяваше. Изпитваше само страх и безсмислен подтик за действие.

Пушката изтрещя оглушително, сякаш се срина леденият тунел. Нещо остроболезнено опари гърба му. Барутният дим го задави. Мечето се мушна през краката на човека, изхвърча навън и търти към крайбрежието, като бележеше пътя си с алена диря. Кучетата се втурнаха след него настървени, но Каам свари да се метне на шейната, без да изпусне пушката от ръка.

Изведнъж Острия нокът падна. Той отново скочи да бяга, само че не така бързо, а някак вяло, обезсилено.

Кучешкият впряг го застигаше.

Улисан в гонитбата, Каам не забеляза, че шейната вече летеше по тънък лед. Бурята бе издърпала в сблъскан вал дебелите пакове към морето и оголеният залив бе замръзнал отново само преди няколко часа.

Ставаше опасно. Всяко по-силно друсване можеше да сложи край на всичко. Ледът щеше да се продъни и толкова...

За щастие кучетата скоро достигнаха, дебелите ледове. Неравните блокове заподхвърляха шейната. Внезапно тя се вцепи между два тороса. И спря. Каам не опита да я освободи. Остави

животните да се дърпат, спънати от неочакваното препятствие, а той се спусна по кървавата диря.

Острия нокът падна на самия бряг, до купчината изхвърлена риба. Опита да се дигне, ала пак се строполи. Повече не мръдна. Отпусна се. Под тялото му подгизна червена локвичка.

Каам намали ход. Нямаше смисъл да тича. Ловът не щеше да му избяга. Оставаше само да го метне на нартата и — право към къщи.

Тогава съвсем ненадейно ледът се пропука. Дали бе дошла по-висока приливна вълна или нагрятото на юг морско течение бе увеличило скоростта си? Всъщност причината нямаше значение. Пукнатината полази като черно змийче, някакво омагьосано гърмящо змийче, което се удължи, надебеля и народи цяла дузина змийчета, които пълзяха навред.

Каам съобрази мигновено. Нямаше време за губене. Трябваше да изостави плячката, ако искаше да отърве кожата си. Секунди решаваха участта му. Пукнатината надебеляваше застрашително — половин метър, един метър, метър и половина... Той се засили и скочи към брега. Достигна го, но внезапно се хлъзна назад. В последния миг ръцете му свариха да се вкопчат в острия ръб. Ловецът увисна така, до колене във водата, която се просмукваше в кожените ботуши и сякаш го увличаше надолу, в синята бездънност.

Каам имаше яки мускули. Той напрягаше всичките си сили, ала все не смогваше да се откопчи от лепкавата клопка на водата, не омотваше да се подеме, да се измъкне.

Случайно при едно обръщане назад той зърна как връхлита отгоре му откъртеният блок, върнат надире от придошлата вълна. Още миг и щеше да се блъсне в брега... И върху него. В грозния студ по челото му изби пот. От напрежение ставите му пламнаха, мускулите му се разтрепераха.

Но вълната, както подхвърли леда към брега, така при оттеглянето си го дръпна назад. После течението отново го подхвана.

Спасен по чудо от угрозата да бъде премазан в тези ледени челюсти, Каам пак се напъна да се дигне върху леда. Но и този път безуспешно.

Изведнъж на два метра от него изплува една мустаката глава с дълги жълти зъби. Разтревожена, смаяна, само почувствувала с животинския си усет връзката между неподвижността на детето си и

човека, Кривата перка бе връхлетяла отгоре му с рев, от който косите му настръхнаха.

Увлечени от нейния устрем, сред вълните поникваха нови и нови зъбати глави, които ревяха, джафкаха, мучаха и стесняваха обръча.

Каам вдигна крака, но моржицата подскочи и бивенът ѝ разпра ботуша му. Обграден от тази ревяща дружина, ловецът изгуби надежда. Ръцете му се тресяха от напрежение, пръстите му вече изпускаха ледения ръб. А всеки миг някой бивен можеше да го закачи, можеше да го свлече долу сред разярените зъбати гиганти.

Напрегнал всички сили, цялата си воля за живот, превърнат само във воля за живот, в някакво невероятно свръхнапрежение, което изстискваше от всяка телесна клетка и последното ѝ зрънце енергия, човекът не разбра как се озова върху леда.

Чу само как няколко бивена се стовариха с трясък на мястото, където допреди миг стоеше тялото му. Но не погледна да види какво става. Простря се по корем, задъхан и обезсилен. Пред погледа му се премятаха червени пари, кръвта биеше като чук в очите му, ушите му едва долавяха като далечен отглас рева на моржовете.

А това?

Кой знае колко отдалече му се счу слаб пукот, а всъщност ако го е чул, този пукот е заглушил моржовите ревови.

Стори му се, че ледът се заклати, после се уталожил. А той все лежеше неподвижен, отпаднал, безволев. Някаква зъбата грамада се влечеше към него. От другата страна, вцепила бивни в леда, се подемаше втора. Подхвърли се трета.

Нека!

Нищо не го засягаше в този безчувствен, едва мъждукащ свят, удавен от преумора, свиващ се и разпускащ се при всеки удар на пресиления пулс в очите. Нищо! Нито дори настъпващата орда зъбести великани, които шляпаха към него непохватно с плоските си перки.

Постепенно сърцето се успокои. Чукът престава да бъхти в очите. И ведно с това удавената жажда за живот изплува на повърхността, все тъй първична и непреодолима. Каам се надигна. Едва се удържа на крака. Залитна. Но не падна. Нямаше право да пада. Отвред настъпваха, ревящи и лаещи, десетки, стотици моржове. Блъскаха с бивни по леда и откъртените бучици шибяха лицето му. Все нови и нови тела се измъкваха върху леда.

Тогава ловецът разбра, че отново е попаднал върху плаващ лед, който потъваше бавно, но видимо под тежестта на покатерилите се животни. Брегът отстъпваше назад, а върху него кучетата продължаваха да се дърпат, опитваха да измъкнат спънатата нарта.

Ето, една вълна прехвърли леда, заля стъпалата на човека и изтече от другата страна. Блокът се разлюля, но не се катурна. Втора вълна прошумя и намокри глезените му. Без да се смуцават от потъването на плаващата площадка, моржовете свиваха обръча си — ревящ, жив обръч от мускули и бивни.

В последния опит, издебнал някаква случайна пролука сред размаханите зъби, човекът се покатери върху един дебелокож гръб и додето моржът се усети, полази по надипления му врат, по главата му, хвърли се върху съседното туловище, от него на трето, четвърто.

Сблъскани върху тясната плоча, и без това тъй несръчни на сушата, моржовете въртяха глави с опулени кръгли очи, слисани от това неуловимо, скачащо по тях дребосъче.

Леденият блок опря до тънкия лед. Каам не пропусна този миг. Притича по моржовите гърбове и скочи.

Но ужас!

Крехкият лед се продъни от тежестта му, а краката му хлътнаха в пробойната, отдето блъвна като живо кладенче водата.

Ловецът мигновено се просна по очи с разперени ръце — да заеме по-голяма площ, да се задържи. Измъкна краката, запълзя напред припряно и тревожно. После опита да се изправи. Забърза. Ледът пращеше отдолу. И все пак при внимателен, по-бавен ход го удържаше. Успяваше да го удържи. Моржовете опитваха да го догонят, но ледът се трошеше под тежестта на туловищата им и им пречеше да напредват.

Оставаха още стотина крачки до плътния лед. Още стотина крачки и щеше да бъде спасен. Щеше да притича до кучетата, да освободи нартата, да се метне отгоре ѝ, да изплющи с камшика.

Още стотина крачки...

В този миг под прозрачния леден слой пролетя едно тъмно тяло. До него — друго, трето — цяла орда.

На педя от ловеца ледът се пръсна с трясък и оттам се подадоха два остри бивена. След това надзърна цялата моржова глава. Зарева проточено и ядовито. Вляво изникна друга глава, отпред — трета...

Ледът се напука, нацепи се в неравни прозрачни плочи.

Злочестият ловец, станал вече лов на лова си, отново се простря по очи, обливан от бликащите през пукнатините струи. Едва се крепеше. По чудо се крепеше. Всеки миг някоя плоча можеше да се наклони и да го запрати към дъното в зъбите на разярените зверове. Каам отново се повлече по корем върху този неспокоен, разлюлян трошляк, пресрещан и обграждан от никнещите ту тук, ту там кръгли черни глави.

В този миг му дойде спасителната мисъл, не толкова мисъл, а повече светкавично хрумване, ако щете, рефлекс, несъзнателно решение в мозъка на родения северянин. Той свирна с уста. При този сигнал кучетата се обърнаха назад. Откопчиха шейната от ноктите на торосите и се втурнаха към него. Наближиха. Не спряха пред натрошената ледна кора, не се уплашиха, а леко, пъргаво, сякаш не докосваха повърхността с нозе, го достигнаха. Той нема време дори да се качи на шейната, а само се хвана в хлъзгача ѝ и изкрещя.

Умните животни го повлякоха към брега. Той профуча между слисаните нападатели, като пропадеше и отново изплуваше, заливан от водните пръски, стиснал с разранените си пръсти подскачащата нарта.

То беше страшно стискане, отчаяна спазма. Сякаш се бе вкопчил не в обикновен плъзгач от китово ребро, а в самия живот, който искаше да се изскубне, да му избяга, да го изостави сред свирепата глутница. Целият смисъл, цялата воля, цялата му сила беше съсредоточена там — във вцепенените, непускащи пръсти.

Моржовете се втурнаха подире му. Но сега техните бивни пробиваха ледената броня все по-назад и по-назад, изоставаха.

Ето, беглецът достигна брега. Чак тогава пръстите се отпуснаха.

Кучетата пробягаха още двеста-триста метра, после свърнаха назад, спряха до него. Водачът го близна с език. Каам посегна с ръка да го погали, но остана да лежи.

Колко време изтече? Той не знаеше. А и не беше важно. Нали се бе спасил.

В ушите му долитаха като в просъница далечни, заглушени ревовете на изостаналите моржове.

Най-сетне той се вдигна, напълни нартата със замръзнала риба и я подкара към ярангата, като накуцваше леко. И този път се бе отървал. И този път щеше да се прибере дома — да се прибере след всичко, което бе станало, — и то е пълна нарта.

Краткият пролетен ден бе свършил. Настъпваше нощта, потайното време на лошите духове, които изплуват от морските бездни, които се измъкват от пукнатините на глетчерите и се понасят с вой над света, за да пакостят, да късат мрежите, да пробиват байдарите, да отвличат окъснелите ловци.

[1] *Остол* — кол за спиране на шейната. ↑

Кривата перка видя как течението подхвана плаващия лед и се спусна подире му. Тя се пое със зъби върху ледената площадка, дотътра се до Острия нокът, бутна го с муцуна, изскимтя. Какво беше станало? Защо не отвърщаше на милувката ѝ? Защо течеше кръвта му?

Моржицата вдигна глава и измуча гневно. Но ревът ѝ скоро премина в стон, в болезнено скимтене. Нейното бедно съзнание се измъчваше, диреше, изнемогваше. Случайни проблясвания напомнях за друго, все тъй неподвижно проснато телце, някога, отдавна, в една снежна виелица. Тъй неподвижно...

Кривата перка почна да ближе раните му. Пак го побутна с глава. Пак изскимтя, нежно и умолително.

А ледът все повече и повече се отдалечаваше от брега. Нови и нови късове се откъртваха от леденото плато и плуваха подире им. Навред, додето стигаше погледът, пъплека натрошени пакове, като плаващ архипелаг от кристални островчета, нагрисани в най-причудливи форми от топлите течения. Сякаш не лед, а натрошен елмазен карст, невероятно сплитане на прозрачни пръстени, шипести рога, усукани вейки.

В гърдите на злочестата майка се надигаше дива мъка, раздвоение, борба на инстинкти. На брега оставаха другарките ѝ, близките ѝ, оставаше стадото, от което никога през живота не се бе делила. Стадото я мамеше, теглеше я назад с тиранична настойчивост. А на леда лежеше детето ѝ. И този лед отплаваше, отнасяше я надалеч. Що да стори?

Тя изправи глава. Хвърли поглед към прибрежното ледено плато. Измуча тъжно. Но остана. Нямахше сила да напусне неподвижното телце.

Скоро течението се сля с друго течение, което влечеше един безкраен керван от блестящи айсберги.

Но моржицата не виждаше нищо. Лежеше до Острия нокът с отпусната глава, вперила в него големите си мокри очи. Лежеше и дишаше задъхано.

Денят преваляше. Окръжено от ален ореол, слънцето се спускаше към океана, засипвайки го с огнени искри. Плаващите ледени планини пламваха. Над прозрачните им остриета грейваха лъчисти сияния. От наядените пещери, арки и сводове избликваше виолетов мрак, който преливаше навън и потичаше към изток върху дългите, начупени от вълните сенки.

Най-сетне слънцето докосна хоризонта. Сиянията на айсбергите угаснаха само за миг, после изведнъж по блесналите им куполи лумнаха зеленикави пламъчета, стените им добиха някаква неземна прозрачност, сякаш не твърди ледени масиви, а въздушни кули, изваяни от лунните лъчи — нереални, измамливи миражи, игра на светлините, безплътни сенки върху безплътни призрачни вълни.

Моржицата трепна. Сред шепота на морските плиски ухото ѝ долови нов звук, спотаено дишане, леко плясване на плавник.

Тя се надигна и замря.

Срещу нея, почти опрял глава в ледения сал, се взираше от упор с огнени зеници Схванатия. Опашката му се гърчеше нетърпеливо. Зъбите му, дълги цяла педя, скърцаха алчно. По мощното му тяло пробягваха бързи тръпки — тръпки на алчност, на незаситена от месеци лакомия, на предвкусвана наслада.

Кривата перка се отмести непохватно към средата на леда. Движенията ѝ станаха по-отсечени, тревожни. Дали бе успяла да прецени колко ненадеждна е защитата на малкия блок или само се бе поддала на вродения си ужас пред безпощадния хищник?

Тя избута с глава навътре и Острия нокът. А косатката продължаваше да я разглежда вторачено, заплашителна като цяла канара от злоба и жестокост. Вълните пролазваха по широкия ѝ гръб, разпенваха се във високия гръбен плавник и отминаваха.

Пред тази демонична настойчивост Кривата перка отново се раздвижи неуверено. Удари с бивни по леда. Удари несъзнателно, по навик, пропълзя между тялото на детето си и врага. Очакваше нападението. Знаеше, че няма да се забави.

Изведнъж Схванатия се гмурна шумно. Леденият блок се люшна, загреба цяла вълна, която плисна отгоре му, заля го открай докрай, но бързо отстъпи, изтече се обратно и отвлече със себе си моржицата и мечето.

Кривата перка, готова отдавна за такава атака, се мушна под Острия нокът и го изнесе до повърхността. После размаха лудо плавници, едва закрепил върху обля си гръб безчувственото му тяло.

През зеленикавите води, размътени от огрения планктон, връхлиташе с раззинати челюсти настървената косатка, огромна черна сянка, деветметрова страхотия от сила и неутолим глад.

Започна бясна гонитба. Вълните връхлитаха насреща като течно стъкло, прозрачни и блестящи, заливаха Острия нокът, блъскаха го с кристалните си юмруци, дърпаха го, сякаш искаха да го смъкнат от майчиния гръб, неволни, безчувствени съюзници на страшния враг.

А отзад се мятеше в своите сковани скокове прегладнелият звяр, пухтеше и ръмжеше. Откога чакаше толкова щастие — майка с дете на гръб, лека плячка, която и той със своите схванати мускули можеше да догони!

Откога?

Изведнъж мъглата удави света като безшумен бял потоп. Морето потъмня, обляно с мътен гълъбов здрач. Шепотът на вълните се усили, удесеторен от водните пари, забуча. Небето сякаш легна над океана, затисна го, гъсто и непрогледно като млечна пяна.

Схванатия вече не виждаше нищо друго над повърхността освен премятащите се бели воали. Но под водата на двадесетина крачки пред него, сред посивелия воден простор се открояваше ясно тъмната сянка на моржицата, която продължаваше да изхвърля напред тялото си с неравните тласъци на отмалелите крайници.

Ето, разстоянието намаляваше. Схванатия чуваше замореното й дишане, пронизителните й викове за помощ, шума на лудешки пляскащите перки. Виждаше прилепналото към гръба й бяло телце. Той знаеше — зъбатата моржица, и то когато брани малкото си, е опасен враг, — но нямаше избор. Гладът раздираше с безпощадни нокти стомаха му. Трябваше да я настигне. Трябваше да ги разкъса, за да живее той.

Кривата перка гребеше без отдих. Нямаше значение накъде. Само да се движи, да не спира. Защото подире й през накъдрения разлюлян кристал стърчеше като кол сред морето един остър плавник, защото само на няколко крачки отдире скърцаше зъби една огромна зинала уста, защото я преследваше един страшен враг, най-опасният хищник, ужасът на всички морета. И може би нямаше да му избяга.

Все по-късо ставаше разстоянието помежду им, все по-задъхано дишането, все по-отпаднали движенията ѝ. А Схванатия, макар и бавно, спънато, неусетно, я настигаше, приближаваше, пръхтеше нетърпеливо, предусетил кървавата оргия.

Изгубила вече и последни сили, Кривата перка достигна най-близкия леден блок. Оставаха още няколко гребвания с плавници, още няколко тласъка с цялото тяло, с устрема на всяко мускулче, на цялото същество...

Още няколко гребвания...

В този миг Схванатия пое дълбоко дъх, гмурна се под вода и я удари с глава в корема. Злочестото животно се обърна по гръб, сгърчено от болка, като потръпваше конвулсивно с лапи, а Острия нокът се озова във водата.

Схванатия видя премятащото се бяло тяло и се втурна към него. Устата му, широка цял метър, зина алчно. Блесна белият наниз на огромните зъби. В свирепите виолетови ириси засвятка злоещо доволство.

Кривата перка успя да размърда плавници, да спре потъването си. После загреба неуверено нагоре. От ноздрите ѝ все по-често излитаха шумящите въздушни гроздове. А до повърхността оставаше дълъг път. Мракът на дълбочините се разсейваше бавно, преливаше в неясна безцветна сивота, която с всяко гребване изсветляваше, докато накрай заискри в блясъка на някакъв течен опал. Върху накъдрената водка повърхност се откри наядената основа на ледения блок и до нея — отчаяно пляскащото с лапички мече.

А това?

Кривата перка изведнъж си спомни. Това беше косатката, която я блъсна в корема и сега нападаше детето ѝ.

Изчезна целият свят — и блестящият простор, и ледените блокове, и раздиращата болка в гърдите. Остана само едно — малкото ѝ, което трябваше да бъде спасено.

Преди да си поеме дъх, с удесеторени сили от отчаянието старата моржица връхлетя върху косатката и с рязък, отсечен замах заби бивните си в тялото ѝ. Кръвта шурна. Бликащите алени облачета замътиха бистрата синева.

Сгърчен от болка, Схванатия се извърна да накаже дръзкия нападател. Челюстите му щракнаха до главата на моржицата. Кривата

перка пое шумно въздух и пак нападна. Две нови рани блъвнаха кървавия си дим.

Косатката побесня. Размята се. Заскърца свирепо със зъби, обезсилена, невиждаща сред мътока на собствената си кръв.

А Кривата перка, достигнала най-сетне мечето си, го изхвърли с глава върху ледения блок. Засили се повторно, вцепи се с бивни и се покатери върху хлъзгавата площадка. Острия нокът се примъкна към нея да бозае.

Схванатия налетя повторно. Ала този блок беше голям, дебел, як. Под напъна на мощния гръб само се поклати, не се обърна.

Наоколо морето цъфтеше. Планктонът се размножаваше и го замътваше. Из доскоро прозрачните води летяха облаци живи пращинки, грейнали на слънчевите лъчи.

А вълните, прекрасни малахитови изваяния, маршируваха към изток в тържествен парад, без начало и без край, понесли на кристалните си гребени жаравата на слънчевия огън. В същата посока, белязана от потока на топлото течение, на петстотин-шестстотин метра напред, пъплеха натрошените ледове — дебели, нестопени от години, наподобили отдалеч спящи бели китове, и тънки като люспици, които се пукаха при всяко докосване, тъй както се пукат черупките на мидите каменопробивачи.

Косатката блъсна отново безуспешно. Тогава разбра. Нямахше да се справи така. Трябваше друга хитрост. А дотогава щеше да следва блока, да не го изгуби. Нищо друго. Моржицата все трябва да влезе във водата. Рано или късно.

Хладната нощ изпълзя от дълбините и загаси сребристия блясък на водата. Само към хоризонта просветваше като брилянтен остров едно разлято петно. Наближило заник, слънцето забърза надолу, наедря и потъна. Отражението му разсече морето като лъкатушещ огнен меч, който продължи да тлее, да гасне, докато отведнъж тъмнината затисна света. В същия миг, когато слънцето угасна, удавено в хоризонта, от другия край, откъм изток, погледна луната, надигна се и просна над океана светлата си пътека, сякаш отвори вратата на приказна пещ, от която изригваше стопено злато.

Схванатия плува след Кривата перка и мечето упорито, настойчиво цяла нощ. Не изостана. То не беше трудно. Течението влечеше и него с ледовете.

Най-сетне се развидели. Небето изсветля, побеля, превърна се в някаква неосезаема, резедава синева, лека и въздушна, която неусетно преля в плътния лазур. Над кръгозора изплува блестящата алена чертичка на слънчевия диск. Тя надебеля, издигна се и се превърна в сплескано кълбо, обезобразено от мразовитата мараня. Засияха напудрените със скреж айсберги. В приказна феерия от танцуващи дъгички грейнаха разкошните им огърлици от ледени ресни.

А косатката все не изоставаше — ту от едната, ту от другата страна. Чакаше. Кой знае? Може би беше подушила с животинския си усет идващата стихия.

Чака целия ден.

Бурята се разрази привечер. Облачната завеса забули небето за няколко минути. Мракът прихлупи света. Зави вятърът. Засъскаха заплашително вълните, надигнаха се, връхлетяха като оживели планини от черно стъкло. После рукна снегът, цял потоп от мокри парцали, усукани в бесни вихрушки. Морето завря. Всичко се сля в едно — сняг и морска пяна, разбъркани в някакъв ревящ хаос.

Схванатия полудя от нетърпение. Той виждаше как се подхвърля леденият отломък, как се блъска в другите ледове, как намалява, пука се, руши се. А отгоре, вцепила бивни в хлъзгавата площадка, прегърнала с лапи мечето, моржицата опитваше да се задържи, да задържи и детето, изтръпнала от страх и напрежение.

Виелицата се разразяваше по-дива и по-страховита. Морето се тръшкеше от ярост. Вълните връхлитаха с грохот, невидими сред мрака, сякаш и те самите оплътнен, бушуващ мрак, заливаха ледовете, подхвърляха ги бясно.

На повърхността сред подскачащите ледени грамади ставаше опасно. Косатката се спусна на дълбочина двадесетина метра. Тук вълнението поутихна. То вече не подмяташе така стръвно, не блъскаше в сляпата си ярост, а люлееше леко, плавно, дори приятно. И само от време на време, през пет, през десет минути тя се устремяваше нагоре сред ревящия кипеж да поеме въздух. После пак се гмурваше под водата.

Изведнъж през писъка на бурята Схванатия дочу далечни подвижвания, весела глъчка. Минаваше стадо косатки. Познати гласове, неговото стадо! Без да се замисли, той заряза плячката си и се спусна нататък.

Самотата беше непоносима.

Достигнали Тихия залив, който блестеше като гигантско огледало с обърнатите отражения на тъмните базалтови грамади, моржиците се просваха уморени по ниските скалисти площадки, където от няколко дни ги очакваха победителите моржове, успели вече да пропъдят съперниците си.

Понякога някой от прогонените самци, изгубил търпение, изплуваше до брега, при щастливците, като ревеше предизвикателно с хрипливия си бас. Крайбрежните скали отвърщаха с многогласно боботецо ехо.

Самецът, до чието семейство бе припъзлял неканеникът, се отправяше тронаво насреща му върху несръчните си перки нозе и битката пламваше. Размятваха се огромните жълти бивни, сблъскваха се полуизправени туловищата, дългите зъби раздираха кожата на врага, после единият боец, най-често нападателят, гузен, неуверен побягваше назад да заеме мястото си върху Скалата на очакващите.

Ако не днес — утре, ако не утре — догодина! Щастието на победата все някога можеше да го споходи.

А отсреща, под скалата, която заграждаше залива от север, лежаха старите, болните и умиращите самци, които не можеха вече да се надяват — Скалата на безнадеждните. Едва доплували дотук, след дългия поход през морето, те лежаха безмълвни и примирени върху чакълестата, неудобна основа на скалите с обърнати към залива очи. Какво ли виждаха сега тези блуждаещи, мътни погледи, какви ли видения от младостта, когато и те са ревали така тържествуващо, окръжени от самките си и палавата дружина на децата? А може би нищо не гледаха, нищо не си спомняха, затъпели от старост и изтощение. Лежеха в безчувствена апатия и очакваха само смъртта.

Там, на брега, в дъното на залива животът кипеше. Кривата перка лежеше сред стадото между петнадесетте самки на Стария морж, който надигаше често глава, хриптеше и се заканваше гневно всеки път, когато някой мъжкар приближеше дома му или когато някоя женска опитваше да се отлъчи от стадото...

След като Схванатия бе напуснал леденото поле, Кривата перка бе изчакала от предпазливост още няколко часа върху леда. Повече не бе могла. Като всички моржици и тя беше длъжна да поеме към север по Големия път, опиянена от пролетта и слънчевия блясък. Нищо не би могло да я възпре: ни мъгли, ни бури, ни хищници. Тихия залив зовеше с непреодолима сила към скалистия си бряг, където отсядаха всяко полярно лято, където бяха отсядали и майка ѝ, бабите ѝ, прабабите ѝ — всяко лято, все на същото място, на голия, жадуван бряг. Тъй — от векове, от хилядолетия. Покорна на този зов, Кривата перка бе взела отново на гръб детето си и все така на гръб, плувайки без почивка дни и нощи, го бе донесла на брега...

Но тук я чакаха нови грижи, нови тревоги.

Моржиците вече бяха свикнали с Острия нокът, приели го за член на своето семейство, макар и несръчен, уродлив събирач на миди, но Стария морж все не скланяше, все не се примиряваше с потомъка на вражето племе. Щом прогонеше някой досаден съперник, той отново се заклащаше към мечето, като пръхтеше заплашително с размахани бивни. Напразно Кривата перка препречваше пътя му с тялото си, напразно му обясняваше с кротко, ласкаво мъркане, че това е нейното дете. Той я избутваше грубо и продължаваше да гони нежелания гост. И добре, че Острия нокът беше пъргав; добре, че вече се бе оправил след раняването си, иначе не би могъл да оцелее дълго. Той отскачаше ловко назад, свиваше уши, съскаше ядно, а когато Стария се прибереше сред моржиците или се спуснеше да пресрещне някой нов пришелец, отново се сгушваше до майка си, готов всеки миг да побегне към скалите. Струваше му се, че повечето време прекарваше в бягане край стадото. Все там, на края, свикна да лежи и Кривата перка, по-близо до детето си.

Сам достигна Тихия залив и Счупения зъб. Съвсем сам, със своите сили... Макар и нежелан, гонен от другите моржици, бе следвал докрай съплеменниците си. Не можеше да живее сам. Самотата беше страшна, убийствена, неспирен кошмар. Та той все още беше едно малко, безпомощно моржче. През целия път връстниците му бяха почивали върху майчините гърбове, бяха бозали, а Счупения зъб сам, гладен, съсипан от умора, ги бе следвал отдалеч. Сега и той се въртеше наоколо. Все нямаше място и за него. Наистина Стария морж го бе приел като всички останали деца, но майките го пъдеха непрекъснато.

Не искаха да му простят, че биеше децата им, че ги изместваше и се натъкмяваше да бозае вместо тях.

Тъй еднакво гонени, както се въртяха край стадото, Счупения зъб и Острия нокът неусетно свикваха един с друг, не се биеха вече, а само се боричкаха другарски по брега.

Мъглата отново лежеше върху света и само близките скали се тъмнееха сред млечнобялото влажно нищо. Отдалече, откъм Скалата на безнадеждните грохотеше океанският прибой, удесеторен от гъстите водни пари, които прелитаха в разкъсали бели повлекла. Из тях ту изплуваха, ту изново потъваха причудливите сенки на каменните колоси, сякаш от дълбините се надигаха невиждани страхливи чудовища, които надзърваха бегло и отново се скриваха в бърлогите си.

Изведнъж Острия нокът скочи. На една крачка от него изникна зъбатата муцуна на Стария. Нямаше изход. Мечето отстъпи към сушата. Натам го влечеше инстинктът на сухоземния жител. Но не само това — във водата Стария морж можеше да го догони лесно с кошмарните бивни.

Сърдит и недоволен, Острия нокът запълзя по скалите. А тъй му се искаше да остане долу, да се сгуши до Кривата перка, да се отпусне, да заспи. Какъвто и да беше, потомък на безпощадни хищници, сега той още беше само едно малко животно, което жадуваше нежност. А не можеше да ѝ се наслади напълно, сякаш крадеше кратките мигове на щастие, притиснат към майка си. Открадваше ги и пак хукваше да бяга...

Върху стръмните скали крякаха до прегракване чайки, кайри и буревестници. Тяхното месо беше топло, ухаещо на кръв, несравнимо по-вкусно от хладните лигави миди, с които го гощаваше майка му.

Каменните грамади се провиждаха през мъглата, сиви и мрачни, облепени е мъхове и лишей, отрупани с птичи помет. В пукнатините, където бе успяло да се образува нещо като почва, растяха разкривени полярни брезички, не по-високи от една педя, уродливи, едва оцелели в жестоката битка с виелиците. Поклащаха жълтите си личица кичури полярни макове и камнеломки.

Притича лисица, успяла да смени бялата си шуба с тъмна лятна премяна. А пред нея насам-натам се мярна пъстър леминг, полярна мишка. Горкият леминг! Единственият вегетарианец на севера сред

гъмжилото кръвожадни хищници! Тук всеки се лакоми за месцето му: мечки, лисици, сови. Та дори безобидният елен то налапва, щом го настигне.

Но сега лемингът успя да се спаси. Шмугна се в дълбоките процепи на напукания базалт и притихна. Лисицата застана на пост, но когато към нея пристъпи Острия нокът, тоя път хукна тя да отървава своята кожа.

Острия нокът подуши дупката, изсумтя недоволно, разбрал недостъпността ѝ, и се покатери нагоре, натам, отдето ехтяха писуканията на малките буревестничета. Ето, дотътра се по корем до първата площадка. Насядали един до друг край гнездата си, обикновени вдлъбнатини в скалата, застлани с водорасли, ледниковите буревестници го посрещнаха със заплашително фучене, без да мръднат от местата си. Съзнаваха своята сила. Когато Острия нокът приближи, облизвайки се с език в предчувствие на богатия пир, най-близките птици извърнаха към него глави и почнаха да го заплюват с някакви ужасно миришещи плюнки.

То беше отвратително, непоносимо!

Острия нокът не бе срещал през живота си такава воня. Той закри муцуна с лапи и отстъпи назад. Ясно! Тук не му потръгна. Я да види на горния етаж, при кайрите!

В това време полъхна вятър, мъглите се разкъсаха, хлъзнаха се към морето, изчезнаха.

Преваляше полунощ. Слънцето доближи кръгозора, точно на север и — ха-ха — да залезе, невероятно наедряло, пресечено от тъмните ивици на далечните слоести мъгли, но изведнъж разколебано, по странно хрумване се дръпна назад и запъпли отново нагоре към юг.

В подножието на скалите блесна топазовата повърхност на океана, върху която кипваха белите гребени на вълните ту тук, ту там, сякаш играеше стадо белухи. Около скалите се белееха запенените огърлици на прибоя, а по морското течение, което извиваше пред Тихия залив като сребриста река сред синя ливада, пъплеха неуловимо бавно стадо начупени ледове.

Отвъд Скалата на чакащите се вливаше в морето мощен ледник, широка твърда река, запълнила целия фиорд. От време на време от леденото ѝ устие, което се хлъзгаше по морското дъно, се отломваха с грохот огромни айсберги.

В дъното на залива, върху нестопените ледове и по плочестото крайбрежие, лежах моржовете на купчинки, на купчинки, всяко стадо край своя sameц водач. Тук-там от водата се подаваха кръглите мустакати глави на ловуващите моржове.

А на скалата по всяко стъпало, по всеки корниз, на всяка издадина лежах птици — хиляди, стотици хиляди буревестници, кайри, тупики, трипръстни чайки. Най-отгоре, наврѣх скалата се разхождаха нетърпеливо две едри, чисто бели полярни чайки.

Изведнѣж едната чайка се спусна към гнездата на кайрите. Дигна се страшна глъчка, която заглуши грохота на прибоя. От всяка скала, от всяка пукнатина излитаха разярени птици, сякаш извираха от скалата и се спускаха подир омразния нападател в някакъв настървен рояк, който се завъртя надясно, сви вляво, вдигна се нагоре като жива кряскаща вихрушка.

Тогава врѣхлетя втората полярна чайка, забързала да се възползува от хитростта на другаря си. Грабна едно писукащо кайрче и го отнесе наврѣх скалата.

Острия нокът успя най-сетне да се добере до площадката, където гнездяха кайрите. Всъщност те нямаха никакви гнезда. Бяха снесли яйцата си направо на голата скала. На голата скала ги бяха измѣтили. Там отглеждаха и пиленцата си.

Мечето се подкрадна до най-близката двойка и преди да са го усетили, сграбчи със зѣби малкото им. Ех, то съжали начаса, ала беше късно! В същия миг целият птичи пазар врѣхлетя отгоре му. Стори му се, че това не са птици, а нещо невиджано — жив водопад, лавина, сякаш цялата планина се срути върху му с вой и крясък. Разярените птици нападаха вкупом — там беше тяхната сила, — блъскаха с крила, рѣфаха с клюнове, диреха да изкълват очите му.

Замаян от това нападение, сврял муцуна между лапите си, Острия нокът отстъпи заднишком. А птиците не преставаха да налитат, сигурни, че тоя път ще победят. Изтласкваха го към пропастта.

Острия нокът погледна надолу. Сърцето му застина. Под него на двадесет-тридесет метра се зѣбеше морето, показваше и скриваше с всяка вълна каменните си нокти. Заканваше се.

Мечето усети, че губи сили. Пропастта го мамеше, зашеметяваше го, теглеше го надолу към подводните рифове.

Тогава в суматохата белите чайки отмъкнаха още едно кайрче. Орлякът се юрна подире им, а Острия нокът забърза назад, преследван от оределите вражи редици. Достигна брега и се свря до майка си. Тя се отмести да го накърми, но изръмжа недоволно. Не ѝ харесваше това негово губене по сушата. Тревожеше я. В морето, каквато опасност да се явеше, тя щеше да го брани, но там, върху тази далечна, недостъпна за несръчните ѝ перки земя, никой морж не можеше да му помогне. Никой. Природата беше издигнала пред моржовия род своята невидима и в същото време непреодолима преграда.

Те бяха тъй близки — старата моржица и детето на оная, що погуби рожбата ѝ, — тъй близки и тъй различни, тъй неразбираеми един за друг.

Океанът блестеше в огъня на лекото слънце като невероятна мозайка от мрамор и злато. Грейнали в ослепителна белота, продължаваха пътя си натрошените пакове, затрупани с нависнали грапави преспи.

А малко встрани от ледената върволица, която бележеше пътя на южното течение, из въздуха се рееха плавно, без да трепнат с крила, орляк буревестници. Летяха спокойно и уверено нагам, накъдето беше поело стадото косатки. От висините се открояваха ясно черните сенки на морските хищници, белязани с жълтите петна зад гръбните плавници, които разсичаха прозрачните хребети на вълните в кипнала пяна.

Буревестниците знаят — има ли косатки, ще има кръв, разкъсана плът, ще остане и за тях богатата плячка.

И ето, вече часове наред те продължаваха безшумния си полет, без да откъснат погледи от фучащата през вълните глутница. Коя ли ще бъде следващата жертва?

Ненадейно буревестниците се развълнуваха. Закрякаха нетърпеливо. Там далеч към кръгозора се мярна огромно черно тяло, от което изригнаха като гейзери два стълба пара. После още два, и още два...

Косатките ускориха своя бяг. Буревестниците размахаха крила. Поривът на вятъра вече не достигаше да ги догонят.

Ето, китът приближи, наедря, откри се като гигантска риба попче, невероятна жива грамада, цял айсберг от месо.

А това? Червено море! По-право червено езеро сред синьото море, проснало се до хоризонта. Може би китът беше ранен. Може би умираше, удавен в собствената си кръв, сред която прелитаха като бисерни облаци рибните ята. Щом достигнеха аленото езеро, запенените талази изведнъж се заобляха, притихваха, замираха в неестествено спокойно, мъртво вълнение, сякаш ги затисваше невидима сила, която притъпяваше кипящите им остриета и сковаваше устрема им, тъй както ги умъртвява разлято масло.

Буревестниците снизиха полета си, а косатките полудяха, опиянени от близостта на жертвата си. Те вече не плуваха, не се носеха сред вълните — те вече летяха, догонваха червените вълни, преварваха ги. Върху гърбовете им се изплискваха цели порои кървави пръски. Кървава пяна премрежваше погледите им, кървава бездна зееше под тях.

Но косатките знаят — това не е кръв, а огромни рояци червени рачета и цели облаци едноклетъчни водорасли, които замътват морето. Рачетата ядяха водораслите, сардините ядяха рачетата, а китът, раззинал огромната си четириметрова уста като пещера с рогови сталактити, налапваше наведнъж по няколко тона вода, прецеждаше я през мрежата на балените си и налапваше всичко — и рачета, и рибки.

Гигантът гълташе лакомо, без почивка, пръхтеше, сумтеше. В неправдоподобно малките му очички блестеше тъпо доволство. Огромното му тяло искаше купища храна, тонове храна. И ето, сега тя лежеше пред него, плакнеше се в него, гъмжеше.

Към пиршеството бързаха и други гости, все нови и нови рибни пасажи: сардини, трески, херинги, съомги. Ето, от алената дълбина се надигна нова сянка, огромна, не по-малка от самия кит — другият планктоноядец на океана, гигантската акула. Кротката, безобидна братовчедка на хищната полярна акула изплува бавно, тромаво, като черен цепелин, и раззина уста. Водата нахлу в бездънната ѝ уста и излезе през хрилните отвори, а първата глътка рачета потъна към стомаха ѝ. Първата глътка — поне два коша.

Изведнъж китът хлопна челюсти. Тръпка разтърси мощното му тяло. Ужас разшири очите му. Острият му слух бе доловил приближаването на вековните врагове. Що да стори? Той се засуети тревожно, непохватно, отпусна се неподвижен, стисна очи. Щом не ги вижда той, дано и те да не го видят. След това изведнъж реши да бяга. Опашката му шибна водата като гръмотевица и го понесе през вълните.

Ала косатките го настигнаха скоро. Китът знаеше какво дирят те — устните, езика му. Затова се изправи отвесно, вирнал глава като полирана базалтова канара. В същия миг младият водач на косатките се вгриза с челюсти в корема му. Китът се сгърчи и плясна обратно като подкопана от прибой скала. Цялата глутница се полепи по стиснатите бърни, по плавниците му тъй, както увисват настървени вълци по хълбоците на бягащ елен.

Стресната от кипналата битка, гигантската акула размаха опашка и заби в дълбочините.

По снагата на кита цъфваха все нови и нови петна от оголена сланина, рукна кръв, която се сля с алените вълни. Скован от ужас, със стиснати устни, в отчаяно примирение безпомощният гигант лежеше над водата и чакаше края си, докато мъчителите му беснееха край него в стръвния си танц.

Така ги откри Схванатия.

Косатки! Цяло стадо! Неговото стадо! А той беше сам. Сам, но здрав, жизнен. Единствен гръбнакът му беше скован. И сега изведнъж — плисък от плавници на косатки, провиквания на косатки, радостно настървени... И задъханите стонове на обречения кит... Нима можеше да устои, да изостави опияняващото празненство на своето племе?

Схванатия нагъна немоцна опашка и заплува натам. Ето, навлезе в кървавото езеро.

Попълзяло по своята полегата пътечка, наедряло, слънцето достигна далечната мътна ивица, отдето извираха запенените талази, хлъзна се по кръгозора и неусетно потъна. Лек здрач прибули света, но не се мръкна. Настана бялата нощ — без слънце и без мрак, само с няколко боязливо примигващи ниски звездички на юг.

Схванатия се намъкна сред пируващото стадо. Пак беше сред своите, сред познатите самки, сред лудуващите деца, във вихреното опиянение на кървавия празник. Извън себе си от радост, забравил и своята немоц, той протръби още незабравения вик на самец и водач.

Младият го чу. Предизвикателството стегна тялото му, сякаш ток премина през него, изпъна мускулите, оголи зъбите му. Отпусна ухапаната китова устна и с ловък скок връхлетя срещу неканения съперник. Схванатия опита да докопа челюстта му — както някога, по времето на своята сила. Ех, ако би могъл да я докопа! Веднъж само да ухапе! Трябваше да стиска, додето я строши.

Не можа. Пропусна. Младият се метна на гърба му и отгриза къс кожа и сланина. Врълхлетя повторно. Този път Схванатия успя да захапне опашката му. Задържа го със зъби. Спъна устрема му. Но младият се поколеба само за миг. После се извърна и впи челюсти във врата му.

Край настървените противници, които се мятаха сред гейзери рубинени пръски, се бяха стълпили самките. Притихнали в суетна гордост, те наблюдаваха свирепия двубой — двубоя, който се водеше заради тях.

Изтерзаният кит отвори страхливо очи. После размаха безшумно плавници, измъкна се тихо. А когато се убеди, че улисаните в битката хищници не са го усетили, той плясна лудо опашка и се понесе към север, забравил богатата гощавка, обхванат от едно-единствено желание, един-единствен порив — по-далеч, колкото може по-далеч от кръвожадната шайка!

По-далеч!

Схванатия държеше здраво. Челюстите му се бяха сковали, стиснали в бясна спазма опашката на омразния враг, решени да не пуснат никога.

Но младият имаше предимство. Зъбите му прегризваха врата на противника, опипваха, търсеха артериите. Опипваха яростно и настървено.

Най-сетне Схванатия не издържа. Разбра. Изскимтя болезнено, отпусна челюсти и побягна гузно назад. Младият отръфа още един къс от гърба му и поведе след себе си отново завоюваното стадо.

Схванатия дълго слуша победните му викове сред ласкавите звуци на самките, докато накрай глъчката им утихна, приглушена от обичайните шумове на морето.

Отидоха си! Оставиха го отново! И той отново заплува сам сред океана, понесъл в хищното си сърце само злоба и неудовлетвореност. И глад! Косатски глад.

Отдолу, не много дълбоко под него, проплува пасаж лососи. Те идваха отдалеч и отиваха надалеч, за да хвърлят хайвера си в реката, където бяха родени. След това, след като преодолееха неизброимите пречки по своя труден път — бързеите, водопадите, човешките мрежи — изпълнили единственото си предназначение да продължат живота, щяха да умрат.

Косатката се гмурна в дълбините. Надяваше се да догони някоя болна риба, да позасити глада. И ето, в мъгливата мрачина се показва лососовият пасаж. Сякаш не риби, а буйна планинска река, устремена към някаква само ней известна цел. Те плуваха, безкрайни пълчища самоубийци, обречени никога вече да не се върнат по този път, поели в дива екзалтация, устремени в безразсъден порив към смъртта, за да дадат началото на новия живот.

Схванатия догони една риба, която изоставаше. Връхлетя отгоре ѝ. И тъкмо когато посягаше да я хване със зъби, плавниците му отново изневериха, забавиха го само един миг, но този миг беше достатъчен. Лососът размята опашка в последно усилие и изчезна в сивкавия сумрак.

Схванатия изплува на повърхността, недоволен, прегладнял. Небето притъмняваше — мрачно, оловносиво. Прелетяха няколко снежинки като предвестници, сигнал и изведнъж рукна същински порой от ситни, твърди снежинки, като че ли от съдраното небе ручеше твърд бял ориз. А беше разгарът на лятото, когато на юг зрееха плодовете. Суграшицата се усилваше всеки миг и от нея възвираше морската повърхност. Хоризонтът изчезна. Остана само едно бяло небе, от което се източваха към земята гъсти трептящи нишки. Твърдите снежни зрънца не можеха да се стопят веднага, не можеха и да потънат, а плуваха върху водата, като заглеждаха билата на вълните, уталожваха устрема им.

Схванатия фучеше ядно и пореше с тяло тази каша от вода и сняг. А подире му се точеше дълга тъмнозелена диря, кипнала бразда върху снежния каймак на океана.

Слънцето пълпеше на север нейде под кръгозора. Без да се мръкне, продължаваше залезът. После настъпи зората, разгоря се в цялото си великолепиe. Аленият диск изплува от дълбините, все там на север, като че ли на същото място, където залезе. Откъм далечната тундра повея бризът, надъхан с аромат на мъх и цветя. В златисто-виолетовата повърхност се закъдри трепетликата пътека на отразеното среднощно слънце. Нежните му тонове галеха с топла милувка сивите базалтови колоси. Розовите сияния по навикналите преспи грееха в пълна хармония с лилавите сенки на падините. А по-нагоре беловърхата планина, прорязвана от синеватите ледници, едва се провиждаше, обгърната в мъгли, които се свличаха надолу като лениви лавини. Пукотът на пълзящия глетчер долиташе глух и притъпен като въздишките на невидим великан. Хилядите птици, които гнездяха по скалите — полярни рибарки, чайки, корморани, кайри, — прелитаха над блесналия залив с крясък, докосваха водата и се възземваха нагоре с пърхаща в клюновете риба. Слънцето обливаше със злато белите им гърди.

Кривата перка подкани детето си и запълзя към водата. Прегази ивицата изхвърлени водорасли, хлъзна се по изгладената скала и заплува навътре. До самия бряг се премятаха цели купи морска салата, които се полепиха по главата ѝ, увиснаха по гърба ѝ. Вдясно, към Скалата на безнадеждните, подаваха нащърбените си зъби облепените с жълтеникави водорасли рифове, в които припляскваха вълните. Навикналите над водата, подкопани от прибой преспи изглеждаха порести, сякаш направо се изпаряваха, без да се стопят. Ледът набъбваше, позеленяваше, поглъщаше милиони въздушни мехурчета и се оцеждаше в едри кристални капки.

Започваше полярното лято.

Острия нокът се спусна да догони дойката си. Заклати се тромаво и Счупения зъб. Мечето се хвърли първо във водата, но моржчето го догони скоро, догони го и го задмина.

Кривата перка застана неподвижно над вълните, в плитчината, където морето едва достигаше дълбочина три-четири метра. Когато Острия нокът доплува до нея, тя заби глава и с едно гребване на задните лапи достигна дъното. Гмурна се и мечето, изравни се с нея. Моржицата вече бе изровила няколко миди, бе олющила черупките им и му ги подхвърли. То ги улови сръчно с уста. Но не му се ядеше, заситено от гъстото мляко. Изви се встрани, загледа се в другите моржици, които учеха децата си да вадят миди. Премалял от глад, Счупения зъб налага неговия дял. Но Кривата перка го съгледа и скочи сърдито отгоре му. Той побягна назад, а след него, повече жаден за игра, се спусна Острия нокът.

Наоколо се ширеше блестяща синева, пронизвана от вълнисти сияния. По каменистото дъно, гъсто обрасло с черни миди, танцуваше светещата мрежа на пречупените слънчеви лъчи като разчепкана дъга. Хлъзгаха се тъмните сенки на прелитащите птици. Полюляваха се буйните ламинарии, чиито накъдрени листа докосваха повърхността, и разклонените фукуси, отрупани с кислородни мехурчета. При незалязващия полярен ден водните растения избуяваха бързо, изпълваха всяка плитчина с непроходими подводни джунгли. Прозрачни скариди отскачаха смешно назад и с всеки скок плашеха малките рибки. Плаващи раци с ципи на задните крака се суетяха забързани насам-натам. Разноцветни морски звезди пълзяха върху миденото сорище. Избираха жертвите си, разпъваха ги бавно с лъчите си, изхвърляха навън стомасите си и нагълтваха меките им тела. Едри морски карамфили, притулени зад неподвижните вейки на каменните водорасли, дебнеха с прелестните си пипала плячка. По-горе, върху издигнатите над равното дъно камънаци пъплеха охлюви патели и облизваха с грапавите си езичета зеленината, която беше застлала всеки камък, всяка черупка. А ей там в синкавата сянка на гъстия храст плосък краб прикрепил към бронята си кичур водорасли. После спокойно закрачи по дъното, помъкнал на гръб цяла горичка да го крие от враговете.

Счупения зъб съгледа едно моржче, което съсредоточено и сериозно разравяше мидите, докато майка му, улисана да измъкне сгушената сред камънаците писия, го беше забравила. Без да губи време, беззъбото моржче нападна връстника си, налага мидите му и побягна обратно.

Острия нокът видя всичко. Тази нова игра му хареса, разбуди в душичката му страстта на прадедите, неуморни убийци и грабители. Затова, щом съгледа друго самотно моржче, и той се спусна към него. Всъщност мидите не го интересуваха. Влечеше го играта — грабежът. Лапна само една черупка и без да я сдъвче, хукна назад. Моржчето го подгони, зарязало в гнева си разровената мидена купчинка. Тогава Счупения зъб спокойно обра изоставената плячка.

Разтревожени от виковете на ограбените малки, моржиците заплуваха сърдити насам. Туловищата им, които на сушата изглеждаха груби и непохватни, тук в родната стихия се носеха в светкавични полети. Двамата приятели побягнаха навътре в морето, с ново знание в живота. Когато са двама, когато нападат с хитрост, няма да останат гладни. Отсега осакатеното моржче щеше да се изхранва все тъй — Острия нокът щеше да подмамва улисания в работа морж, а Счупения зъб щеше да обира плячката. Двойна полза — за единия храна, за другия удоволствие.

Изгубила в суматохата детето си, Кривата перка го викаше откъм брега с провлечен рев, а в туй време Острия нокът, без да отговори, плуваше към изхода на залива.

Ето, над вълните изникна Скалата на безнадеждните с грохналите моржове, подобни на натъркаляни, заоблени от времето балвани. Отгоре им висеше варовиковата скала, напукана и наядена в неравни, наредени един над друг корнизиди с тесни тераси. Индиговите вълни на океана се хвърляха с равнодушна упоритост върху брега. При всеки техен удар наоколо се разлигаша солени пръски, които налепваша по мократа повърхност на скалите и по телата на моржовете бяла пiana и восьчно-прозрачни водорасли.

Тук никой не изфуча срещу двамата пакостника, никой не ги подгони. Няколко мъжкарис с пожълтели, изронени от годините бивни само насочиха към тях безизразните си погледи и без да вдигнат глави, отново затвориха очи в тъпо примирение.

От скалите излигаша птици като гъст пчелен рой — излигаша, долитаха. Шумът на пляскащите криле заглушаваше боботенето на приборя. Трипръстните чайки извиваха в дружно ято нагоре, наляво, надолу, докосваша водата и се поемаха с пълни клюнове. На най-долната тераска цял полк корморани с издути гуши сушаха крилата си, като ги размахваша припряно. Друг полк подтичваше вкупом с виковете и

крясъци по водата, докато се засили и подеме във въздуха. Кайрите се спускаха стремглаво надолу, изчезваха под вълните и след това излитаха като ято хвърчащи риби.

За птиците това беше най-спокойният кът за лов. Тук не идваше никакво моржче, никаква моржица, никакъв здрав самец. Особен, отбягван кът. Никой не дръзваше да тревожи сетните дни на обречените в някакво неосъзнато състрадание, почти почит към неизбежното непреодолимо, което замътваше погледите на угасващите старци, което притискаше телата им към неравната скала, което сковаваше перките им — почит и боязън... А може би и неясно предчувствие, че някога, подир пет или подир десет полярни нощи, и той самият щеше да дири покой на същата гола скала.

Никоя майка не би отвела там детето си — на това запретиено място за младостта, за живота. Но Счупения зъб нямаше майка, която да го упътва, а Острия нокът не слушаше Кривата перка, безмилостно гонен от Стария морж и подвеждан от инстинкта си на скитник — самотник.

В подножието на скалата, на дълбочина пет-шест метра, сред навейните пясъчни преспи се подаваха няколко моржови бивни като жълтеникави колове, единствената следа от другите моржове, които някога, кой знае кога, също така бяха лежали на рифовете и гледали с безнадеждни очи към Тихия залив.

Счупения зъб разбута с муцуна няколко зъба, после се извърна безучастно. Нямаше нищо за ядене. Впрочем дали би могъл да свърже единствено пощадените от времето останки с апатията на лежащите горе живи мъртъвци, дали бе почувствувал с дивия си усет какво означаваха тази злокобни знаци на смъртта?

Наоколо ниреха дългоклюни корморани и черноглави кайри, помъкнали бисерни опашки от въздушни мехурчета, като продължаваха да размахват крила, сякаш летяха под вода. Те достигаха на дълбочина десет-петнадесет метра, догонваха набелязаните риби, после с пълни човки се стрелваха към искрящата повърхност, раздираха я с глави като седефена ципа и изчезваха. Само сенките им, които се хлъзваха над вълните, издаваха, че бяха излетели към скалите.

Внезапно моржът съзря корема и лениво размахваните ципести крака на един чистик, който се полюляваше върху морската повърхност. Чистикът беше преял, стомахът му тежеше, натъпкан с

риба. Затова дремеше така преситен, безгрижен, неподозиращ угрозата. Счупения зъб го захапа и се отпусна на дъното да го нагълта. Очите му блестяха доволно. Значи тъй — не само миди могат да се ядат, не само тези нищожни късчета месо, запазени в яките черупки, които бодат езика и гърлото. Колко по-лесно е с птиците! Издебваш я и готово! Толкова месо, колкото може да се добие след цял час досадно риене по дъното!

В туй време Острия нокът докопа със зъби една непредпазлива кайра, която се бе спуснала отвесно от въздуха и без да го забележи, бе връхлетяла право в устата му.

Рибата пинагор водеше на разходка цял рояк малки пинагорчета. Щом зърнаха бялата сянка на мечето, рибките се хвърлиха към бодливия си баща, налепиха се по тялото му и той ги отнесе нанякъде из скалните пукнатини, като гънеше припряно опашка.

Мечето изпълзя върху съседната канара, обрасла с лигави водорасли и заливана от всяка гънка на морето. Кръвта на жертвата преля в устата му, тръпнещата плът го възбуди, опияни го. То стисна челюсти и лакомо я нагълта. После се облиза доволно, със светнали очи.

Слънцето се надигаше от изток, грейнало в прекрасно хало от пречупените слънчеви лъчи, разделено на три слънца, едно голямо в средата и две малки встрани. Три слънца върху три огнени колони, изваяни от златна пара, подпрели гълъбовия сияещ небосвод. Отраженията на тази невероятна, блестяща тройка трептяха в ослепителни рояци върху снагата на морето. А там сред играещия блясък се мяркаха безброй черни точки — кормораните, които си почиваха сред вълните.

Острия нокът се канеше да слезе, за да отведе приятеля си натам, към почиващите птици, когато съгледа някакво неподвижно петно върху близкия лед. Той скочи направо от скалата и заплува нататък, следван от беззъбото моржче. Изкатери се пъргаво върху леда, подуши с нос. Тюлен, мъртъв тюлен, безмилостно нагрисан от акула или от косатка.

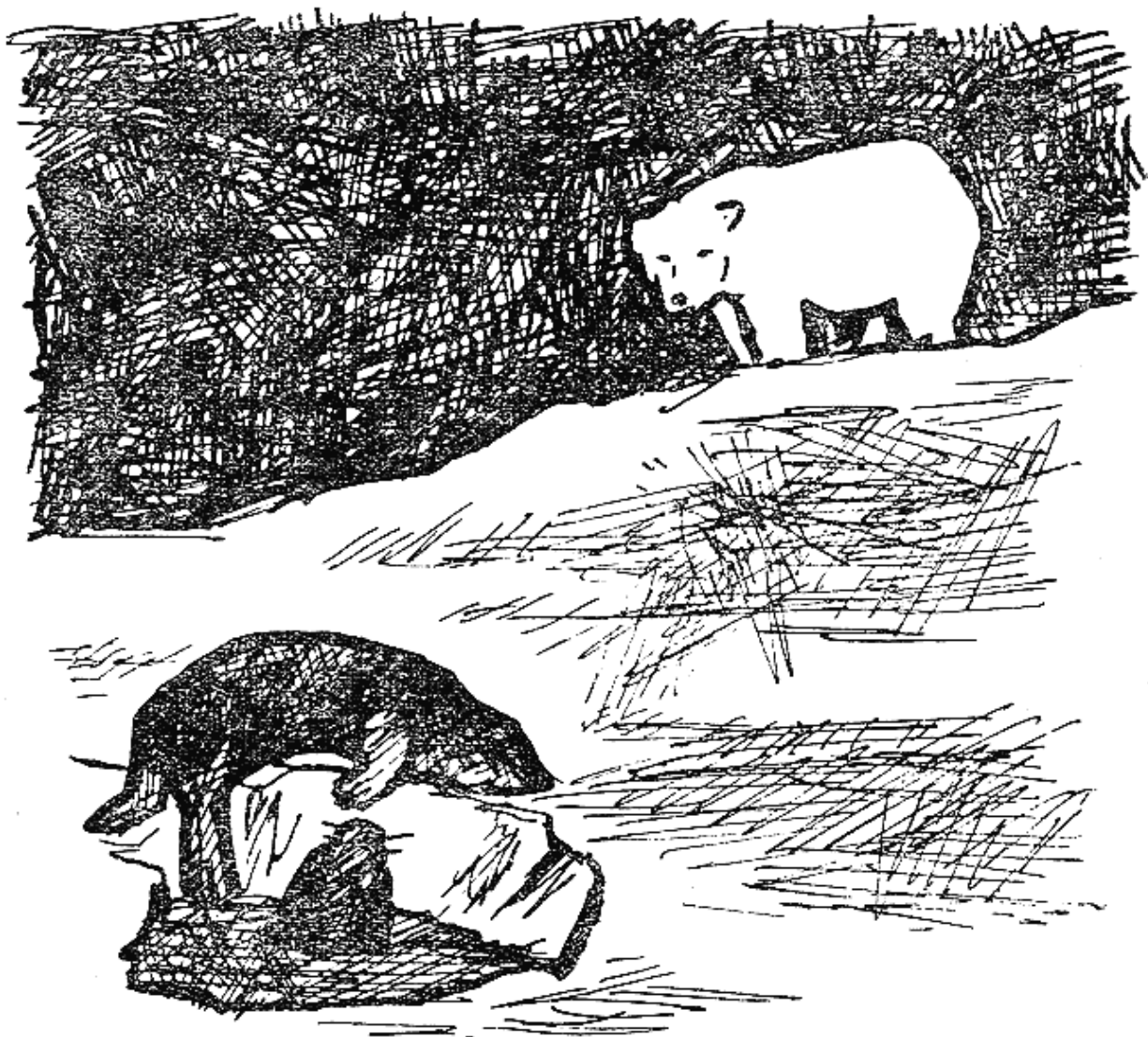
От другата страна се подхвърли Счупения зъб. Беше гладен, тъй гладен, че трепереше от изтощение, а пред него лежеше толкова храна. Трябваше само да се пресегне.

Той се пресегна.

Захапа къс месо и го нагълта. Доволно мъркане премина през пълната му уста. Отръфа втори къс, а когато понечи за трети, Острия нокът се нареди до него...

Пробудените хищници бяха опитали вкуса на месото, на кръвта.

ВТОРА ЧАСТ

1

Полярното сияние пламтеше над заледения свят като арка от светлина. Безкрайни колони, издялани от безплътен мрамор, подпираха огнения свод, трептяха, преливаха във всички багри от теменужено до резедаво, загръщаха се в пламнали пари, изригвани от невидими жертвеници, и неусетно се изпаряваха, изчезваха, прибулени от звездната завеса на нощта.

Океанът ръмжеше и се блъскаше в ледения бряг с безредни, грейнали в небесното сияние вълни. Беше ясно и студено. Студ, от който дъхът замръзваше, от който по космите на муцуната се натрупваха леденя буци, от които очите сълзяха и сълзите застиваха в кристални капки по клепачите.

Острия нокът се надигна от снега, където си почиваше, разтърси в здрава тръпка премръзналото ей тяло и се гмурна в морето. След адския студ на открито водата му се стори топла като баня. Мускулите му се поотпуснаха, кръвта му се сгря.

Наоколо моржиците ниреха до дъното, чоплеха миди и изплувваха за въздух, като пръхтяха шумно. Кривата перка го усети и се отправи към него. Опипа с роговите си мустаци, както някога, когато беше малко мече, главата му и го облиза с големия си език. Тя беше остаряла, не можеше да има повече деца, затова продължаваше да глези храненика си. Продължаваше да му изравя миди, да му лови риба, макар че той нямаше нужда от толкова грижи. Беше израсъл едър, силен, без да познава глада. Скрит в моржовото стадо, Острия нокът нападаше тюлени, птици, бели лисици, риби — всичко, каквото му попаднеше. А когато нямаше друго, знаеше да вади миди, да издържи някак до друга, по-едра плячка. Само моржовете щадеше. Те бяха негови близки, най-близките в света, като Кривата перка, като другаря му Счупения зъб.

Къде ли е той?

Когато навърши двегодишна възраст, моржиците го прогониха. Беше станал самец и трябваше да се отдели при другите самци. А Острия нокът не ставаше нито самец морж, нито самка моржица. За моржовете това значеше дете. Беше мечка, уродливото дете на Кривата

перка. Затова не го пъдеха, затова го оставяха да върви със стадото, край остарялата си майка. Бяха свикнали с него, тъй както свикваха една с друга, с рева на бурята, с трясъка на леда. Дори и майките с бозайничетата на брега не се бояха, когато минаваше край тях с мека стъпка като безшумна бяла сянка.

Само Стария морж все още го мразеше, все още го срещаше при брега на Тихия залив с грозен заплашителен рев. Само той не го приемаше за свой, подозрителен, недоверчив, очакващ опасност, заплаха от този привидно укротен, привързан към стадото потомък на вражето племе. А сега Стария морж с другите самци плуваше някъде далеч, където зимуваше и Счупения зъб. Приятели и врагове, те щяха да се срещнат пак, когато дойдеше пролетта, когато слънцето отново закръжеше по небосклона, където сега продължаваха да бликат студените пламъци на космичния огън и да ръсят върху снежната повърхност брилянтния си пясък.

Сляп за красотата на природата, всъщност и той самият частица от нея, Острия нокът свърна на север, все край ледения пояс, по чиято разломена крайнина танцуваха разноцветни отражения. Ледът беше дебел, траен, но все пак се виждаше ясно как се надига и спада от мъртвото вълнение, слушаше се пукотът на разместваните при всяко огъване ледени частици.

Някъде наблизко живееше тюлен. Напоследък Острия нокът много често улавяше миризмата му. Ала все не му се удаваше да го хване. Вече беше решил да го издири, да си похапне добре. Писиите и раците не го задоволяваха. Затова плуваше все тъй край леда, натопил уши във водата, като се вслушваше във всяко подозрително припляскване. Само от време на време излизаше навън и се покатерваше върху някой ръбест торос, за да огледа бялата пустош, после, цял заледен, бързо се гмурваше на топло във водата.

На югоизток се развидели. Зората раздуха огнището си. Над хоризонта иззад нащърбените ледени грамади се надигна мъгливото слънце. Пламна и океанът. Мракът се утаи в морските дълбини като черна мътилка. Водата се избистри, засия отново в копринения си блясък. Черните сенки се задържаха още малко под дебелия покрив на леденото поле, но скоро грейналият синкав сумрак нахлу и там.

Острия нокът, разочарован, беше намислил да се връща, когато слухът му долови някакъв отсечен звук, рязък плисък. Така не

приплясва вълна, нито скърца ледът, а само тюлен, който се гмурва дълбоко.

Без да губи време, Острия нокът нирна надолу и все тъй под вода зашари под ледения похлупак. Изведнъж той съгледа някакво резедаво сияние и зарадван се устреми натам. Опитът му подсказваше, че това може да бъде само тюленов отдушник. Отворът отгоре беше засипан със сняг, а встрани в една неголяма снежна ниша се спотайваше някакво белезникаво телце — тюленче. Острия нокът дочу уплашеното му дишане. Носът му улови дъха на топлото живо месо, крехкото тръпнещо месо, което щеше да засити глада му. Предвкушащ насладата от угощението, което го очакваше, той опита да се покатери, без да бърза. Уверен беше, че тази безпомощна плячка няма да му избяга. В този миг от дълбините изплува Белязаната. Объркана, обезумяла от страх, тя се засуети около мечката. Що да стори? Как да отклони кръвожадния враг? Цялото ѝ тяло се тресеше от страх. Инстинктът за самосъхранение я влечеше назад, към откритото море, по-далеч от хищника. Но друг инстинкт — по-силен от всичко — не ѝ позволяваше да се отдалечи, спъваше движението ѝ, връщаше я все там, към дупката в леда, където лежеше детето ѝ.

Как да го спаси?

И може би без да разсъждава, без да преценява, поддала се на безсмисления порив за саможертва, тя се стрелна напред и удари с глава нападателя. Острия нокът се извърна рязко. Хищният му мозък взе мигновено решение. Щом сама се навира в устата му, ще почне с нея. Има време и за малкото. Дръпна се под вода и я подгони. Надолу, още по-надолу! Наляво — надясно!

Изведнъж ледът затреця. Заблъска се, натроши се. Грохотът се усили, сякаш се срина целият свят. Уплашените риби се пръснаха на всички посоки. С рязък скок изчезна нанякъде и Белязаната.

Острия нокът се върна назад. Достигна тюленовия отдушник. Но това като че ли вече не беше същата дупка. Пукнатината минаваше през средата ѝ. Единият блок бе възседнал другия, бе стеснил отвора ѝ така, че сега през него не можеше да се провре нито мечка, нито дори тюлен. В синята мрачина се чуваше същото уплашено дишане. Значи тюленчето беше живо — невредимо, но и недостижимо. Тогава?

Гладът нашепваше бързи решения. Острия нокът пое отново въздух и се гмурна, достигна края на ледения покрив, покатери се

отгоре му. После се запъти безпогрешно натам, където бе открил скривалището на тюлена, отръсквайки се от водата, която мигновено замръзваше по кожата му в звънтящи висулки.

В това време изплува и Белязаната. Тя видя как неприятелят ѝ се измъкна от водата и се спусна към детето си. Но задръстеният проход я смути. Дали не бе сгрешила, дали не бе попаднала другаде. Но не. На повикването ѝ малкото отвърна с боязливо изскимтяване. Как да се добере до него? Нещастното животно опита да се промуши през стеснения отвор, насили се, разрани тялото си. Напразно. Един отломък, остър като нож, препречваше пътя ѝ, дереше кожата ѝ, разраняваше я.

В този миг Белязаната чу нов шум. Някой дращеше с нокти свода върху пещеричката на детето ѝ.

Значи тъй! Мечокът е открил отдушника, усетил го е по миризмата на тюленчето. Мускулите му са здрави. Скоро ще разкъртят сбития фирн. Зъбатата уста ще достигне детето ѝ...

Детето ѝ!

Белязаната се нахвърли върху здравата преграда със зъби. Гриза, кърти, ръфа — късче по късче, задъхана от напрежение и ужас. Впрочем какво ли щеше да стори, ако успееше да се промъкне до малкото си? То и без това още не умееше да плува. Защо ли се блъскаше така? Само да загине заедно е него! Нищо друго! И въпреки всичко тя продължаваше да огризва леденото препятствие.

А отгоре, не по-малко упорито, задъхан и настървен, Острия нокът изхвърляше назад разкъртения фирн, навлизаше все по-надолу. Топлият мирис на скритото тюленче лъхаше в носа му, възбуждаше го, подлудяваше го.

Вятърът се усилваше. Водата в залива се закъдри неспокойно, а отвън откритото море почерня и върху тъмното му кадифе запрепускаха разпенените вълни като белогриви чудовища.

Ловецът Каам изскочи от ярангата, въздъхна дълбоко, после вдигна байдарата на гръб и я понесе към морето, което се тъмнееше към хоризонта.

Тръгна пак така, както някога, без да се обърне, без да го изпрати някой. Тръгна безмълвен и унил.

Толкова мъка!

Келе, Злия дух, много го мрази. Не прощава. Преследва го упорито. Отнема му лова, пропъжда тюлените и моржовете.

И тая година също.

Малко тюлени минаха лятос край брега. Моржове пък хич не се мярнаха. Подир тюлените се бяха запилели и белите мечки. Каам не можа да събере достатъчно месо за зимнина. Оглозгаха всичко. Късче не остана. После захванаха кучетата. Изядоха и тях. Изгризаха и ремъците, кожените хамутчета, тюленовите обувки. Но когато стигнаха до байдарата, славната байдара от опъната моржова кожа, Каам не изтрая. Нищо, че още не беше време за лов. Нищо, че луната сияеше, окръжена с бледозеленикав пръстен — признак на буря. Байдарата нямаше да ги нахрани. Можеше да ги спаси само на лов.

В изстиналия полог^[1], където отдавна беше угаснало екки, неговите близки лежах в спалните чували и търпеливо, както подобава на племето им, очакваха смъртта. Търпеливо и безропотно.

Баща му, старият шаман, отдавна беше забравил изкуството си. Когато Каам заяви, че тръгва на лов, той се надигна с мъка, пропъля до входа на ярангата и там, до китовото ребро, което подпираше сшитите кожи, изрови къс кучешко месо. Не беше изял последния си дял, запазил го за по-голяма нужда. И Каам нагълта бащиния дял. Не се замисли. Той беше ловецът. За да донесе ново месо, му трябваше сила.

Разсъмваше се. Луната избледняваше. Избледняваше неусетно и Побития кол, Полярната звезда. Угасваха всички съзвездия, които се въртяха около нея в своя вечен хоровод.

Най-сетне слънцето се подаде, търкулна се над далечните, безредно струпани тороси и заля с розовите си лъчи ледената пустош, разсипа се в безброй танцуващи искри върху снежните кристалчета. Всяка бучка, всяка неравност проточи дълга сянка. Изпъкнаха в цялата си релефност снежните навеи, от които вятърът отвяваше шумящи струйки, сякаш бялата степ димеше с ледена пара. Във въздуха заискриха снежните пращинки, като че ли целият въздух беше пронизан от слънчеви лъчи.

Каам се мъкнеше към брега, към чистата от ледове ивица на морето, отвъд натрупаните ледени хребети, отдето долитаха стоновете на триещите се един в друг пакове.

Никога по-рано байдарката не бе тежала толкова. Никога завитата в тюленова кожа пушка не бе падала тъй често от ръцете му. И затова беше виновен само той, Злия Келе. Как да го умилостиви?

Най-сетне достигна морето, върху което лудуваха слънчевите отблясъци, сякаш там до скования бряг се бяха стълпили всички светещи твари на морската бездна.

В очите на ловеца светна обич и признателност. Морето! Майката хранител на северния човек! Неговата нива, плодородна градина, неизчерпаема житница. На сушата той само строи своя дом, колкото да си отпочине, и след това отново забързва към морето, да се труди, да се бори с опасностите, да живее.

Морето въздишаше в някаква стаена мъка и се плакнеше в ледената окрайнина, като я заглаждаше с матово зеленикава глеч. Навремени се подкрадваше едва доловима мъртва вълна и тогава целият лед се разлюляваше. Тук-там се мярваха и изчезваха лъкатушните нишки на първите пукнатини. Към хоризонта морето бе добило заплашителен, тъмноопалов оттенък — и това издаваше бурята. Дано се позабавеше.

Каам свали кожената лодка в едно естествено, закътано пристанче сред ледовете, нагласи пушката и греблото, после се вмъкна в отвора и притегна към пояса си краищата му да не се пълни с вода.

Келе! Поне сега се смили! Не пъди дивеча!

Каам размаха греблото и леката лодка полетя върху бистрите гребени. Скоро бялата ивица на брега се стесни, изчезна зад нарастващите вълни и само от време на време от върха на някоя повисока вълна човекът зърваше брега и кацналата върху невисокия хълм

яранга. Никой не му махаше оттам, както друг път, когато бяха сити. Никой.

Щеше ли ловецът да донесе месо, да даде сила на изтощените тела, да ги съживи? Щеше ли?

Каам се насочи навътре в морето. Отдавна не беше идвал насам, от много зими. Нямахше смисъл да си губи времето в близката околност. Претърсил я беше цялата. Само няколко тюлена бяха останали на зимовка тук и той ги уби.

Налагаше му се да дири друго място, по-далечно, други брегове. Щеше да дири. Ако беше нужно, щеше да дири дни и седмици наред. Щеше да плава, докато намери храна. Докато намери...

Неусетно Каам се унесе. Унесе се от слабост, от глад. Замечта. Ето, може би след малко той ще открие някой тюленов отдушник, а до него голям тлъст тюлен. Каам ще пропълзи до него, тъй както пълзят тюлените, и ще го застреля. После ще го привърже към байдарата и ще го отнесе дома. Или не, тюлен е малко. По-добре морж, голям четири метра, пет метра — само месо и сланина. Когато пушката гръмне, другите моржове само ще вдигнат глави и пак ще задрямат. Изстрелите не ги плашат. Ледовете трещят по-силно. Ще убие два-три моржа. Ще ядат всички, ще ядат няколко дни наред, без да спират, като хора, които не знаят дали утре ще има какво да сложат в стомаха си. Тогава екки пак ще светне, ще стопли, по опънатите кожени стени ще заиграят пламъчетата му, ярангата пак ще закънти от смях и закачки...

Само Злия Келе да не се меси! Или още по-добре — да не е видял накъде отива Каам!

Улисан в мисли, ловецът не забеляза как връхлетя бурята. Морето потъмня. Течно олово смени изумруда. Шумолящите водни бръчки се надигнаха, размесиха се, сляха се в неспирен нарастващ плясък. Поривите на вятъра плющяха като жилави бичове и отнасяха от гребените на вълните облачета воден прах.

Да се връща ли вече?

Как? Да се връща? Така с празни ръце?

Но напред е смъртта. Бърза, жестока. Напред са духовете на бурята.

Гладът е също смърт. По-бавна, затова по-мъчителна. Духовете на глада са по-жестоки.

Каам гребеше упорито към отсрещния бряг. Още час-два и щеше да го достигне. Може би щеше да срещне тюлени. А може би — бели лисици. През лятото бяха гъмжило. Но той не ги поглеждаше. Да хаби патрони за една лисица — един къс месо, когато с този патрон може да добие цял тюлен или мечка, или морж.

Но сега беше друго. Сега би ловил и бели яребици, та дори и леминги, тундровите мишки. Какво да е — само да е за ядене.

Морето се надигаше, все по-зло и по-заплашително. Вълните вече не шумоляха, не се плискаха, а преминаваха под него е грохот и вой, развели белите си къдри, подмятаха го над острите си върхове и изведнъж го сгромолясваха в ревящите въртопи, като го заливаха с водопади от водни пръски.

Бурята плющеше с отсечени удари по леката байдара и я увеличаше по своя път. Греблото изгуби силата си. Малката лодка вече не се подчиняваше на заповедта на човека, увлечена от яростта на стихията. Спасителният бряг взе да отстъпва назад, докато накрай изчезна съвсем.

Остана само едно — полудялото море и сред него безпомощната лодка, заплашена всеки миг да се сплеска между побеснелите водни хълмове.

Може би това значеше краят.

Ех, ако имаше поне два тюленови мехура да ги прикачи отстрана на лодката. Тогавя нямаше да се бои от никаква вълна. Но отде да знае. Оня ден изядоха последния. Сега той няма мехур и за харпуна. Ако удари дивеч, ще трябва да държи ремъка с ръце, докато се изтощи раненото животно.

Но за какъв лов мисли сега?

Не вижда ли всичко, не чува ли злорадия кикот на Келе?

Изведнъж една вълна, не по-висока, не по-настръхнала, не по-шумна, а може би само малко по-изкорубена от другите, пое лодката, усуга я в мощната си прегръдка и я прекатури. Когато разпененият гребен отмина, в зиналата яма лъсна дъното на байдарката.

Увиснал с главата надолу, Каам видя лудия танц на светлината, пречупена от разплисканите водни маси. Полудели синьо-зелени сияния и нищо друго — пропаст, бездна.

Отдолу, из грейналата синя бистрина се надигна плавно огромно тъмно петно, с приближаването контурите му се уплътниха и очертаха

мощното тяло на полярната акула. Очите ѝ се взираха в човека с някаква безпощадна свирепост, без да изразяват ни злоба, ни любопитство, безразлични и студени.

Тъпота и жестокост!

Тя идваше да провери дали е за ядене. Само това! Нищо повече!

С тръпка на ужас ловецът замахна с греблото. Послушната лодка се подчини на това сръчно движение, превъртя се и застана над вълните.

Каам погледна дали стоят на местата си харпунът и пушката, после отново подхвана неравната борба със стихията. Още няколко пъти вълните го обръщаха, но Каам все успяваше да се извърти, да се изправи, да надделее. Но докога?

Вълните нарастваха все по-високи, по-безучастно жестоки, по-безпощадни — хаос от кипнала синева, седефена пяна и ослепителни блясъци. И вой! И кикот!

[1] *Полог* — вътрешното отделение на ярангата. ↑

Полярната акула следи байдарката дълго време и всеки път, когато вълните я катурнеха и Каам увиснеше във водата надолу с главата, тя се стрелваше към него със зинала уста.

Но човекът със сръчен замах на греблото изправяше лодката и изчезваше. Отдолу оставаше да се вижда само коженото дъно, подмятано върху чудните, обърнати наопаки вълни. Искрящите лъчи се пречупваха в надиплените водни слоеве, кръстосваха се във вихрена плетеница от разноцветни сияния, преливаха от блестящата белота през всички отсенки на опала до тъмното индиго. Тук-там мимолетни дъгоцветни мълнии прорязваха тази плетеница, нагъваха се, разкъсваха се и угасваха, за да се зародят в същия миг сред разлюления син простор — да се зародят и да угаснат.

Накрай на акулата ѝ омръзна това напразно преследване. Тежката миризма на кожената байдарка не ѝ харесваше, отблъскваше я, притъпяваше охотата ѝ да забие в нея зъби, да провери с уста вкуса ѝ.

Тя размаха опашка и се устреми към дълбините. Светът помръкна. Ведрината на повърхността се смени с тъмен мътносин здрач, който продължи да гасне, докато настана пълният мрак. Отслабна и вълнението. Водните маси се уталожваха, замираха сред вечния покой на дълбините. По-право привиден покой. Ето, профуча ято риби, омотани в светеца слуз, стрелнаха се като едри светулки и изчезнаха, сподирени от рояк червенооки калмарчета, които се тласкаха мълниеносно напред с водните си ракети, свили в юмрук пипалата си. Но виж, един калмар настигна последната рибка, извърна се рязко, юмрукът се разпери мигновено, а двете по-дълги пипала, като две ръце докопаха рибката и я поднесоха към отровния клюн. Бързо клъвване по главата и рибката престана да пърха.

Но акулата не погледна повече тази драма, та това беше нейното ежедневие. А рибките и калмарите бяха твърде дребни, затова все едно не съществуваха.

Зададе се цял керван медузи, грейнали като студени пулсиращи полилеи, от които се вееха зелени и жълти панделки — източиха се

бавно, тържествено, поели кой знае накъде из тъмния си свят. После прелетя друга риба, украсена с няколко редици светещи копчета, въртна се насам-натам и — х̀а! — да се блъсне в зиналата акулска паст, но рязко отскочи назад, където я догонваше някакъв пламтящ изрод, невероятен хибрид от огромна уста и прикачена към нея тънка опашчица. Огнените челюсти се щракнаха като капан и другият подводен обитател изчезна навеки.

После изведнъж се развидели. Водата засвети с неизброими ситни огънчета. Акулата беше навлязла в облак светещ планктон, сред който прелитаха черните сенки на пируващи риби.

Тогава тя долови и шума на преминаващите херинги. Догони ги, връза се в орляка. Херингите се вдигнаха нагоре. След тях се спусна и акулата. Водата изсветля в лека синкава зоря. Синевата се разгаряше, избликваше отвед, стопяваше мрака. Черните риби светнаха. Седефените им люспи заискриха като бисери.

Внезапно акулата чу нов шум. Приближаваше стадо нарвали, шумни, пискливи. Във водата се мярваха белезникавите им, наръсени с черни точки тела, които гонеха смаяните риби, нагълтваха ги, без да спират, и отлитаха нагоре за въздух, размахали ритмично нагоре-надолу хоризонталните си плавници. Тя проследи отдалеч една майка с дете. Знаеше, че няма да успее, ако нападне някой зъбат самец или пъргава, бърза самка. Родена беше с това знание. Но малко нарвалче — виж, това вече е друго; то заслужава. Особено когато възрастните са улигани в лов. То ще засити акулския ѝ глад.

Без да губи време, тя връхлетя като огромна торпила. Острозъбия, винаги най-предпазлив, винаги нащрек, макар и вече остарял, изпищя под вода тревожния сигнал на стадото си и отстъпи на водача честта да срещне пръв врага. После ведно с всички самци се спусна подире му. Майките събраха децата в куп и ги обградиха с телата си.

Изпуснала плячката, акулата опита да я догони, устремила напред поглед, безстрастна и настойчива. Храната беше избягала — да я настигне!

Тогава връхлетяха освирепелите нарвали. Водачът впи оръжието си в хрилете на гигантската риба. Намушкаха я и останалите мъжкари. Удар след удар. Острите триметрови пики пронизваха тялото ѝ, изтегляха се с рязък тласък назад и отново налитаха. Смаяна от това

дружно нападение, акулата се размята, зашиба бясно с опашка, нахвърли се със зинали челюсти върху враговете си. А водата бързо розовееше, замътвана от кръвта, която избликваше от безбройните рани. Макар и сама срещу пълчищата разярени нападатели, акулата не отстъпваше, продължаваше да се блъска, да ръфа със зъби всеки плавник, всяка кожа, която достигнеше, нечувствителна към болките, настървена, опиянена от мириса на собствената си кръв.

Такава чудовищна жизненост!

През дългите години Острозъбия беше почувствувал своя недъг. Но затова пък като някакво малко обезщетение за тази неправда природата го бе дарила с бърза съобразителност, горчива придобивка от дълъг низ несполуки. Той знаеше и се ползуваше ежедневно от това полезно знание. Счупеният бивен е безполезен срещу яката кожа, но насочен точно, без трепване, срещу нежните очи, представлява непобедимо оръжие. Той отново се възползува от това си знание. Издебна беснеещата акула и стовари в алчното ѝ око строшения си рог. Ослепяла с лявото око, акулата престана да се защитава отляво, престана да вижда нападателите, престана да ги посреща с щракащи челюсти. Щом усетиха това, нарвалите зачестиха атаките. А Острозъбия връхлетя още веднъж, за да изкърти и дясното ѝ око.

Накълцана от многочислените удари, губеща кръвта си, ослепяла, акулата бавно потъна, сразена, но неотстъпила. Постепенно тя полегна настрана, после коремът ѝ се обърна нагоре, а неуморимите, никога незаситени уста продължаваха и в смъртта да ръфат празната вода в безполезната си ярост.

Два млади самеця я догониха в дълбините, забиха още по веднъж оръжията си в жилавата ѝ плът и се върнаха с доволни викове при успокоеното стадо.

Прегладнял, измършавял, Жълтия кожух кръстосваше ледените полета в дирене на плячка. Младите мъжки мечки отдавна заминаха на юг, в тундрата. Но той остана. Не му се ходеше тъй далече, не смееше вече да се отдели от богатата си трапеза — морето. Но за беда напоследък го преследваше упорита несполука. Плячката все успяваше да се измъкне. И колкото повече гладуваше, толкова движенията му ставаха по-несръчни, по-бавни. А за лов са нужни силни мускули и бързи движения.

Бурята го срещаше с целия си бяс, замиташе насипания сняг като тайфун в някаква елмазена пустиня. Снежният прах, понесен в трептящ прозрачен воал, пречупваше огъня на слънцето в мигащи многоцветни дъги, преди да се наслои в най-причудливи замръзнали вълни от мляко.

Изведнъж острият му взор долови някакво петно, което шаваше сред снега. Движение — значи живот. А живот за него, господарят на ледената шир, значеше храна. Всяко живо същество е само храна.

Вятърът духаше насреща. Набелязаната жертва нямаше да го подуши, нито да го чуе. Само да не го вади.

Мечокът продължи да се прокрадва, като се тресеше от глад и нетърпение. Бурята носеше снега в плътни замайващи вихрушки, връхлиташе отгоре му, засипваше го с водопади от сняг. Улисана в заниманието си, полярната лисица не го усети. Обърната гърбом, тя изваждаше от снега заровената плячка. Чу го в последния миг и хукна да се спасява. С неподозирана лекота Жълтия кожух се спусна подире ѝ. И — ха-ха! — да я настигне, когато тя изведнъж свърна вляво, към надигналата се сред полето скала и изчезна нейде в подножието ѝ.

Мечокът се спря под нацепения от мразовете каменен масив, посребрен от скреж и затрупан от причудливи снежни козирки. В основата зееше тъмна пролука, неголяма пещера, оплетена с безредната мрежа на ледените сталактити, като балени на китова уста. Прегладнелият звяр се намъкна в мрачното отворстие, а натрошените сталактити се посипаха със звън по пода. В този миг скритата лисица

се шмугна между краката му навън. Той се издърпа заднишком и пак я сподире. Тогава тя изчезна, сякаш потъна в земята. Но мечокът не се излъга. Наистина беше потънала. При опасност винаги правеше така — зариваше се в снега, дълбаеше си отдолу тунели, кривуличеше, хитруваше.

Много време рина подире ѝ Жълтия кожух, без да я открие. Лисицата се спотайваше някъде наблизо, миризмата ѝ я издаваше и въпреки това той не можеше да я намери. Накрая сърдит, разлютен, мечокът я заряза и се запъти обратно. Достигна скрития ѝ склад и изяде заровената, превърната вече на ледена буца риба треска.

То се знае, това късче замръзнало месо не засити страшния му глад. Дори го раздразни повече. Настървен, с кръвясали очи и прилепен към гръбнака корем, той отново се запъти към скалата, решен да издири лисицата. Да я издири на всяка цена.

Тогава го лъхна мирисът на моржове. Жълтия кожух сякаш полудя. Ушите му се свиха хищно, носът му неспокойно заопипва въздуха, черните устни оголиха пожълтелите, изтрити от старостта зъби. Забравил изведнъж скритата лисица, той се втурна срещу виелицата, към морето, натам, отдето лъхаха невидимите струи на мамещата миризма.

Ето края на леда, в който се стържеха налитащите вълни и бълваха нагоре взривове от бяла пяна. Върху него като безредно нахвърлени валчести камъни лежеха няколко моржици, които кърмеха децата си. Заслепен от глад, Жълтия кожух забрави предпазливостта, забрави неписаните закони за лов на племето си. Без да се крие, без да дебне, той връхлетя направо.

Моржовете го видяха, но не се разтревожиха. Помислиха, че техният Остър нокът пак е намислил някоя нова лудория. Затова успокоени отпуснаха глави върху дългите си бивни. Не наскачаха във водата.

Жълтия кожух се метна върху най-близкото моржче и впи зъби в тила му. Изненаданото животно изрева в смъртен ужас, заблъска се върху леда.

Смаяни от станалото, не вярващи, моржовете гледаха сковани от ужас кървавата схватка. В близостта с храненика на племето те бяха забравили страха си от опасния враг. И трябваше да платят за това.

Трябваше да заплатят тъй, както се плаща в природата всяка грешка — с живота.

Стисната в тази смъртоносна хватка, с претрошени прешлени, злочестата жертва прекъсна борбата, потръпна и се отпусна, а победителят се нагласи отгоре ѝ, за да я разкъса.

Така го завари Острия нокът.

Чул тревожния сигнал на моржовото племе, той бе зарязал тоз час скривалището на белязаната тюленка и се бе спуснал на помощ със светкавичния мечешки кариер. Но внезапно се закова на място, объркан и смутен. Увличан от другарите си в места, където не се срещаха бели мечки, не бе виждал отдавна себеподобните си. Беше ги забравил. После изведнъж разбра. Може би пръв от стадото си даде сметка, че това е враг. Самият той хищник, Острия нокът веднага се сети що диреше сред близките му другият хищник. Носът му улови мириса на чуждия мечок. Под ниския му череп се развихри буря от спомени, безредни, разбъркани и неспокойни. Отколешни спомени, просмукани с огорчение и омраза...

Малкото мече е видяло своите подобни, тръгнало е след тях. Но мечката с детето го прогонва. Смутено, обидено, мечето отива при мечока с жълтия кожух. Дири нежност, закрила. Но мечокът връхлита отгоре му, бие го, хапе го, дави го и накрай го оставя пребито на снега.

Острия нокът не помни кой беше този мечок, как изглеждаше!

Но ще помни до гроб неговата остра миризма. Външно животните не се различават много. Затова пък всяко от тях има своя характерна, лична миризма, свой портрет от миризма, единствена и неповторима. И тази миризма...

Острия нокът изведнъж настръхна, зъбите му се оголиха в грозен предизвикателен рев. Насреща му стоеше не само враг на моржовото племе, когото трябваше да прогони. Стоеше не само някакъв чужд самец, с когото трябваше да се бие, тъй както по законите на рода си беше длъжен да се бие с всеки срещнат самец. Не само това...

Тази миризма, която сега лъхаше в широко разтворените ноздри, му беше позната, незабравена през толкова години — миризмата на оня самец, жестокия самец, който беше сдавил мечето при първата му среща с неговия род.

Жълтия кожух се извърна рязко, разгневен, че прекъсват пира му, но верен на своя инстинкт, заклати предизвикателно глава и пристъпи

напред, готов да защити и плячката, и мъжката си гордост. Двата звяра се счепкаха светкавично. Вплетоха се лапа в лапа, челюст в челюст, тяло в тяло, изправиха се отвесно като оживели триметрови канари. Ревът им преодоля бурята, заглуши воя ѝ. А отстрани, застинали в ням ужас, полуизправени на предните си перки, ги гледаха моржовете. Само в големите им очи се четеше изумлението пред необяснимото.

Два Остри нокътя, които се блъскаха настървено, ръфат се, дерат с нокти, премятат се по снега, после отново скачат на крака и вчепкват челюст в челюст. Що ставаше? Какво беше това страшно чудо? Върху утъпкания сняг избликваха нови и нови алени петна, които нарастваха и се сливаха едно с друго. Кой щеше да победи? Дали силата и пъргавостта на младите мускули или опитът и коварството на старостта?

В този миг ледът изтрещя. По повърхността му полази кривуличеща пукнатина и масивният отломък взе да се отдалечава, повлечен от течението.

Вятърът утихна. Отведнъж. Въздухът замря. И само след час вълните се уталожиха, скриха рошавите си гриви, загладиха гребените си. Оглушителният им рев заглъхна, превърна се в звучно кънтене. И цветът, им просветна. Кристалният лазур смени тежката куршумена сивота. Засияха весело слънчевите блясъци.

Смазан от умора, Каам заспа, както седеше в байдарата, превит на две, сложил глава върху ръцете си, които и насън не изпусаха греблото.

Когато се събуди, той видя, че течението го бе отнесло до един леден блок, върху който се биеха ожесточено две бели мечки, а на двеста-триста крачки встрани няколко моржа следяха битката като замаяни.

Ловецът хвана греблото, приближи безшумно. Очите му святкаха хищно в радостна надежда. Месо! Толкова месо! Каам ще го отнесе в ярангата и после ще има голямо празненство. Но с кого да започне? Ако застреля мечките, ще избягат във водата моржовете. По-добре да удари морж. Мечките няма да му се изплъзнат.

Той вдигна пушката, прицели се в окото на едно дремещо животно. Натисна спусъка. Чу се гръм. Но моржовете, свикнали с трясъка на ледовете, като че ли не го чуа. И може би щяха да си лежат все тъй безучастни, ако изстрелът се бе оказал смъртоносен.

Сега, кой знае по каква причина — от вълнение или от преумора, — куршумът се отклони, впи се във врата на моржа. Раненото животно изрева от болка, изправи се отвесно, триметрова ревяща колона, и с един скок се метна във водата. Сепнати от тревожния рев, другарите му го последваха. Ледът опустя.

Каам стисна челюсти.

А сега? Сега да се скрие, да издебне, да изчака. Нека животните да се успокоят.

Ала те не го изчакаха. Ранената моржица внезапно изплува до самата лодка. След нея се подадоха още десетина мустакати глави, размахали бивни. Ставаше опасно.

Каам помнеше и друга схватка, която замалко щеше да му струва живота. Спаси го навременният удар по главата на моржчето. И сега трябваше да действа тъй бързо.

Той изстреля втория си патрон в ранената моржица, но и този път не смъртоносно. Нямаше време да напълни повторно пушката.

Разярените неприятели настъпваха отвред. Все повече и повече мучащи, заплашителни глави изплуваха от морето, ниреха под него, зад него, стягаха обръча. Но още никой не се решаваше да нападне. Животните само ревяха, предпочитаха да го уплашат, да го пропъдят с рева си.

Когато чу тревожните провиквания на племето си, Острия нокът побесня. Силите му се удесеториха. И ето, в див порив той се извъртя ловко, впи челюсти във врата на врага си. Зъбите му застъргаха в жестока наслада изтънелите мускули и скритите под тях артерии.

Жълтия кожух разбра, че е загубил борбата. С рев на ужас той се отскубна назад. Опита да се изправи, застоя се секунда-две на задните крака и рухна върху убития морж. Без да го погледне, победителят му скочи в морето.

Ловецът не очакваше новата атака. Никога не бе слушал такова нещо — ведно да се бият мечки и моржове. Това пак беше работа на Келе. Но Каам никога не се отказваше от борбата, дори ако насреща му се изправеше самият Келе. Разтреперан от страх, той стисна цевта на пушката и я стовари в мечата глава. Прикладът се строши с трясък. В ръцете му остана голото желязо.

Острия нокът, невредим, още по-разлютен, изрева гръмовито и връхлетя повторно. С един замах ноктите му раздраха байдарата. Водата шурна. Обля краката на лодкаря. Каам прецени мигновено. Размаха греблото и подкара към леда. Водата нахлуваше бързо. Лодката едва се удържаше. Още секунда и щеше да потъне. Всъщност байдара и човек са едно. Потъне ли тя, загива и човекът.

Но Каам успя да достигне плаващия блок. Метна греблото и се вкопчи в острия ръб. В този миг байдарката потъна. Потъна с амулетите от моржови зъби, с харпуна, с куките за хващане убития дивеч, с пушката. Пропадна цялото му богатство. Нищо не остана. Или по-право остана животът. Но нужен ли му беше вече той след толкова несполуки?

Ловецът се прехвърли върху леда, премалял от страх и умора, с нақвасени крака, вкочанен от студ. От водата опитваше да се измъкне и Острия нокът, пръхтеше и съскаше като гигантска котка. Каам го изтика решително с греблото обратно. Мечокът налетя повторно и повторно ловецът го отблъсна. Само че този път, както падаше назад, Острия нокът успя да изтръгне със зъби веслото от ръцете му.

Каам остана съвсем беззащитен.

Острия нокът се поемаше пак. В ноздрите му лъхаше страшната незабравима миризма на ловеца и събуждаше рой тежки, кошмарни спомени. Спомени за бягство пред глутница виещи песове, за гърмеж и пареща болка в гърба, за мъки, за смъртна опасност. Мирис на самата смърт, която поразява отдалеч, подло, без смелостта да поеме откритата борба, гърди с гърди, зъби със зъби, нокти с нокти. Злобата преля в цялото му същество, оголи челюстите му, изтръгна от дробовете грозен, вледеняващ рев.

Тогава Острия нокът чу зова на Кривата перка, която го викаше неспокойно при себе си, по-далеч от това опасно двукрако същество, най-опасното от всички същества, които тя познаваше. Той се поколеба. После стадният навик победи. Надви послушанието. И без това леденият къс се отдалечаваше бързо. Значи врагът отстъпваше. Опасността за племето беше отминала.

Белият мечок поплува още малко подире му, колкото да се увери напълно, че няма да се върне, след това сви назад. Достигна брега и се натъкми до майка си сред другите моржове, които бяха налягали да си починат, вече поуспокоени, забравили преминалата опасност.

Каам гледаше изумен. Какво беше това невиждано чудо? Бяла мечка сред моржовото стадо — като приятели, като свои... Не! Това не може да бъде мечка! Това е самият Келе, преобразен в мечка, която пази моржовете! Келе, който е решил да умори от глад ловците! Никой друг, само той!

В този миг някой изръмжа зад гърба му. Каам се извърна със скок. Насреща му пристъпваше, като се поклащаше бавно, оплискан с кръв, Жълтия кожух.

Ловецът неволно отстъпи. Какво друго можеше да стори тъй, обезоръжен, без пушка, без харпун, само с един нож на пояса.

Мечката се застоя на място задъхана, с изплезен език. Изръмжа глухо и залитна към него, изтощена от глад и от загубената кръв, ала все още страшна, заплашителна, настървена.

Ловецът се слиса. Сега накъде? Във водата? Та там го чака сигурна гибел. Тогава?

Той отново отстъпи и мечката го последва с недоволно ръмжене. Така в тая безсмислена гоненица двамата обходиха няколко пъти

ледения блок. Най-сетне Жълтия кожух спря. Сгуши се на леда запъхтян, вперил в него алчен поглед.

Седна и Каам да си отдъхне. А ледът го отнасяше все по-далеч от моржовото стадо, сред което лежеше чудната бяла мечка.

Дали и тая мечка тук която не сваля от него очи, не е също Келе, двойник на Келе? Беше умряла, труп — а сега?

Каам пак скочи. Жълтия кожух отново се бе запътил насреща, премаял от глад. Направи две-три крачки, застоя се, пак тръгна. Повече не можа. Легна отново. Задиша уморено.

Спря се и Каам. Но врагът му не го остави да си отдъхне. Изправи се пак и пак го подгони.

Тъй до вечерта, когато слънцето се гмурна в океана. Тъй и през цялата нощ. Не се отказа. Не го остави. Преследваше го неотстъпно, макар че едва се удържаше на крака, с някаква невероятна жизненост, сякаш съзнаваше, че само с неговото месо ще успее да набере сили, ще замести изгубената кръв, ще оживее.

Каам чувствуваше, че повече няма да издържи тъй, съсипан от глада, от борбата с бурята, от преживените изпитания. Краката му се прегъваха от умора, очите му се слепваха за сън. Идеше му да махне с ръка и да се простре върху снега, да затвори очи, да заспи. Да спи, да спи!

Но в следния миг, зърнал приближаващия жълт кожух, чул залитащите му стъпки, той скачаше и побягваше.

Слънцето се показа отново. Но не там, където го очакваше. Преместило се бе. Понесени от течението, ледените късове плаваха все така, един зад друг — ледът на Каам отпред, а другите зад него. Не бяха променили взаимното си положение.

Тогава?

Слънцето трябваше да изгрее от лявата му страна. Какво диреше отдясно? Страшно подозрение вледени съзнанието му. Значи ледът се отправя пак на север, морското течение се е отклонило и го отвлича все по-далеч и по-далеч от родния бряг, от кожената яранга, от близките!

Жълтия кожух пак налетя, още по-зъл, по-нетърпелив. Гърдите му свиреха в несдържано ръмжене. Каам едва свари да отскочи назад, да отбегне яростната атака. Тоя път мечката го гони дълго. Кой знае

колко пъти обиколиха тясната си арена. Най-сетне тя спря, по-право рухна на леда.

Каам се взря в нея обнадежден. Но не. Не беше умряла. Още дишаше — дишаше учестено, с мъка. Главата ѝ лежеше неподвижна върху предните лапи със затворени очи. Значи не го виждаше. Значи можеше...

Той не се колеба много. Изведнъж усети колко е гладен. А мечката имаше не само зъби. Тя имаше и месо. Много месо, което можеше да засити дивия му глад.

Стисна по-яко ножа и пристъпи към нея. Крачка, две, три! Още малко! Още две крачки! Беше премерил точно къде ще забие ножа, там, между ребрата, под лявата плешка.

Но зверът го усети и се вдигна напреде му. Каам хукна обратно, следван по петите от залитация, но тъй издръжлив хищник.

Измина и вторият ден, отърколи се и втората нощ. Ужасен ден, по-ужасна нощ! Тялото му беше изгубило всякаква сила. Беше забравило даже глада си. Искаше сън, крещеше сякаш за сън.

А не биваше! Нямахте право!

Щом се отпуснеше човекът, налиташе зверът — задремеше ли зверът, нападаше го човекът. Уж човек и звяр, а всъщност два безпощадни хищника, дебнещи да се разкъсат.

Кой щеше да падне пръв?

В тая зловеца гоненица на живот и смърт Каам сякаш забрави накъде го отнася течението, сякаш забрави кой е, забрави ярангата си, целия свят. Остана само едно — озъбените челюсти, от които трябваше да се пази, и камарата месо зад тях, до която трябваше да се добере...

Настана третият ден.

И ето, нататък, към изгрева, зад водните гребени се мярна бяла ивица, която неусетно се оплътни, наедря.

Суша!

Леденият блок се връщаше там, отдето бе тръгнал увлечен от коварната клопка на кръговото течение.

Върху брега се изтягаха няколко моржа. Над тях, стоплен от телата им, въздухът трептеше в лека мараня. А наоколо — такава светлина, такъв режещ блясък.

И там...

Каам беше смел ловец, но сега тялото му затрепера.

Сред моржовото стадо се надигна белият мечок, подуши отдалеч миризмата на човека, разлюля гневно глава, изрева. Моржовете се струпяха край него, замучаха гръмогласно.

В този миг Каам усети остра болка в очите, дълбоко вътре. Той ги притисна с ръка. Когато я свали и отново отвори клепачи, разбра с ужас, че е ослепял.

Ослепял... Тъкмо сега... Тук...

Каам дори не можа да допусне, че виновен за това е блясъкът на снега и морето, огънят на слънцето, преумората. Не. Уверен беше, че е работа само на Келе. Ясно, решил бе да го унищожи. Закъде е сляп ловец, така сред океана, до прегладнелия звяр?

Очите боляха, сякаш вътре в тях цвърчаха живи въглени. Такава страшна, огнена слепота. И такава отчайваща безпомощност!

В същия миг той дочу съвсем наблизко запъхтяното дишане на мечката. Сега пък накъде? Отстъпи крачка назад, втора. Жълтият кожух го догонваше. Трета крачка. Изведнъж кракът му увисна над празното, достигнал края на леда. Каам едва успя да отскочи настрана и сигурен, че там няма вода, притича слепешком. Но се спъна, падна и продължи да бяга, като пълзеше по крака и ръце.

Ръмженето на мечката не се чуваше вече. Добре. Пак ѝ избяга. Но докога? Докога щеше да издържи. И то така. Оставаха му само ушите. Само слухът. Ако чуеше врага навреме, все можеше да се надява за още малко живот — за още някоя минута, някой час...

Каам не усети нападението. Може би бе задрямал, смазан от умора. Опомни се в мечите лапи. Друг път тези лапи смачкваха мигновено костите. Но сега и те бяха изгубили чудовищната си сила.

Само една мисъл се мярна в главата му — това е краят!

Но дори така — той беше храбър ловец, а храбрият не умира без борба. Даже в прегръдката на мечката.

Къде ли е ножът му?

Изглежда беше го изгървал в дрямката си.

Нямаше време да го търси.

В някакво неосъзнато движение, наследен опит от многобройните поколения сурови ловци, той вмъкна юмурука си в гърлото на звяра. Натисна по-силно. Натика цялата си ръка до лакътя.

Изненадана от тая неочаквана съпротива, задавена, мечката опита да го отблъсне от себе си. Но Каам знаеше, че ще постъпи така.

Всички мечки се бият еднакво. Затова се прилепи плътно към косматото тяло. Гърдите му усетиха как сърцето се блъскаше в гърдите ѝ, които се свиваха и разпускаха в мъчителна спазма за въздух. Блъскаше като чук, неравно и пресилено.

Жълтия кожух се хвърли по гръб, превъртя се по корем, затисна го с тежестта на своите шестстотин килограма. Каам усети как изпращяха ставите му, но напрегна мускули и издържа. Не извади ръката си. И когато зверът, вече задушен, агонизиращ, поотпусна хватката си, ловецът напипа случайно ножа до лявата си ръка. Стисна го трескаво и мигновено го заби в косматата гръд, заби го до дръжката точно там, където се бяхтеше сърцето. Заби го още веднъж и още веднъж, настръхнал от ужас и надежда, освирепял. Топла струя оплиска лицето му. Той подложи уста и жадно засмука бликналата кръв.

После не помнеше...

Когато Каам се събуди, Жълтия кожух лежеше върху него безжизнен. Човекът изпълзя с мъка изпод тежкото туловище и извади ръката си. Като по чудо тя бе почти здрава. Всъщност сега след всичко станало какво значеха няколкото дълбоки рани от мечешките зъби?

Пипнешком, без да вижда нищо, Каам разпра корема на звяра и измъкна черния му дроб. После го заръфа лакомо. Знаеше, че след дълъг глад се яде суров дроб. Вековният опит беше наложил обичая, предаван от баща на син. И всеки, който искаше да оцелее, беше длъжен да му се подчини. В тая ледена страна, лишена от растения и плодове, суровият дроб можеше да предпази от страданията на непълното хранене.

И отново заспа. Спа дълбоко, може би ден, може би два дни.

Когато се събуди, той откри с радост, че беше прогледнал. Снежната слепота бе преминала. Морето се плакнеше с пеещ шепот в леда, диамантени рибки се гонеха по вълните, на небето пак грееше тройното слънце.

Каам издяла с ножа от ребрата на мечката две кръгли пластинки, проби им по два тесни процеса на кръст, прикачи ги към едно сухожилие и ги привърза на очите си. Старите му очила от китова балена бяха отишли заедно с байдарката на дъното. Но и тези щяха да вършат работа, щяха да запазят болните му очи от ослепителния блясък.

Ловецът одра мечата кожа и побърза да се завие с нея. Едва сега усети колко е измръзнал. Едва сега усети: че цялото му тяло се бе вкочанило. От заситения стомах се разливаше по вените му топло доволство. Приспиваше му се отново.

Нейде далече, в глухо, забранено за женските моржове място зимуваха самците. Ден и нощ прекарваха само във водата, на топло. Там ядяха, там почиваха, там и спяха, хъркайки басово, отпуснати над вълните като загладени подводни скали.

Неизброими ледени късове пълпеха по морската шир, пръснати в безредни архипелази, понякога се настигаха и се спояваха в обширни бели плата. Тежък ставаше тогава животът на моржовете. Додето траеха мразовете, те разкъртваха непрекъснато с бивни застиващата кора, за да запазят открити, чисти пролуки за дишане. Но след това, след седмица-две, под действието на някакви непонятни сили ледовете отново се разбиваха и моржовете пак заживяваха по-безгрижно.

Стария морж, водачът на мъжкото стадо, напоследък все по-трудно намираще храна. Плитководията, където се въдеха мидите, бяха станали недостъпни, сковани от ледовете. А той помнеше само тях. Ловът не можеше да засити двутонните им тела. Затова самците, особено по-младите, все по-често се отделяха, тръгваха подир Счупения зъб. С него винаги можеха да се нахранят. Все улавяха нещо: я нерпа, я морски заек, я гренландски тюлен. С един удар на здравия си бивен Счупения зъб убиваше настигнатата жертва и я поделеше с другарите си. И какъвто беше буен, неспокоен, жив, винаги откриваше нещо ново.

Този ден, както кръстосваше далеч от стадото, той съгледа изхвърления от морето труп на гринд, кой знае от какво загинал. С тържествуващ зов Счупения зъб заплува към стадото. Другарите му го чуха и се приготвиха да го последват, уверени, че и тоя път няма да ги измами.

Тогава напреде им изскочи Стария морж, готов да връхлети върху този омразен младок, който дръзваше да оспорва властта му, който посягаше към мястото му на водач. Времето на мъжките битки още не беше настанало. Далеч от самките, моржовете живееха в сговор, кротки и примирителни, подчинили се на най-силния. Наистина сега Стария не защитаваше правото си да създаде

семейство, но ако оставеше младия ненаказан, утре той, а навярно и много други щяха да посегнат и на самките му. За него този неспокоен и непокорен самец не беше само един обикновен, вероятен съперник там в Тихия залив. За него той олицетворяваше цялата жестока заплаха, олицетворяваше победоносната младост, която израстваше, надигаше глава, самоуверена и нападателна. Набираното от дълго време раздражение към дръзкия противник, а може би и предчувствието за идващата старост, за немощта и свързаните с нея поражения, изтръгнаха от дробовете му грозни, предупредителни резове.

Но Счупения зъб, уверен в силата си, израсъл сам в неспирна борба против всички, посрещна смело това предизвикателство. На рева отвърна с по-заплашителен рев, на дързостта противопостави още по-безогледна дързост.

Стария морж не беше свикнал с такова незачитане, толкова години поред властвуваше неоспоримо над цялото племе. Забравил всяка предпазливост, той връхлетя отгоре му с дивия устрем на могъщото си тяло. Еднометровите му бивни закачиха врата на противника и отпраха оттам цял парцал от дебелината кожа. Досега винаги побеждаваше така, като нападаше пръв, като не даваше на врага време да се опомни, раздираше кожата му и го оставяше да съжалява за неблагоприятното си.

Но Счупения зъб не признаваше подчинението и стадния ред. Беше израсъл като хищник и си оставаше хищник. За него борбата имаше само един изход — убийство. А той знаеше как се убива. За да живее, беше убивал всеки ден: тюлени, гриндове, морски птици. Знаеше как да замахне с глава, за да впие единствения си зъб в тялото на жертвата, да го намъкне до края, а не само като на игра да одраска кожата. Недъгът, който му попречи да научи как се вадят миди, сега се бе оказал предимство в борбата за живот — единственият бивен прониква по-дълбоко в тялото, тъй като няма другия бивен, който да му пречи.

Счупения зъб стисна челюсти от болка и мълчаливо, тъй както бе свикнал, се стовари върху противника си. Но Стария морж все още имаше верен усет и бързи движения. Ако не бе отскочил навреме встрани, зъбът на младия му враг щеше да пронизе гръкляна му. Сега

той само разпра рамото, разкъса мускулите и под тях лъсна бялата кост.

Раненият изрева от болка, отстъпи назад. Това по законите на моржовете значеше признание на поражението. И всеки победител беше длъжен да спре боя. Всеки. Не и Счупения зъб. Защото той не беше обикновен морж, а морж убиец. Веднъж събудена, страстта му за убийство трябваше да се засити. И ето, той налетя повторно, още поразярен и безпощаден. Замахна с бивена, издигна го над хълбока на бягащия враг. Това навярно щеше да бъде краят на водача.

В този миг всички моржове, които бяха наобиколили противниците със смаяни очи, не видели друг път подобна битка, изведнъж зареваха тревожно и се втурнаха към ледените блокове. Един след друг, по двама, по трима, с неподозирана пъргавина те излитаха от вълните, за да се стоварят с всичката си тежест върху ледовете.

Без да разберат какво става, заразени от стадното чувство, Стария морж и Счупения зъб последваха другарите си и се покатериха пъргаво върху ледовете.

И то тъкмо навреме.

Някогашната орда на Схванатия с младия си водач се втурна срещу им, като лавираше в светкавични зигзаги сред ледените отломъци. Един стар морж закъсна да се качи навреме върху спасителния лед. Косатките го настигнаха тъкмо когато се измъкваше с бивни върху площадката при Счупения зъб и го дръпнаха под водата. Беше стар, слаб — значи излишен. Незаситени, а само настървени от леката плячка, косатките се струпваха пред моржовете, като приплясваха нетърпеливо с опашки. Огнените им погледи святкаха алчно, в някаква демонична злост и ненаситен глад.

Моржовете се придръпваха един до друг, струпваха се един връз друг, уплашени, но не обезумели от страх. Те знаеха — косатките са опасни врагове, по-добре да не се срещат с тях. И все пак — ако се наложеше, можеха да премерят сили. Скъпо щяха да продадат живота си.

Ненадейно sameцът косатка връхлетя с глава върху блока на Счупения зъб. Не успя да го обърне. Ледът беше дебел, устойчив. Едва се поклати. Косатката изостави тази маневра и подхвана втора. Надигна се срещу моржовете, загледа ги с жестоките си очи, защрака зъби. При тюлените това упорито взирание постигаше своето.

Обезумели пред сатанинската настойчивост на този поглед, в някакъв безсмислен инстинкт да дирят спасение винаги във водата, един след друг, като хипнотизирани те се хвърляха сред вълните, сред очакващата глутница.

Срещу моржовете и това коварство остана безуспешно. Те се притискаха един до друг по-плътно, но не губеха самообладание, сигурни в своята недосегаемост.

Дълги часове дебнаха така косатките, отплуваха нейде отвъд ледовете да излъжат жертвите си и внезапно връхлитаха — напразно. Моржовете продължаваха да лежат върху ледените си салове. Чакаха. И друг път хищниците ги бяха измамвали така. Затова вече не се поддаваха на хитростта им. Имаха опит, богат опит, платен с кръв.

И в това дълго напрегнато очакване, сплотени сред общата заплаха, Счупения зъб и Стария морж сякаш забравиха враждата си, отпуснаха се, всеки на своя лед, задрямаха.

Привлечени от друга плячка, косатките най-сетне се запиляха нанякъде, вирнали гръбните си плавници и разпенили водата с мощните си опашки.

Лятото настъпваше бързо, сякаш с часове. Дните нарастваха, нощите се скъсяваха. И то вече не бяха нощи, а някакъв разтеглен сумрак, разточен залез. Докато се скрие слънцето, и току-виж, отново изгряло, запалило небосклона, пръснало върху морето купища жълти макове, които неусетно потъваха, удавени в бистрата зеленина на пробуденото море.

От юг на галещи струи лъхаше топлият вятър. Докоснати от нежната му ласка, снеговете изтъняваха, свиваха се, изчезваха, превърнати в шумни потоци, които се спускаха със звучно шуртене по оголените скали, по нацепените глетчери, по ледените полета. Морето ехтеше от трясъците на разпукващите се ледове, които поемаха отново безкрайния си път по морските течения, освободени от зимния плен. Морето се замъгляше от зеленикавата мътилка на цъфтящия планктон. Из плитководията, в затоплените слоеве заиграваха безброй рояци новоизлюпени рибки. Разлетяваха се птичите орляци, излизаха на брачните си лежбища тюлените. Край бреговете се струпваха полярни лисици, сменили зимните си шуби със сиво-жълта козина, наобиколени от многобройна челяд, гонеха водните птици, катереха се по скалите и опустошаваха гнездата. Подир отстъпващите ледени полета напредваха стада нарвали, белухи, гриндове, китове, тюлени, моржове. Животът отново прииждаше, всеобхватен и непреодолим. Започваше Великото преселение на живота.

Моржиците навлязоха в Тихия залив. Пресрещна ги оглушителната врява на птичия пазар. Пернатите им съседи изразяваха шумно недоволството си от тяхното пристигане. Предчувствуваха, отдавнашен опит им подсказваше това — моржовете не се отказват и от тяхното месо, а могат да примамят насам и белите мечки, които ще опустошат гнездата им. Затова се виеха сърдити на кресливи облаци над залива. Ала моржиците не се смуцаваха от безвредния им гняв. Друго ги тревожеше, много по-важно. Къде бяха самците? Обикновено те идваха няколко дни по-рано, завладяваха семейните площадки,

биеха се за всяко по-удобно кътче, за всяка педя скала и когато се зададяха женените, ги посрещаха с радостни резове. А сега?

Моржиците изпълзяха на брега — по нестопените ледени блокове, по скалистите тераси, върху едрия чакъл — и струпани в неголеми групи, задрямаха, опрели една върху друга зъбати глави. А децата, без да усетят пътя, преминат върху майчините гърбове, се поборичкаха малко, после се свряха до коремите им да бозаят.

Само Острия нокът не заспа. Мъчеше го глад, мъчеше го неспокойният нагон на хищника, който винаги дири, дебне, убива — понявга само от страстта към убийство. Глъчката на шумните ята раздразни охотата му за ядене. Отдавна не бе вкусвал нито птиче месо, нито яйца. Той се потопи в морето заднишком и се спусна да прекоси залива, който лежеше пред него тих и спокоен, без нито една бръчица, загладен като гигантска раковина, по която преливаха всички отсенки на седефа. Най-удобният подстъп към скалните тераси, където гнездяха кайрите, почваше от Скалата на безнадеждните. Разцепени от гърдите му, две спокойни, леко надиплени вълни плъзнаха по загладения сатен на залива, като се раздалечаваха бързо и начупваха в трептящите си бръчки бреговете отражения.

Внезапно Острия нокът съзря голяма сребриста сянка, която пресече пътя му и се шмугна към дъното. Съомга! Той съобрази бързо. Виж! Така може! Заслужава да опита.

Пое дълбоко въздух и се гмурна. Блестящата синева го обгърна в хладната си ласка. Напреде му се надигна в своеобразното си великолепие пищният подводен пейзаж. Почти до повърхността опираха върхарите на гигантските ламинарии, които се простираха в пространни джунгли, докъдето стигаше погледът, а в тайнствените им дебри се съгъстяваха сини заплашителни сенки. Огрявани месеци наред от незалязващото слънце на полярното лято, водораслите асимилираха без почивка, избуяваха с чудовищна бързина и задръстваха плитчините. Такава чудновата джунгла, червено-кафява, почти без зеленина, привидно безжизнена, сякаш осланена от преждевременен мраз, наръсена като истинска, още нестопена слана с прашеца на кислородните мехурчета. Върху широките листа се бяха разположили на бухнали кичури яркочервени водорасли, тъй както обрастват земните гори с къдрави мъхове.

Сьомгата премина ниско над ламинариите, които се разлюляха леко по нейния път и изръсиха като сребърна пара ситните си мехурчета. Без да подозира, че е преследвана, спокойно и уверено рибата свърна към брега. Острия нокът я настигаше леко. Ето, сред сияещия воден лазур изплуваха крайбрежните скали, замрежени от синкава мъглявина. Уплътниха се, наедряха.

Острия нокът се подаде над повърхността, нейде между Скалата на безнадеждните и оградилите я като подводна крепост рифове. Вдъхна и отново потъна да догони жертвата си, която се спусна към дъното на зиналия пролом сред каменните грамади.

Гигантските ламинарии изчезнаха, сменени от гъстите фукуси. Придънното течение люлееше в плавни вълни мехурестите им върхове. Острия нокът усети как водният поток го обвя като силен вятър и го повлече със себе си през тясната клисура, заплашвайки всеки миг да го блъсне в настръхналите зъбери. Увлечена от същата сила, сьомгата се стрелкаше пред него в пъргави кривулици. Мимоходом той зърваше накацали по брега, редки, проскубани фукуси и наред с тях цели полянки пъстроцветни актинии, стада морски звезди и офиури, настръхнали ежове, като кактуси по канарите — чуден, невероятен подводен алпинеум.

Изведнъж проломът свърши. Течението се спусна круто в безшумен, невидим водопад към океанските дълбочини през тъмната просека на водорасловия лес. Пропадна надолу и Острия нокът. Размаха лапи, опита да изплува. Защото въздухът му свършваше. А безшумният, невидим водопад го увеличава все по-надолу през оголеното скалисто ждрело.

Изведнъж напреде му изникнаха тридесетметровите пипала на полярната цианея. Наоколо пърхаха рой малки трески. Щом го зърнаха, те се скриха под двуметровия ѝ чадър и тозчас се заловиха да я пощят от мъничките ѝ паразити. Гигантската медуза сякаш не ги усети, а продължи да свива и разпуска с лениви пулсации розовото си тяло, изваяно от искрящо желе.

Острия нокът дори не се запита защо рибките се криеха сред медузените пипала, сред същите пипала, които след години, когато треските поотраснеха, щяха да ги ловят най-безпощадно. Нямаше време. Течението го блъсна сред пипалата, които мигновено се

сгърчиха, оплетоха го в коварната си мрежа. Очите, носът, устните му засмъдяха.

Повече не можеше! Трябваше да изплува, да диша! Трябваше! Веднага! Гърдите му се гърчеха. Дробовете диреха въздух. Въздух. Той размаха диво лапи, опита да се отскубне. Напразно! Така омаломощен от борбата с течението, нямаше сили да се отскубне от парещите възли. А отгоре чудовищният чадър продължаваше да се свива равномерно, беззлобно, в ужасяващо безразличие.

Никога досега Острия нокът не бе срещал такъв враг — многорък, мек и гъвкав. Пипалата не бяха твърди като акулска кожа, не бяха жилави като мечешки мускули, не бяха остри като моржови зъби. И като че ли точно в мекотата и еластичността се криеше тяхната сила. Те се разтягаха, отстъпваха, огъваха се при всеки негов напън, но не пускаха, не се отлепваха от тялото му. А нямаше време, никакво време. Очите му щяха да изхвъркнат из орбитите от задушаването. Устата му не сварваше да удържи въздушните мехури. Острия нокът заръфа със зъби, задра с нокти. Накъса няколко парливи пипала, а от това устните му пламнаха. След това съвсем неочаквано примката го отпусна. Пихтиестият гигант сякаш проумя, че не е за ядене. В борбата двамата се бяха измъкнали от подводния водопад. Освободен от медузата, Острия нокът излетя нагоре, достигна повърхността и заплува към плитчината, където се плакнеха лениво къдравите ципи на морската салата. Изкачи се върху най-долната площадка, обрасла с морски жълъди, и изтръска кожуха си.

Беше полунощ. Чудна, слънчева, необичайно ясна за този мъглив край. Полунощ в дългия полярен ден. Незалязващото светило висеше ниско на север и обливаше с огненото си зарево оголените скали и нестопените преспи. На юг грееше луната като кръгло бяло облаче. Макар и светло, слънчево, птиците се завръщаха по навик в гнездата и задрямваха, крясъците утихваха. Наставаше кратък покой, след който птичий пазар щеше да се събуди по-шумен отпреди.

Острия нокът изпъзля на по-горната площадка, като кашляше от нагълтаната вода и чешеше в камъните смъдналите си устни. Птиците го усетиха и връхлетяха отгоре му в гракнал кълвящ облак.

Той се свря в най-близката скална ниша, додето премине гневът им. Пред тази лавина от самоотверженост вкусът на пилешкото месо

загуби примамливостта си. При това като че ли и не беше толкова гладен.

Върху утихналата синя шир дремеха айсберги, толкова ярки и релефни, като че ли само едно пресягане е достатъчно да ги докоснеш, релефни и в същото време безплътни в синкавата си прозрачност. Заострените им зъбери грееха във всички отсенки, сякаш излъчваха попилите през дългата нощ полярни сияния.

Недоволен, че кашлицата го издаде на птиците, Острия нокът тръгна към брега. Но спря. Ослуша се. До ухото му достигнаха далечни провиквания. Той се сети. Идваха мъжките моржове.

Откъм брега отвърна като ехо радостният рев на самките.

Острия нокът заплува да ги срещне.

Мученията на приближаващите самци се усилваха — нетърпеливи и радостни. Зададох се първите редици. Най-отпред се носеше Стария морж, размахал лудо плавниците си, следван на няколко метра от Счупения зъб. Понякога Стария се извъръщаше към дръзкия си съперник и изреваваше гневно, после отново забързваше. Ето и брега! Който стигне пръв, пръв заема най-хубавото място. После е по-трудно да го изгониш. Затова водачът искаше да превари другите, да сбере по-голям харем, най-големия харем в лежбището. Като видя Острия нокът, той само изръмжа, но не нападна, както друг път. Сега нямаше време. Отмина към залива, следван от останалите самци. А най-отдире, изостанали километри в морето, се мъкнеха престарелите и болните моржове, които ревяха проточено и жално.

Счупения зъб позна приятеля си, изръмжа дружелюбно, ала не спря, не се отби да се поборят, да си поиграят, както по-рано. Сега и той имаше друга грижа, по-важна, най-важната грижа тук в Тихия залив. Всички бързаха да се сдобият със семейства. Послушен на своя инстинкт, и той трябваше да премери силите си.

Озадачен от неочакваната въздържаност, малко неловко, обиден, Острия нокът заплува подире му.

Боят избухна още във водата. Всеки самец връхлиташе върху първия, който му попаднеше. Забравено беше всичко — другарство, доскорошният нерушим сговор. Сега властвуваше нов закон. Другарите се превръщаха в яростни съперници, които връхлитаха стръвно един срещу друг, всички против всички, размахваха бивни. От мощните туловища провисваше отпраната кожа, рукава кървави

потоци, а битката не секваше. Който свареше да се измъкне от сражението, изпълзяваше на брега и сбираше самките в сблъскани купчини, пазеше ги да не се отлъчат някак и пресрещаше с размахани бивни всеки приближил самец.

Както винаги, Стария морж нагласи семейството си пръв. Беше не само по-силен от другите, не само по-свиреп, не само по-опитен. Имаше и друго — навикът. Дори и сега, в кървавото опиянение, самците не забравяха, че това е той, техният водач. И не дръзваха да се приближават към него, заобикаляха го.

Изведнъж той съгледа Острия нокът, който идваше да се сгуши до майка си. Старата неугаснала омраза отново заискри в кръвясалите му очи. Заискри наследената ненавист към мечешкия род, недоволството от натрапливостта на този нежелан храненик и може би още нещо — нещо, присъщо на родения водач, прозорливост или по-просто, неосъзнато предчувствие за очаквани злини.

Стария се запъти с рев да го прогони. И отново Острия нокът побягна боязливо, както бе свикнал да бяга от дете. Той не беше морж и все не можеше да проумее лудостта на летните им битки.

В този миг от водата изскочи Счупения зъб. С грозен, предизвикателен рев той се замята върху плоските си перки по брега. Водачът се извърна рязко да пресрещне нападението. Двете четириметрови туловища се сблъскаха като оживели базалтови канари. Стария морж не чакаше противникът му да започне пръв, не се канеше като другите, а действуваше светкавично, с опита на много битки. Той замагна с бивни и отпра къс кожа от врата му.

Обикновено това стигаше. След такива рани съперникът тозчас напускаше сражението. Обикновено. Не и сега. Защото сега срещу него стоеше не какъв да е морж, а настървен хищник, който не издаваше никакъв звук, търпеше раните и само диреше сгода да употреби и той единствения си бивен. Да го употреби — но не така, отгоре-отгоре, колкото да съдере кожата. Не. Той дебнеше друго — да забие оръжието си дълбоко, право напред, до венеца, тъй както той знаеше като истински убиец на тюлени.

И този миг дойде. Политнал встрани от неудачен замах, Стария морж откри хълбока си. В същия миг бивенът на Счупения зъб хлътна до основа в слабината му. Раненият изрева от болка, побеснял от тоя подъл удар, отречен от моржовете в борбите помежду им. После се

метна отгоре му диво, приел и той същия начин на бой. Замахна и с отсечен замах заби двата си зъба в гърдите на Счупения зъб.

Острия нокът не издържа повече. При нависналата над другаря му опасност той забрави уважението си към водача. Изрева с такава ярост, че цялото стадо занемя, и връхлетя. Връхлетя тъй, както мечка напада морж, както нападаше досега тюлените, право към тила му, впи остриите си зъби, загриза.

Моржовете замлъкнаха, стаиха се. После се провлякоха към морето, подчинили се на инстинкта, разбуден от този рев, който от хилядолетия е вдъхвал ужас в рода им.

Стария морж разбра. Ето, това бе предчувствувал отдавна, неосъзнато, но уверено, от което се бе страхувал. Беше дошло. Той знаеше, очакваше го с вроденото убеждение, че все някой ден боязливото мече ще издаде нрава си.

С последни сили, изтощен от загубената кръв, която бликаше от многочислените рани, той се изправи, отблъсна двамата противника и се провлече към водата, побягна позорно. За пръв път в живота.

Вирнал високо муцуна, Счупения зъб оповести с тръбен рев победата си. После се намъкна сред завладения харем, готов да пресрещне всеки нов съперник. Две млади моржици се заловиха да ближат раните му, а той стоеше сред тях с изпъчена еднозъба глава и ревеше към всеки самец, който приближеше площадката му.

Стария морж едва се домъкна до Скалата на чакащите, до самите вълни, отпусна глава настрана, за да не му пречат дългите бивни, и задиша трескаво. Кръвта продължаваше да ручи. Един по един край него се струпваха други окървавени моржове, изгубили засега борбата, но още не загубили надеждата да се вредят и те сред щастливците в Тихия залив. Ако не днес — утре, ако не утре — догодина.

Който видеше сега Сцепената устна, трудно би познал в тая свирепа хищница някогашното палаво мече. Малката рана от падането в естествения парник на жълтите макове при гонитбата с Острия нокът се бе превърнала в грозен белег, който оголваше зъбите ѝ в заплашителна гримаса — винаги, в гняв и в доволство.

Стъпила здраво върху най-ниската тераса на айсберга, протегнала муцуна към брега, прегладняла от дългия път, тя диреше място, където да отседне, да се нахрани, а после отново да поеме неспирното си скитничество подир тюленовите стада.

А над нея се възправяше в цялото си величие плаващата планина като изваяна от кристален бигор, блеснала във всички цветове на дъгата, наядена в грейнали пещери и надрана от плитките ровини на ручеите, които се стичаха от светналите зъбери. Масивната ѝ основа, все така надълбана от засенчени понори и бездънни тунели, се губеше в мъглявината на водните слоеве.

Морето едва се полюшваше, бистро, някак нереално към плитчините като лъскава резедава пара и тъмно, плътносино във вътрешността, осеяно с белите кервани на понесените от теченията ледове. На изток се възвишаваха като облачни пирамиди далечните планини със запълнени от глетчерите клисури и заоблени от преспите зъбери. Огрени от ниското слънце, те светеха в бледорозови краски, които неусетно преливаха с леки акварелни полутонове към лилавите сенки на падините. Облаци птици се виеха пред близкия скален нос, нависнал над морето, сякаш отсечен с някакъв исполински замах.

Сцепената устна преглътна. Птичи пазар — това значи яйца, месо!

Без да бърза — всъщност гнездата нямаше да избягат, — тя се хлъзна сред вълните. Размаха яките си лапи, същински весла с опънатата между пръстите ѝ плавателна ципа, и заплува към носа.

Първи я усетиха кайрите. И тъй трябваше да бъде. Техните деца едва сега напускаха гнездата и се хвърляха от скалите направо в морето, където щяха да прекарат още дълго време, преди да усвоят

изкуството на летенето. Тази година пролетта закъсня. Птиците бяха снесли яйца в снега, измътиха ги в снега. Но добре, че все пак дойде. Защото понякога се случваше цяло лято заливът да не се размрази. То се знае, закъсня и мътенето, и излюпването, а ето сега — и влизането на малките в морето. А всяко закъснение криеше смъртна опасност — по брега се натъкмяваха моржовете и тюлените, след тях пък се домъкваша мечките, вездесъщите, най-опасните — и във водата, и на сушата, и по стръмните скални корнизид, навред.

Кайрите се нахвърлиха дружно отгоре й. След тях се спуснаха кормораните, трипръстните чайки, буревестниците, налитаха да я кълват, да дерат очите й — шумни, кресливи, досадни. Мечката се гмурна под водата да се отрве от тях. Но когато изплува, разтревожените птици отново я нападнаха. В суматохата кайрите поведоха навътре в морето децата си с нетърпеливи подканвания.

Наляво лежеше Тихия залив, огледалнолъскав, отразил като обърната рисунка каменистия бряг и плуващите по небето облаци, а надясно в далечината, отвъд базалтовия нос, блестеше крайт на гигантския глетчер, отвесна кристална бариера, пламнала от слънчевите отблясъци в хиляди разноцветни огънове. Понякога от снагата й се откъртваха с грохот нови айсберги и плаваха по синия безкрай, още девствено блестящи, ненагризани от вълните като отломъци от исполински елмази.

Сцепената устна достигна брега, като ту се гмуркаше, ту изплуваше и без да се отръска, запълзя нагоре по засипаните с гуано скални тераси. Птиците закрепяха още по-яростно, налетяха по-стръвно.

В този миг носът й улови миризма на моржове. Очите й светнаха, устните оголиха зъбите. Нетърпелива, прегладняла, тя вторачи поглед в Тихия залив. Толкова моржове! Във водата, по ледовете, върху чакълестия бряг, тяло до тяло, положили зъбати глави върху гърбовете на съседите си. Първият й порив я насочи към тях — да се спусне въз водата, да заплува натам, без да се бави. Веднага. Но тя успя да се въздържи. Съобрази бързо. Във водата нямаше изгледи за победа, не можеше да се бори с това множество яки бойци с дълги бивни. Щом я усетят, те ще наскачат в морето. А там знаят да се бият, особено майките с деца. В миг ще я обградят, ще зареват с гръмовитите си

гласове, ще размахат жълтите си зъби ками... И всичко ще бъде напразно.

По-добре друго, по-разумно, по-смислено.

Вярна на своя хищен инстинкт, натрупал опитността на безброй поколения убийци, Сцепената устна се върна назад, все покрай брега на съседния залив. Вятърът духаше отсреща и отвяваше нейната миризма. Така незабелязана, скрита, тя щеше да прехвърли канарите, които ограждаха Тихия залив от север, щеше да се прокрадне в гърба им и тогава...

На сушата моржовете не са толкова опасни.

Сцепената устна се прокрадваше търпеливо през заледените скалисти зъбери, като се придържаше все към снеговете, сред които бялата ѝ козина изглеждаше невидима. Прокрадваше се с алчно светнали очи и тръпнеш нос, възбудена от мириса на моржовите тела, от подлудяващата близост на толкова месо.

Изведнъж тя подуши още нещо. В следния миг съзря Острия нокът.

От муцуната ѝ се изтръгна сподавено изръмжаване. Радостно — тревожно.

Месо! И самец! Другар!

Оранжевото слънце, разкривено до неузнаваемост от мразовития въздух, наближи кръгозора, като се спускаше плавно по полегатата си орбита. Цялото море оживя в топлите тонове на идващия залез. По вълните лумваха виолетови и алени пламъци. Морските изпарения заприличваха на розов дим над тлееща жарава. Тогава, добило цвета на току-що изкован бакър, слънцето се търкулна по неясната, размазана ивица, която загатваше границата между водата и небето, и се скри зад черния силует на далечния айсберг, като го откри още по-величествен в пламтящия си ореол. После отново заплува нагоре. Само за няколко минути вечерната заря се сля с утринта и почна новият ден.

Улисани в лова на калкани, писии и морски лисици, нарвалите не усетиха приближаването на косатките. Когато чуха зловещите провиквания и шумните плясъци на опашките им, вече беше късно.

Късорога нададе тревожния си призив и поведе стадото. Но в изненадата другарите му не свариха да се подредят, малките се засуетиха в дирене на майките, запищяха уплашено. Настана суматоха. А в природата всяка непредпазливост се плаща, плаща се с кръв и с живот.

Когато косатките настигнаха безредно бягащото стадо, самците нарвали изостанаха назад да прикриват отстъплението, стъкмиха се за бой. Ала сега коварните хищници измениха неочаквано стратегията си. Половината се изтеглиха вдясно, половината — вляво, и додето жертвите се досетят за плана им, косатките затвориха кръга.

Първите нарвали се врътнаха назад, после наляво, надясно — напразно. Обградени бяха откъдето. А сега? Смразени от ужас, те спряха, сблъскаха се, сякаш така, опрени един в друг, можеха да се спасят.

Късорога изпищя последната си заповед и самците покорно се строиха в кръг около женските и децата. Пригответе се за решителното, но уви! — по начало загубено сражение. Бивните им бяха остри, но косаткините зъби — още по-остри.

Водени от младия самец, хищниците се въртяха в замайкаваща спирала около обречените жертви, стягаха спиралата дори до

върховете на нарвалските бивни, отскачаха пъргаво назад и отново почваха да обикалят с войнствените си подлудяващи писъци.

Единични нарвали, замаяни от тази бесовска въртележка, обезумели от ужас, забравили другарство и ред, неочаквано се стрелваха под вода в безсмислен опит да спасят поне себе си. Ала зорките нападатели мигновено ги свършваха.

Късорога изрева. Така не можеше. Трябваше да се пробие обсадата. Никой не знаеше кога ще спре това сатанинско хоро, кога хищниците ще се врежат в стадото, кога ще започнат кървавия си пир. Затова, без да се колебае повече, той се хвърли срещу озъбения жив обръч. Бивенът му попадна на място. Косатката, която му се изпречи първа, потъна в бездната с промушени гърди. От цъфналата ѝ рана избликнаха рояк окървавени въздушни мехури.

Но в следния миг пет-шест хищника връхлетяха отгоре му.

Острозъбия видя ужасяващия край на съперника си. Видя как цялото стадо обезумя при загубата на водача, как обърка реда си. Самците забравиха дълга си. Още секунда — и паниката щеше да пръсне другарите му, да ги хвърли в безпощадните щракащи челюсти. Така без водач, отчаяни и обезверени, бяха обречени на сигурна гибел. Нужен беше водач. Всеки миг беше скъп.

Изведнъж в гърдите му трепна нещо, събуди се забравеният, но не угаснал напълно спомен за минали обязанности. Събуди се, изправи беззъбата му глава, засвятка в малките очи. Спомен за стари задължения — спомен на водач.

Сега нямаше друг водач! Само той! Само за няколко мига. Защото водач сега не значеше власт, не значеше самодоволство, опиянение от мощ. Сега то значеше едно — дълг...

Нагонът за водене, за саможертва удави всичко друго — инстинкта за самосъхранение, страха, целия свят. Водач — само за няколко мига! Но водач!

И ето, гласът му отново протръби, както някога, повелително и властно, раздра водния простор. Нарвалите трепнаха, познаха го. Надеждата блесна в очите им. Надежда и воля за борба! И воля за живот! Мъжкарите заеха отново бойните си постове. Настръхнаха, ободрени от този дързък призив.

Острозъбия полетя в див порив напред. Полетя тъкмо срещу самеца косатка. Дали беше преценил разумно, обмислено върху кого да излее ненавистта си или простият случай сам го изпречи насреща му? Той се стовари с цялата си тежест върху изненадания враг, премерил до сантиметър решителния си удар, там, в единствения орган, който можеше да уязви със своя осакатен бивен. Стовари се върху очите на косатката. Изкърти едното, после другото. Пръсна ги. Ослепи го.

От уплаха и болка, изтръпнал сред захлупилия го мрак, самецът косатка заскимтя неистово. Няколко нарвала връхлетяха отгоре му яростно и го намушкаха с роговете си.

Кръвожадната му шайка се стъписа, обърка се. Косатките разбъркаха реда си и се струпаха около стенещия си повелител, смутени и неразбиращи.

А Острозъбия, опиянен от победата, от силата си, от сладостта на саможертвата, продължаваше да се мята, да напада, да обърква враговете.

Най-сетне една косатка успя да отръфа къс от гърба му. Друга впи зъби във врата му, трета — в опашката. Четири, пет, десет! Увиснаха по хълбоците му, заглосаха настървено — от глад, от овладелия ги смут, от безсилна ярост.

Оказали, се по чудо на свобода, нарвалите подреждаха строя си и побягваха надалеч.

Нима косатките щяха да ги пуснат, без да ги преследват?

Нямаше кой да ги поведе. Бяха останали без водач, с някакъв стенещ страхливец начело.

Последното нещо, което видя Острозъбия, беше бягството на племето му, последното нещо, което чу — радостните възгласи на спасението.

Само няколко мига водач — най-сладките мигове. Те заслужаваха всичко...

После припадна мракът — пълният мрак и пълната тишина.

Каам не можеше да заспи. А защо? Какво го мъчеше? До този миг, смазан от умора, от глад и от ужас, той не усещаше нищо друго. Едва сега, след като се наспа, след като се нахрани, той разбра, че това беше жаждата.

Жаждата!

Откога ли не бе пил вода? Три, четири, пет дни? Никога не бе издържал толкова. Устните му се бяха напукали от сухота, гърлото пареше. Усещаше тялото си съсухрено, сякаш из него бликаше не течна кръв, а каша.

Той разгледа ледения блок. Не ставаше. Беше морски лед, синкав, плътен като стъкло. Без никакъв сняг. Каам беше попаднал върху преобърнат лед, откъртен от плитчините. По повърхността му още се държаха прилепени мидени черупки и чакъл.

А това? Цяла риба, която се виждаше през прозрачните слоеве, превърната и тя самата в ледена бучка. Не е могла да избяга в дълбокото, когато студът е сковал водата. Но нищо. Тя щеше да се мъкне дотогава, докато топлите течения разядат кристалния ѝ затвор, докато размразят и нея, докато я освободят от ледения плен. Тогава щеше да се съживи и да заплува отново, сякаш нищо не е било.

Защо и хората не могат така? През зимата, когато изчезнат моржовете и тюлените, да се зарият в снега, додето преминат виелиците и мракът, и да се размразят отново, когато пак се подаде слънцето, когато към брега отново доплува морският дивеч? Защо не може?

Каам полежа още час-два. Повече не издържа. Почваше да се унася, да бълнува от жажда. Ето, пред него лежи цяло езерце вода за пиене. Най-бистрот езерце. Той пълзи към него, пълзи все по-бързо, все по-нетърпеливо, а езерцето изтегля назад водите си, изтегля ги почти от допрените му устни...

Каам се сепна. Не можеше повече. Довлече се до края на леда, загреба с шепа морска вода и пи. Пфу! Такава неприятна, горчиво-

солена, блудкава вода! След няколко минути усети, че му прилошава. Не уталожил жаждата му. Напротив, разпали я, задъха го.

Той откърти късче лед и го засмука. Надяваше се хладината да поуспокои огъня на сухото гърло. Но го захвърли тоз час погнусен. Ледът имаше същия противен, гаден вкус.

Нима и това? Нима трябваше да се спаси от толкова прекеждия — от акулата, от глада, от моржовете, от мечката — само за да загине ей тъй, безславно, като престарял морж върху леда?

Проклети Келе!

Зле си отмъсти ти! Ясно, не прощаваш! Не забравяш!

Смърт от жажда! Смелият ловец Каам да загине от жажда. Да загине за вода сред цял океан вода.

Но дали и това е най-страшното? Дали не го очаква друга, по-жестока участ? Старите хора говорят за „тера̀к“ — човеци, отнесени от ледовете, полудели, онемели, обрасли с косми, заприличали на мечки, които се примъкват към човешките жилища, крадат месо, събарят ярангите, пробиват байдарките.

Той, смелият ловец Каам да се превърне в тера̀к, в слуга на Келе!

Изведнъж Каам се изправи. Едва сега забеляза, че единият блок, който плаваше зад него, е с по-белезникав цвят, различен от другите. Не се мамеше. Глетчеров лед! Сладък лед!

Дотам имаше двадесет метра, не повече. Ако му беше под ръка ремъкът с куките, можеше да го достигне, да го притегли. Но сега...

А ледените блокове се носеха по океана плавно, неусетно, без да се приближават, без да се отдалечават, привързани един към друг от невидимите нишки на течението.

Как да го достигне?

Нещастникът впери алчен поглед в белия леден отломък, прехапа устни. Защо трябваше да загине така, на двадесет метра от толкова много сладка вода? Защо?

Той скочи.

Вятърът!

Каам грабна кожата, опъна я като ладийно платно. Спомни си, че веднъж така се спасил баща му. Отвлечен с леда, той разперил дрехата си и вятърът го върнал на брега.

Отначало не се забелязваше нищо. Двата ледени къса сякаш стояха неподвижни. После разстоянието помежду им като че ли взе да

намалява. Или само му се струваше така. Искаше му се. Но не! Намаляваше! Бавно и незабележимо. Доближаваха се! Още! Още!

Слънцето се въртеше по небосклона, а Каам продължаваше да опъва мечата кожа, изправен, стегнал цялата си воля, изтръпнал от студ и напрежение, като жива мачта.

И ето, вятърът се усили. Ледената ладия заплава по-бързо. Достигна белия лед, докосна го. Каам го привърза набързо с червата на мечката, наведе се и откърти с ножа си едно неголямо парче. Напъха го настървено в уста.

Такава сладост! Такова блаженство!

Изсмука го, грабна друго. Усети как се съживява.

Тогавя се надигна. Затропа по леда. Заигра. Беше победил и духовете на жаждата.

А може би те вече го бяха оставили. Бяха се смиили. Дори злият Келе уважава смелите.

Обнадежден, получил нови сили, той се наведе по корем и задълба с ножа си сладката буца. Дълба, стърга дълго, часове наред, докато успя да откърти един по-голям къс и да го отърколи до себе си. Метна отгоре му кожата да не го грее слънцето и се залови за нов къс. Успя да го откърти по тъмно. Високо горе засия Побития кол, а около него се завъртя отново като привързана Пясъчната река, Млечния път.

Каам се зави в мечата кожа и заспа.

На заранта продължи. Цял ден само това прави — пренася до себе си по-големи и по-малки отломъци от сладководния лед.

Едва на третия ден примъкна всичко.

Отдърхна си. Беше спасен. Имаше вода, имаше месо, имаше кожа. Вече можеше да помисли и за връщане. Вече можеше да се откопчи от омагьосаното течение, което го връщаше нататък, към преобразования Келе, към Моржовия страж. Имаше платно.

Каам натрупа домъкнатите ледени буци в невисок зид, закрепил в тях огризаните ребра на мечката и опъна кожата. А той се натъкми на завет от другата страна.

Вятърът подкара плаващия остров. Другите ледове изостанаха назад, понесени отново към север. Каам вече плаваше на юг.

На Юг! Към дома!

Но връщането излезе дълго, много дълго. Бавно се пътува така, с опъната кожа върху голям леден блок. Минаваха дни и седмици, а

Каам все се взираше напред да зърне суша. Взираше се напразно.

Понякога препречваха пътя му върволици от ледени грамади, повлечени от други течения. А той не спираше, плаваше все напред. Връхлитаха бури и виелици, настъпваше безветрие, затисваха го непрогледни мъгли. Каам изчакваше попътния вятър и отново опъваше кожата.

Сладкият лед се привърши, по-право стопи се, нагрисан от надигналото се слънце. Остана само една буца, но и тя, макар че я криеше грижливо под кожата, се топеше отчайващо бързо. Намаля и месото. А като че ли по-бързо от тях се смаляваше леденият блок. Потъваше все по-дълбоко. Вълните все по-често преливаха през бреговете му. И един ден се преполови с трясък. Каам едва успя да прескочи пукнатината, за да попадне върху тази половина, където останаха кожата и сладкият лед.

Оттогава не се отдели от тях. Сега олекналият блок заплава по-бързо. И ето, най-после Каам съзря сушата. До вечерта достигна натрупаните ледове, които ограждаха брега.

Той метна кожата на гръб, надигна нестопената сладка буца и скочи върху най-близкия лед. От него се прехвърли на втори, на трети. Те се люлееха, блъскаха се, катереха се един връз друг, надигани от вълните. Каам падаше, ставаше и пак се втурваше напред. Но не изпусна животворното ледено късче. Брегът все още беше далеч. Ако духнеше оттам вятърът, нещастникът можеше, пак да се озове сред океана. Затова не смееше да остане без вода.

Достигна здрава земя едва призори. Местността беше позната. Ярангата му щеше да се види, ако превалеше отсрещния рид. Каам тръгна бързо нататък. Ето, още малко! Още десетина крачки и тя ще се покаже.

Той спря. Не посмя да направи тези десет крачки. Какво ли щеше да види? Та той се губи толкова време, кой знае откога — две, три, четири седмици. Остави близките си умиращи. Нима се надяваше да ги завари живи? И защо ли се връщаше въобще?

При все това тръгна. Дори затича.

А това? Възможно ли беше? Неговата яранга — здрава, непокътната. Пред нея човек, припича се на слънце! Баща му! И глъчка! Детски говор! Край брега върви жена му. Влачи убит тюлен. Край нея подскачат децата.

Каам се втурна надолу задъхан. Изправи се напреде им мълчалив. Жена му изтърва ремъка, с който теглеше тюлена. Загледа го смаяна. После радостта смени изумлението в очите ѝ. Децата в първия миг се потулиха зад нея.

Нямаше прегръдки. Нямаше нежности. Обичта им беше сурова, като целия им живот. После всички заговориха вкупом. Никой не слушаше другия. Спряха, разсмяха се.

Каам грабна ремъка и повлече тюлена. Чак в ярангата успяха да си разправят всичко, което бяха преживели в раздялата. Чакали го два дни. Не се върнал. Тогава жена му излязла към брега. Храната идва от морето. И наистина намерила. Намерила изхвърлен гринд, голям, черен делфин. С него преживели криво-ляво до идването на тюлените. Няма що, тя взела харпуна и тръгнала на лов. Отначало било трудно. После свикнала. Сега, щом мъжът си е тук, ще стане още по-хубаво. А той? Какво е преживял той?

Каам махна с ръка. И за това има време. Ще им разкаже всичко. По-напред да хапне нещо. Да ги погледа.

Колко беше хубаво дома, сред близките!

И тая сладост — да гледаш как гори екки, как свети и топли! Топло и сигурно!

После той почна да разправя — за бурята, за акулата, за ледовете. А когато заговори за бялата мечка, която го нападна ведно с моржовете, разказът му премина в шепот. Духовете се споменават само шепнешком.

Така се роди още една легенда — легендата за Моржовия страж.

Острия нокът изплува до Скалата на безнадеждните.

Престарелите моржове го изгледаха с воднистите си ириси, без да мръднат. Останаха неподвижни. Отгоре от скалите птиците го усетиха и се разхвърчаха тревожно.

Внезапно силни резове го накараха да обърне глава. Отсреща, върху Скалата на чакащите почваше нов бой. Самотните самци гонеха някакъв едър морж, преследваха го донякъде и го оставиха.

А на брега в Тихия залив животът се бе успокоил. Мъжките битки бяха привършили, победителите се пъчеха сред харемите си и само изрядко, когато някой недостатъчно надран младок ги приближеше, семейните самци, сплотени сега в общото си щастие, се спускаха да го прогонят дружно.

Ето Счупения зъб! Ето малко настрана и Кривата перка! Ето всички моржове!

Той ги познаваше по цвят, по големина, по миризма, по нрав. Едни лежеха по корем, други на хълбок, трети се търкаляха по гръб, чешеха се със задни лапи, а сред тях кацаха чайки и събираха изронените моржови въшки, най-досадните мъчители на моржовото племе.

Нейде отдалеч, откъм хълмистата тундра, се носеше на леки вълни ароматът на треви и цветя. Но щом се променеше вятърът или слънцето се затулеше зад облак, отведнъж лъхваше хладината на морето, наситена с дъх на водорасли и плаващи ледове.

Прибоят клокочеше под краката му, птиците крещяха прегракнали, ревяха моржовете — привична, делнична глъчка на крайбрежието. Несмущавана, спокойна.

Толкова покой!

Пред него нацепените скали се подаваха над водата в безредни архипелази от причудливи островчета и полуостровчета. В падините между всеки две вълни се зъбеха опасни, остри рифове. Синееха се живописни фиорди ту плитки, задръстени с люшкани от вълните водорасли, ту по-дълбоки, тъмни, с отвесни, сякаш бездънни стени. Те

кривуличеха, препречваха пътя на прибоя в назъбени вълноломи, другаде заграждаха цели лагунки, наредени една над друга в причудливи стъпала.

Вълните прииждаха, сякаш цялото море се бе устремило към брега, ала щом го доближеха, неочаквано се издуваха, изкорубваха се и връхлитаха с грохот. Пресрещаха ги първите подводни зъбери, раздираха атлазената им кожа и оттам изригваха цели гейзери. Но вълните, не усетили дори тези бели рани, продължаваха напред, сгромолясваха се върху надводните скали, изплискваха нови бисерни фонтани ту тук, ту там, а пяната се хлъзваше подире им като чудновата бяла кръв. Най-сетне раздърпани, омаломощени, те достигаха скалния масив. Там — нов, последен взрив. През тесните процепи водата нахлуваше нагоре, по стъпалата, в странни обратни водопади, запълваше лагунките. Чак тогава, изгубила устрема си, тя се отдръпваше назад уморена, за да се слее с идващата вълна, да поеме нейната сила за другия пристъп, а лагунките рукаха надолу в безброй нови водопадчета с плясък и шуртене.

Моржът, когото прогониха чакащите самци, бавно доплува до Скалата на безнадеждните, опита да се изкатери върху ѝ, но не можа, а се простря така наполовина на сухо, наполовина във водата, като дишаше неравно и тежко. На тила му зееше разкъсана рана.

Острия нокът го позна — Стария. Затова се приготви за бой. Оголи челюсти и изръмжа, ала моржът сякаш не го чу. Лежеше и пъшкеше, достигнал последното стъпало в моржовото поприще — Скалата на безнадеждните. Всичко друго, каквото и да дойдеше, щеше да бъде по-добро.

А в дълбочината под него, сред синия начупен блясък се белееха купчините моржови зъби, трупани в този природен мавзолей от стотици години.

Внезапно грозен рев огласи залива, блъсна се в крайбрежните скали, забоботи, удесеторен като гръмотевица. Острия нокът се обърна рязко. По брега тичаше бяла мечка, а моржовете се хвърляха в ужас във водата един подир друг, докато цялото лежбище опустя.

Уви! Не цялото!

Един морж, по-муден от другите, куц, със схваната лапа, изостана назад и мечката връхлетя отгоре му.

Острия нокът нямаше време даже да изреве. Метна се от десетметровата скала направо във водата и с всички сили заплува към мястото на боя. Но когато изскочи на каменната площадка, Кривата перка вече не се нуждаеше от помощта му. Затиснала с ноктестата лапа едрото ѝ тяло, Сцепената устна я разкъсваше лакомо, с доволно, заситено ръмжене.

Побеснял от гняв, от отчаяние, Острия нокът връхлетя диво. И ако насреща му стоеше някой мечок, щеше да го убие на място, щеше да го разкъса на части.

Но сега... Сега с трупа на Кривата перка пируваше мечка.

Изведнъж в него заговори друг глас — заговори неписаният, негласен закон на племето му, просмукал цялото му мъжко същество. Никой самец няма право да нападне самка. Заговорил беше най-мощният инстинкт на дивото му сърце.

И ето, той ръмжеше отстрани, заканваше се ту заплашващо, ту жално. Почваше да скимти и да се моли, опитваше да отвлече убийцата, да я отстрани от тялото на Кривата перка. После яростта отново замъгляше очите му и той беше готов да се хвърли и да я стисне за гърлото, но само едно нейно движение, едно измъркване го обезсилваше, сковаваше го, свързваше го в някакви непознати до днес безволевост и примирение.

От водата гледаха слисани другите моржове, ревяха заплашително, ала все не решаваха да излязат на брега, да напуснат стихията си.

Позаситила глада си, Сцепената устна поглеждаше ласкаво силния самец, без да разбира гнева му, и с нежно изръмжаване го подканяше да се нареди до нея, да се нахрани и той. Месо имаше много, дори двамата да преядат — пак ще остане.

Снегът рукна изведнъж. Изплували неусетно над тундрата, облаците само за няколко минути затиснаха света, оловносиви и заплашителни. И толкова ниски, като че ли опираха върху скалите. Гъст и мокър, снегът прибули далечината в плътна трептяща мрежа. Засипа каменните тераси, засипа и накацалите птици, а на моржовото леговище натрупа половин метър сняг. Застла с бялата си покривка недоогризания труп на старата моржица, избърса алените петна от кръвта ѝ. Скри под невинната си белота кървавата драма.

Уталожила глада си, мечката си тръгна с тихо, мамещо мъркане. Подчинен на този непреодолим зов и в същото време вледенен от скръб, с тъжно, болезнено скимтене, като се обръщаше при всяка крачка назад към нарастващата бяла могила, Острия нокът я последва.

Снежната виелица ги погълна, скри ги зад неспокойната си завеса.

Недалеч от Тихия залив край устието на тесния фиорд, проврял се в блестящосиня кривуличеста ивица сред нависналите скални грамади, дебнеше схванатия sameц косатка. С течение на времето той усещаше как се възвръщаше подвижността на скованата му опашка. Организмът му сам се справяше с бедата, изтласкваше навън заседналия в гръбнака куршум. Все по-често и по-често той успяваше да настига бягащите жертви и това изпълваше хищното му сърце с жестока наслада. Миналото сякаш се връщаше — спотаеното, но незабравено минало на кръвожадните набези, на нескончаемите победи, на преситения стомах. Той се превръщаше отново в някогашния вдъхващ ужас хищник — дори по-страшен, многократно по-опасен, въоръжен с опита и хитростта на дългото страдание, на неописуемо жестокия опит, който бе издържал в борбата за живот, в тази невероятна борба, сред която бе оцелял.

Сила и коварство — споени в едно, взаимно допълващи се — това беше сега Схванатия. И още нещо — още по-ненаситна лакомия отпреди, сякаш бързаше да навакса всичко, що бе пропуснал досега, що бе изгладувал. Беше се превърнал в ужас за цялото крайбрежие. Някогашният жител на откритото море беше разбрал, че край брега има повече храна: тюлени, моржове, белухи.

Възвърнал донейде бързината си, той не бе забравил това, което бе придобил по времето на своята немощ — изкуството да се прокрадва към жертвата незабелязан, безмълвен като сянка, като някакво зло, ненаситно привидение. И винаги с успех. А когато не можеше да хване жива плячка, знаеше към кои заливи теченията изхвърлят труповете на умрелите водни обитатели. Живееше наистина тежко, но живееше. А това беше най-важното.

Тази беше последната му хитрост.

Притулен в джунглата на избуялите ламинарии, натруфени с новата си пролетна премяна, той дебнеше търпеливо цяла нощ. Очакваше да дойде плячка, както вчера, когато прегради пътя на безгрижно влезлия във фиорда морски заек. Глътна го наведнъж, но не

можа да засити глада си. Какво значеше един тюлен, та бил той едър и тлъст, когато, за да се нахрани, му бяха нужни поне десет тюлена? Затова дебнеше и сега с безшумни помръдвания на плавниците, вслушваше се да чуе още отдалеч идването на някаква плячка, която да позасити глада му. Готвеше се навреме да я пресрещне.

Утрото се надигаше бавно откъм изток, като обливаше мастиленото море с хладен, сив светлик. Вятърът гонеше нощните мъгли към сушата. Мръсносивите вълни, лъскави като шлифовано желязо, се събуждаха и тежко, някак лениво приплясваха в брега. Проточваха кристалните си пипала из тесните процепи между скалите, клокочеха и се плакнеха над разлюлените фукуси.

Новият ден настъпваше и в морските недра. Синкавата, наглед матова светлина попиваше все по-дълбоко и гонеше тайнствения синьо-черен мрак от водорасловите усои. Запрелитваха орляци риби, запърхваха на място с прозрачните си ветрилца морски кончета и игли.

Тогава Схванатия чу тревожни подвиквания на белухи. Размаха опашка и се втурна да пресече пътя им. Нападението му беше тъй изненадващо, че нещастните едва свариха да кривнат встрани. Но все пак едно животно не успя да разбере какво става и хищникът впи челюсти във врата му. В следния миг отзад връхлетяха овдовелите косатки, изоставили в морето ослепения, скимтящ от болка, безполезен самец. Дълго време го бяха чакали те, надявайки се да ги поведе, ала накрай гладът бе надделял и те се бяха спуснали без него след белухите.

Глутницата разкъса набързо жертвата си и се спусна подир другарките ѝ.

Схванатия зае мястото си на водач, зае го естествено и без двоумение, сякаш нищо не бе станало, сякаш всичко изживяно бе само някакъв лош кошмар. В широките му гърди огромното хищно сърце затупа с нова радост. Той изпусна незабравения боен призив на водача и поведе шайката си. Поведе я не така стремглаво, както в миналото, а спокойно, уверено, като спираше и се ослушваше в гласовете на бягащите.

Повярвали, че са се спасили с цената само на една жертва, белухите забавиха ход, почнаха пак да надигат бели глави над водата и да мучат.

Този миг чакаше Схванатия. С част от косатките той се спотаи сред вълните, а останалите връхлетяха шумно върху успокоеното стадо, пръснаха го и го подгониха към засадата. Схванатия издебна търпеливо, докато една белуха, неподозираща нищо откъм най-тихата страна на морето, се стрелна към него.

И нейната участ бе решена в една минута.

После цялата орда се юрна след бягащите белухи, които се носеха през вълните, обезумели от страх пред стръвната настойчивост, с която хищниците ги следваха неотлъчно.

Отвред сияеше, заслепяваше очите невероятната белота на снега, девствено чиста, ненапращена, неопетнена — каквато може да се срещне единствено там, в безкрайните северни простори. Тържествена белота, някак измамно радостна като химн без начало и без край, облъхнат от междузвездния мраз и застинал в кристалните съзвучия на снежните кристалчета.

Острия нокът се мъкнеше след мечката смутен, раздвоен между двата порива, които се бяха вплеели в жестока схватка и разкъсваха до болка дивото му същество. Мъжкият инстинкт го влечеше безволно натам, накъдето го поведеше бялата мечка. А в това време другият подтик, придобитият навик през целия му живот, го дърпаше назад, при моржовото стадо, при другарите.

Неочаквано мечката, която досега го мамеше навътре към сушата, сякаш склони, поддаде се на неговия стремеж към морето. Тръгна подире му. И колкото приближаваха брега и моржовата глъчка, толкова по-охотно го следваше тя. Двамата прехвърлиха хребета, който затулваше залива. Напреде им се ширна безбрежното море. Синьото му сърце биеше ритмично, неудържимо и вечно, затуптяло някога в тайнствената дълбочина на хилядолетията и обречено да тупти до последния ден на битието. В блеснали, догонващи се гънки вълните налитаха върху брега, отмервайки с шумните си плисъци неспокойния му пулс. По течението плаваха неголеми ледени блокове като лениви белухи, сред които преминаваха в тържествения си марш надменните красавици — айсбергите, и ръсеха снопове пъстроцветни светлини, пречупени в неравните ръбове на стъклените им ломове.

Моржовете лежеха събрани по семейства. Ту тук, ту там някой се измъкваше тромаво до брега и се хлъзгаше във водата. Известно време отгоре можеше да се проследи плавния му подводен полет, после тъмното му тяло се стопяваше в синкавата мъглявост на дълбочината.

При вида на своите другари, сред които бе израсъл, с които бе делил радости и тегла, с които бе играл и се бе сражавал срещу

враговете, Острия нокът нададе към басов рев. Поздрави ги с гръмовния поздрав на моржовото племе.

При този рев няколко моржа надигнаха глави, после отново ги отпуснаха безгрижно. Познаха го.

Острия нокът заслиза нетърпеливо по каменистия сипеи край шуртящия поток. Насред път спря и изрева отново. Това не беше просто рев без причина и без смисъл. На моржовия език той означаваше предупреждение. Острия нокът предупреждаваше, че идва свой, а не враг, издаваше радостта от завръщането си, може би обещаващо, че вече няма да се дели от тях... Че при тях е най-хубаво, хубаво и спокойно.

В гърдите му напираше неудържима радост. Сега двата порива бяха утихнали, и двата задоволени. Беше успял да събере в едно другарката си и старите приятели. Доволен, забравил, може би несъзнаващ кого води.

Скоро Сцепената устна го превари, спусна се надолу и връхлетя върху най-близкото, безгрижно търкалящо се моржче. Измамни от рева на Острия нокът, моржовете не очакваха никаква опасност. Затова подлото нападение така ги стресна, изуми ги. Те стояха по местата си, където ги бе сварил страхът, и сезираха с късогледите си очи към беснеещата мечка, не вярващи, слисани, не разбиращи.

После някой се опомни. Тракна със зъби по леда и чак тогава племето пропълзя към водата. Поддал се на стадния призив, Острия нокът също се озова сред вълните, но бързо разбра грешката си, изскочи на брега и притича до другарката си, като ръмжеше, както преди, умолително и тъжно. Опитваше да я увлече настрана, да я склони да остави жертвата, да не закача моржовете. Та това са те — неговите другари. Не разбира ли?

Тя наистина нищо не разбираше. Знаеше само, че е гладна и трябва да се нахрани. Откак се помни, се е хранила с моржове и тюлени. Затова са създадени те — затова са създадени всички твари по морския бряг, — да бъдат разкъсвани от мечките. Такава е повелята на природата, повелята на нейния неотменим закон — единствения закон, който Сцепената устна признаваше.

От какво всъщност е все недоволен този особен, тъй неразбираем понякога самец? Защо скимти тъй чудновато, защо ръмжи

сърдито? С нежно мъркане тя му отстъпи място до себе си върху димящата жертва.

Острия нокът опита да я избута от мъртвото тяло, но мечката, схванала намерението му, изръмжа гневно и го ухапа за врата. Той отскочи назад. Не посмя да отвърне на грубостта с грубост. Законът на мечешкия род не позволява. Дръпна се назад, като скимтеше тъжно, объркан в някаква пълна безпомощност, неспособен да проумее с несъвършения си мозък сложните плетеници на коварната мрежа, в която го бе омотал злорадият случай — безсилен да се отскубне от безпощадните ѝ бримки. Седна на снега и втренчи уплашен, смутен поглед ту към пируващата мечка, ту към плуващите в морето моржове — безпомощен да помогне и на тях, и на себе си...

Над високите ламинарии в замътената от цъфналия планктон вода плуваше някакъв смешен грозд от сплетени едно в друго морски кончета. Бащата извеждаше на разходка децата си, като пърхаше бързо-бързо с прозрачните си перки. Наоколо се стрелкаха във весела игра цели купчини морски игли. До водната повърхност шареха орляк малки трески и чертаеха подире си трептяща мрежа от лъснали браздички. От време на време те се спускаха сред фукусите, озобваха накачалите морски бълхи, охлювчета и червеи — коя що свари, — после пак се стрелваха нагоре, към по-топлите слоеве.

Изведнъж смешният грозд се спусна надолу, скри се сред водораслите. Пръснаха се морските игли и малките трески, които до преди миг играеха тъй безгрижно. Пробила бляскавия воден таван, помъкнала подире си шумящ рой въздушни мехури, се гмурна белязаната тюленка, тъй тровава и непохватна на сушата и тъй пъргава, надарена с такава дива грация във водата. Тя се изви плавно насам, сгъна се, обърна се по гръб, сякаш опиянена от собственото си изкуство, и достигна плячката си. Костурът изчезна мигновено в устата ѝ. После Белязаната отново подгони друга жертва, сгъвайки тяло в изящни извивки. Наблизо се учеше да лови риба детето ѝ.

Внезапно насреща ѝ изплува от зеленоватата мъглява далечина тъмният силует на еднозъб морж. Тя го позна. Хищникът! И друг път бе бягала от него. Затова с едно плясване на плавниците си излетя към повърхността, метна се на леда.

Счупения зъб я последва начаса̀. Не видя тюленчето. Пое се с единствения си бивен и измъкна огромното си туловище. После запълзя към безпомощната жертва. След толкова битки със самците беше огладнял здраво. Морските птици не можеха да го заситят, още по-малко случайно уловената риба или отмъкнатите миди от самките.

Тюленката опита да го измами, запълзя надясно, после рязко свърна назад и забърза към водата. Детето ѝ вече беше избягало. Ала хитростта ѝ не успя. Не можеше да успее срещу този по-хитър враг.

Счупения зъб пресече пътя ѝ и тя пак зави назад.

Вечерта тихо лягаше над света, загръщаше се в бледотеменужено було, изтъкано от морски изпарения и предзалезни лъчи. Откроен върху огнения ореол на пламналото слънце, над хоризонта светеше като изкован от старо злато един накъдрен облак. По силата на някаква лоша магия изумрудът на морето се превръщаше в запалена черна смола, облизвана от боязливи, още неразгорели се пламъчета. Планинските върхове в далечината проточваха дълги сини сенки, които се свличаха из урвите, запълваха ги, преливаха навън, послушни на същата всесилна магия, и удавяха света в неземния си синкав здрач.

Като всеки морж Счупения зъб не се отделяше от морето, готов всеки миг да се гмурне в него, сред спасителните му дълбини. Затова и сега не се осмели да преследва навътре бягащата тюленка, а полегна до брега, готов да пресече пътя ѝ, щом тя се отпрати към морето.

Още няколко пъти двете мечки се връщаха при моржовото стадо и всеки път, забравил какви злини причиняваше на довчерашните си приятели, Острия нокът изреваваше успокоителния сигнал на моржовото племе, приспиваше бдителността им, обезоръжаваше ги срещу мълниеносните набези на кръвожадната самка.

Беше се превърнал в някакъв злокобен, а при това съвсем невинен демон, проклятие за моржовото племе. За дружбата и гостоприемството, което бе оказано някога на злочестото сираче, той, без да иска, без да си дава сметка, се отплащаше с най-жестока, безсъзнателна неблагодарност.

Сбъдваха се неизказаните, само предусетени опасения на Стария морж, който гонеше тъй настървено храненика на Кривата перка.

Но сега Стария морж лежеше отпуснат, бездеен върху Скалата на безнадеждните, трескав, с подлютени рани, далеч от кървавата драма, която се разиграваше на брега, безразличен към всичко — към врагове и приятели, безсилен да помогне, неспособен да проумее и собствената си правота.

Острия нокът изчакваше отстрани самката си да се нахрани, после тръгваше отново подире ѝ.

Тъй дни наред.

Прегладня. Гладът застърга стомаха му. Но не можеше да се приближи до моржово месо. Не можеше. Всичко друго, което тича, което пълзи, което плува, което лети — всичко може да се яде. Само не моржово месо.

И ето, най-сетне, премалял от глад, от неосъзнатата си мъка, от жестоката гавра на съдбата, Острия нокът увлече Сцепената устна по брега на лов за тюлени.

Внезапно той спря, подуши въздуха. После и очите му познаха върху леда едрото тяло на приятеля му. На няколко крачки от него пълзеше тюлен, опитваше да се спаси, да се откопчи от упоритата му обсада. Мечокът не можа да възпре тържествуващия си рев. От брега отговори все така, със същия рев, Счупения зъб. Гласът му се понесе над скалите, заехтя, изпълнен с гордост, с увереността на предвкусената победа. Така са правили и друг път — единият от водата, другият откъм сушата, обградили в безизходна хватка обречената си жертва.

Белязаната тюленка обезумя. Досега това не ѝ се бе случвало. Опасността идваше или само от водата, или само от брега. От косатките се спасяваше на брега, от мечките във водата. А сега? Накъде?

Надделя по-силният ужас, вроденият ужас от всичко, що напада откъм сушата. Моржът също беше враг, тя не се съмняваше в това, но все пак. При това нататък се плискаше морето — родната, спасителна стихия. Там беше детето ѝ. Послушала гласа на рода си, плащал и плащач кървава дан на мечото племе, Белязаната нагъна пъстрото си тяло, забърза, запъхтя се. Още малко! Още няколко крачки.

Но Счупения зъб я догони и я затисна с лапи.

В този миг отгоре му връхлетя Сцепената устна, преварила пак слисания си самец. Връхлетя и впи зъби в тила му. Нападна тъй, както са нападали всички мечки, вярна на неотменимите, макар и неписани закони за лов на своето племе.

Когато тя притича към него, Счупения зъб не я позна, измамен от гласа на другаря си, от късогледите си очи. Сбърка я с Острия нокът. Но болката в тила го опомни. Вече не беше шега. Вече се отнасяше за друго — за живота. Инстинктът за самосъхранение отхвърли от мисълта му всичко — спомени, другарство, привързаност. Остана едно — ужасът.

С неподозирано ловък скок той се изправи отвесно и посегна да забие бивена си в бялото косматото тяло. То вече не беше приятел, а враг, смъртен враг.

Мечката отскочи в последния миг. Не сполучил в замаха си, Счупения зъб се простря по корем. Сцепената устна повторно се озова отгоре му. Хищните зъби отново затърсиха онова уязвимо място, там,

на спойката между черепа и гръбнака, спойката между живота и смъртта.

Съвсем смутен и недоумяващ, слиян до оглупяване, Острия нокът се суетеше край настървените врагове и не знаеше кому да помага. Опитваше да се мушне между тях, да ги разтърве.

Напразно.

Възползувала се от бясната битка, Белязаната допълзя до водата и с един скок изчезна в дълбините, спасила и днес живота си. Спасила го по чудо.

И в най-стръвната схватка в разгара на боя Счупения зъб несъзнателно се стремеше все към морето. При първото отпускане на врага той се превъртя бързо, отскубна се и скочи във водата. Сцепената устна не го догони. Нямаше смисъл. При това не беше много гладна. Само изръмжа разочарована подире му.

Морето дишаше спокойно, едва-едва. Изглеждаше някак гъсто. Гъсто и черно море, в което не се виждаше нищо.

Тази плячка ѝ избяга. Нищо! Оттатък, отвъд скалистия нос лежеше цяло стадо моржове, глупави, безразсъдни животни, които, кой знае защо, не бягат, а чакат бездейно смъртта си.

Тя се извърна и пое назад към планината.

А Острия нокът притичваше до брега, връщаше се след нея, реवेशе провлачено и тъжно — ту като морж, ту като мечка. — без да съзнава и той самият какъв е, викаше, зовеше с дива сърцераздирателна настойчивост, зовеше и двамата — да се върнат, да не го изоставят. Накрай, победен от по-мощния инстинкт, с отпусната глава той се втурна да догони Сцепената устна.

А в същото време Счупения зъб бързаше към стадото си, объркан, неразбиращ какво именно се бе случило, не видял в кипежа на боя, че нападателят му съвсем не беше Острия нокът, запомнил само белия кожух и безпощадните гризеци зъби.

Защо довчерашият другар, единственият другар сред гъмжилото врагове, изведнъж се оказа смъртен враг? Защо? Бедният му мозък нямаше сили да отговори, да изясни тази кошмарно-мъчителна загадка.

Счупения зъб се носеше из помръкналото море с луди тласъци на силните си перки. Връщаше се с остра, пареща болка в тила и е още по-остра болка някъде вътре, дълбоко там, дете не може да се посочи,

вътре, навсякъде. Връщаше се ранен телесно и душевно, но обогатен с едно ново знание, което щеше да помни до края на живота си. Едно скъпо платено знание. Всяка бяла мечка е враг, както и да изглежда, както и да се обажда — винаги, при всички случаи. И трябва да я среща като враг.

Притъпеният инстинкт отново се бе разбудил, още по-властен, още по-непреодолим, набиван в съзнанията на хилядите поколения моржове, които са загивали от безпощадните челюсти на полярните мечки. Без да го съзнава, той бе почувствувал с мъката на своето диво сърце колко неестествена е била дружбата му с Острия нокът — дружба между два свята, отделени, не, по-точно възправени един срещу друг от суровите природни повели.

Есента нахлуваше откъм полюса с ядния писък на северняка, който разчистваше небосвода от проскубаните облачни вълма, избърсваше лицата на звездите и те засилваха в целия си трепкащ блясък.

Цяла нощ Схванатия с дружината си кръстосваше Тихия залив с надежда да издебне във водата някой морж.

Но и до заранта, когато засия в пълното си великолепие модрата дрезгавина на утрото, това не му се удаде.

Ставаше все по-студено. В откритото море вълните се плискаха еднообразно, догонваха се във вечния си бяг. Но в заливчето студът беше победил. Виждаше се как водата замръзва, как се втвърдява. Отначало тя изглеждаше стъкловидна, слабо подвижна, притъпила силата на прибоя, сгъстена като рядка пихтия. И изведнъж тук като че ли всичко ставаше по магия, фиордът се покри със странен лед, сякаш от дълбините бяха изплували безброй прозрачни медузки, които бързо се сливаха една с друга, застилайки водата с тънко ледено сало.

Откъм морето долитаха далечните крясъци на кайрите и кормораните, които напускаха птичите пазари, повели децата си навътре към незамръзващите води, следвани по въздуха от чайки и буревестници. Зимата настъпваше по-рано и птиците бързаха да напуснат крайбрежията. Във въздуха прехвъркваха полярни рибарки, поели дългия си път на юг, далеч от северната зима, на юг към Антарктида, където сега започваше лятото. Поемаха предопределения им път от полюс до полюс, във вечна гонитба на незалязващото слънце, в някаква невероятна, дори символична гонитба на светлината.

Внезапно Схванатия чу далечно извикване на тюлен. Той подсвирна ловния си сигнал и цялото стадо се юрна подире му.

Белязаната чу писъка на настървената глутница. Тя опита да се гмурне до дъното, да се притаи, да се скрие. Но не можа. Насреща ѝ връхлетя някаква едра, бърза сянка. Затова сви настрана.

А Схванатия я следваше неотлъчно.

Наляво, надясно, нагоре, рязко назад...

Той почна да се задъхва. Недъгът му не бе изчезнал напълно. Все още не можеше да се мери дори с един тюлен. А трябваше. Беше гладен.

Размаха още по-диво плавници, запищя от ярост. Ето, ето — настигаше я... Още два маха с опашката...

Всичко стана в един миг. Дъното като че се надигна, блъсна се, раздра корема му.

Белязаната го бе надхитрила. С един скок тя се озова на брега, запълзя ужасена навътре. Не премерил устрема си, веднъж в живота ослепял в ловната си стръв, Схванатия се отърколи до нея върху заледения чакъл.

В миг той разбра всичко. Замята се, заскимтя, почувствувал пълната си безпомощност. Напразно. На сухо исполинската му мощ беше безполезна. Схванатия вече не беше същото кръвожадно чудовище, страхотията на моретата, а само една могила запъхтяно, биещо на място месо.

Изненадани от изчезването на водача си, смутени от отчаяните му вопли, косатките се струпяха в плитковината, запляскаха в недоумение с опашки.

Неочаквано откъм морето се зададе, гонено от вятъра и теченията, пространно паково поле, сблъска се пред устието на залива. Огромните бели плочи попълзяха една връз друга с оглушително скърцане и грохот, като живи, като подгонени белухи. Косатките прецениха мигновено опасността. Зарязаха и този водач. Втурнаха се назад, по-далеч от брега. Когато наближиха ледовете, те се гмурнаха отдолу, изплуваха след десет минути в една пролука, поеха въздух, после пак се скриха — още два, три, пет пъти, докато достигнаха края им, там в далечината, където водното небе сияеше в отблясъците на нескованото море.

А на брега Схванатия продължаваше да се бъхти, да се тръшка — но все по-бавно, все по-отпаднал, все по-отчаян.

Ледът настъпваше към фиорда, набираше пред себе си прясната ледена корица като надиплени слюдени люспи, ревеше и грохотеше, светнал в рубинени искри под косите слънчеви лъчи. Изведнъж този прекрасен, застрашителен леден прилив попълзя с гръм по скалите, като трошеше и преобръщаше в титаничната си мощ каменните грамади.

Скоро тясното заливче притихна, задръстено, сковано от кристалната си броня.

А на чакъла до натрупаните ледени грамади лежеше Схванатия, престанал вече да се бори, престанал и да се надява, очакващ неотменимата си участ с тъпо примирение в помътнелите виолетови очи.

Тази дружба свърши скоро с приближаването на полярната нощ.

Сцепената устна все по-често се озъбваше на другаря си, все по-често го пъдеше със сподавено ръмжене и раздразнено хапене. Близостта му вече я дразнеше. Диреше самотата. Някакъв блед спомен, неясен порив я влечеше на юг, към непристъпната пещера, където бе родена. Мамеше я е обещанието да даде приют, защита и на нейното майчинство — спокойно, сигурно, далеч от целия свят, сама с предчувствуваното непознато щастие.

Най-сетне раздялата настъпи.

Послушен на своя инстинкт, наследен от хилядите поколения бели самци, които бяха зачитали стремежа за усамотение на бъдещите майки, Острия нокът стоеше върху един леден блок сред снежното поле. Стоеше и гледаше печално след другарката си, която крачеше към юг, без да се обърне, без да го погледне, притегляна от силата на своя инстинкт.

Пещерата! Тя беше сега нейната цел, единственият смисъл. Всичко друго избледняваше, губеше значение.

Най-сетне мечката се скри зад далечните тороси.

Острия нокът остана сам.

Той понечи пак да тръгне подире ѝ, да я догони, да я върне. Но спря напред път. Знаеше — нямаше смисъл. Нещо по-силно властвуваше сега. По-силно и от него, и от нея. Непреодолимо.

Това беше краят.

И ето, той обърна гръб, тръгна към морето с прегърбената си тромава походка.

Дали някога щяха да се срещнат пак? Щеше ли пак да я зърне върху някой плаващ лед сред океана? Щеше ли да види, сгушено до грижливата си майка, и пухкавото меченце, което трябваше да се роди?

Сломен от самотата, Острия нокът се отправи наново по познатия път, към Тихия залив, към моржовото племе, увличан нататък от спомените за недалечното детство, от спомените за сигурното и спокойно детство, под защитата на зъбатата си втора майка. Беше

забравил преследванията на недоволните моржици, когато закачаше децата им, беше забравил дори заядливия Стар морж. Останало беше само едно — един светъл, безгрижен спомен. Роденият самотник бе вкусил сладостта на дружбата, сигурността на обществото, покоя. И нямаше да ги забрави. Да спиш безгрижно, когато знаеш, че другар бодърствува до тебе; да ловуваш, когато виждаш, че другар ти помага и подгонва плячката към тебе...

Не! Нямаше да забрави!

Придобитото стадно чувство, поривът към задружен живот, го влечеше неотменимо назад, към моржовете, сред които беше преминал целият му живот.

Той ускоряваше ход, вече подтичваше, прескачаше ледените струпвания, задъхан, нетърпелив, подушил отдалеч миризмата на другарите си, забравил злото, което им бе причинил.

Отдолу, под скалистия хребет, се ширна Тихия залив, натрупал върху гърба си цял метър ледена сланина. Птичийт пазар бе опустял. Скалите, заваяни със сняг, немееха в подтискащо безмълвие. Замлъкнали бяха веселите ручей. Оковани в кристалните си брони, дремеха водопадчетата, превърнати от всесилния вълшебник — мраза, в снопове искрящи сталактити. Там, където през лятото се разбиваше с шум прибойт, сега властвуваше натрошеният озъбен лед, стиснал в яката си прегръдка нацепените базалтови великани.

А долу, накрай ледения пояс, до незамръзващото течение, се изтягаха моржовете. Останали бяха самците. Моржиците с децата бяха поели към зимовищата си. До самия бряг, винаги най-предпазлив, лежеше Счупения зъб.

Острия нокът проточи муцуна и изрева другарския си поздрав. После се спусна тичешком надолу, повлякъл цяла каменна лавина по стръмния сипей.

Няколко полярни лисици, вече побелели за зимата, се пръснаха уплашени при внезапната му поява. Той видя само как се мярнаха върху снега още сивите пискюлчета на опашките им, но не се отклони от пътя си, не ги подгони, както друг път.

С радостен галоп достигна края на леда. Но моржовете бяха избягали, стреснати от рева му, отведени набързо от водача си.

Счупения зъб отвърна откъм вълните с грозен, предупреждаващ рев и заплува още по-бързо, следван от дружината си. Никога вече той

нямаше да се измами от приятелския поздрав на никоя мечка.

Острия нокът спря до самото море и проследи с недоумяващ поглед отминалото стадо.

На няколко крачки встрани, владена сред топлото течение, под купчина обрулени от подводния листопад ламинарии се чернееше Скалата на безнадеждните. Там лежеше безпомощен, грохнал Стария морж, изгубил сили, изоставен от всички, да изчака края си тук, в Тихия залив, където бе преминал в тържество и победи дивият му живот. От помътнелите му, угасващи очи лъхаше ужасяващият хлад на примирението и обречеността.

А над морето, далече на юг угасваше последният залез пред полярната нощ. Огненото слънчево кълбо се отразяваше в притихналата повърхност, сякаш над света грееха две слънца.

Острия нокът продължаваше да стои на брега и да се взира в помръкващите води, където отплуваха доскорошните му другари.

Към нозете му налитаха със съсък змийчетата от пяна на укротения прибой. На север океанът се белееше в някаква въздушна белота, която преливаше неусетно в потъмняващото небе, а колкото се отиваше по̀ на юг, трептящата повърхност изменяше цвета си в рязко очертани ивици: белезникава, розова, златиста, алена и накрай, там където току-що се бе гмурнало слънцето, припламваше в огнени струи, които бавно угасваха с догарянето на кървавия небосклон. От север полазваха тъмни сенки, някакви виолетови мъгли, които избърсваха чудните блясъци на морето. Те посърваха, почерняваха и неусетно падаше нощта. Прекрасното море се превръщаше в зла, заплашителна стихия. В скалите се плискаше черна смола, върху която кипваха съскащи гребени от мътногълбова пяна. Само плясъкът оставаше същият, може би само по-отчетлив във вечерното затишие.

Ставаше все по-тъмно. Очите вече не различаваха дори запенените гребени. Единствени ушите долавяха как отдалеч се задаваше с шепот новата вълна. Шепотът се усилваше, забучаваше, заплашваше, сякаш се надигаше не една вълна, а цялото море. После водата се блъсваше с трясък в скалата, пръските изплющяваха отгоре ѝ, а отстъпващите струи зашуртяваха през множеството водопадчета обратно към морето. Вълна подир вълна. Плясък след плясък.

Решил изведнъж, Острия нокът се метна във водата, заплува след моржовото стадо. Нямаше сили да остане сам. Сам — до умиращия

морж...

На юг, отвъд кръгозора, три пъти избликва утринната заря, без да настъпи денят. А той все плуваше и плуваше, подаваше глава над вълните и проточваше умолителния си зов. Пресрещаше с гърди прииждащите вълни, врязваше се под накъдрените им гриви и продължаваше да се носи напред сред водните пръски.

Но моржовете не отвръщаха на зова му, а още по забързваха, понасяха се лудо напред, уплашени от упоритостта му, отвеждани все по-далеч от новия си водач, от предпазливия Счупен зъб. Защото той още помнеше. Смъднала от солената вода, раната на тила му напомняше настойчиво какво означава този коварен зов.

А не помисляше да върне стадото назад, да го нападне във водата, да го унищожи. Не съзнаваше защо. Но не можеше, само бягаше.

Над мразовития свят отново цареше със суровото си великолепие полярната нощ — някаква тъмна бездна, като тъмната бездна, която зееше отдолу. И сякаш не съществувахе нищо друго — само небе, дълбоко и вечно, захлупило друго, дълбоко и вечно, разплискано море от чер туш.

Пустош!

И сред нея — само той, сам сред кошмара на самотата!

Острия нокът се покатери върху един леден блок, истински плаващ остров, отръска се, после се залови да изчиства със зъби висулките, които бяха смразили за минута мократа му козина.

Луната отскочи над хоризонта — огромна, студена, оградена с бледожълто сияние, което ту набъбваше, ту се свиваше, когато вятърът прекараше пред нея разкъсаните облаци.

Леденият остров се белееше с матова лъскавина — тежък, металноплътен и в същото време приказно нереален и въздушен. Лунната светлина струеше във всички посоки като резедава мъгла, преливаше, запълваше пукнатините, заличаваше гънките, изглаждаше всичко в своята измамлива мекота.

Острия нокът стоеше накрай леда сам, със своята удължена сянка, и се взираше нататък, където изчезнаха другарите му — тъжен и все още недоумяващ. Защо отказваха дружбата му? Защо? Все още не можеше да схване колко невероятна, колко неприемлива и

противоестествена беше тази дружба, тази жестока шега на слепия случай.

Изведнъж горе, около Голямата мечка затрептя полярното сияние. Разгоря се и угасна. Мракът отново заля света.

А Острия нокът стоеше все тъй неподвижен и самотен — сам със своята сянка, която лежеше до него върху синкавия сняг.

Издание:

Петър Бобев. Самотникът от ледената пустиня
Повест

Редактор: Ганка Димитрова

Художник: Димитър Попвасилев

Художествен редактор: Тончо Тончев

Технически редактор: Лазар Христов

Коректор: Нели Златарева

Библиотечно оформление: Борис Ангелушев

Дадена за печат на 15.II.1963 год. Излязла от печат на 22.V.1963 год. Поръчка № 111. Формат 1/16 59/84. Тираж 12 000. Печатни коли 10. Издателски коли 8,30. Цена на книжното тяло 0,37 лв. Обложка 0,05 лв. Твърда подвързия 0,15 лв. Обща цена 0,57 лв.

„Народна младеж“ — издателство на ЦК на ДКМС, София, 1963
Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.